ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

БРОЈ 1445

8 динара

7.9.1979. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XL

Рипли

Веровали или не!

МИШЕЛ ВАЈТ

ИЗ ФОКС ПОИНТА (САД)

ДОБИЛА ЈЕ **ПРВУ** НАГРАДУ НА ГОДИШЊЕМ ТАКМИЧЕЊУ НАЦИОНАЛНОГ ИСТОРИЈСКОГ ДРУШТВА. ДРУГА НАГРАДА ПРИПАЛА ЈЕ ЖАКЛИНИ ВАЈТ, ЊЕНОЈ СЕСТРИ БЛИЗНАКИЊИ.

РУДОЛФУ НУРЕЈЕВУ,

ЧУВЕНОМ БАЛЕТСКОМ ИГРАЧУ, БИЛО ЈЕ РЕЧЕНО НА ПОЧЕТКУ ЊЕГОВЕ КАРИЈЕРЕ ДА КАО УМЕТНИК **„НАЈВЕРОВАТНИЈЕ НЕЋЕ УСПЕТИ"**.

ЛОРД ДАНСЕНИ

(1878 – 1957),

ПОЗНАТИ ПИСАЦ, ИМАО ЈЕ У СВОМ ПОРОДИЧНОМ ЗАМКУ ТРПЕЗАРИЈУ ПРОСТРАНУ КАО КАКВА БАЛСКА ДВОРАНА. ЗВОНО КОЈИМ ЈЕ ПОЗИВАО МОМКА КОЈИ ГА ЈЕ СЛУЖИО ПРИ ОБЕДИМА, БИЛО ЈЕ ТОЛИКО ДАЛЕКО ОД ЊЕГОВОГ МЕСТА ЗА СТОЛОМ ДА ЈЕ **ДАНСЕНИ ПУЦАО У ЊЕГА ДА БИ ЗАЗВОНИЛО.**

„ПРИНЦ ПЕРИ", СТРИП

НАЦРТАН НА ЗИДУ У ВИТОНТАУНУ (САД), ДУГАЧАК ЈЕ **6,5 МЕТАРА** И ВИСОК **213 САНТИМЕТАРА**.

ДА БИ СЕ ДОБИЛА НОВА РУЖА

ПОТРЕБНО ЈЕ ОКО ДЕСЕТ ГОДИНА ЕКСПЕРИМЕНТИСАЊА И УКРШТАЊА.

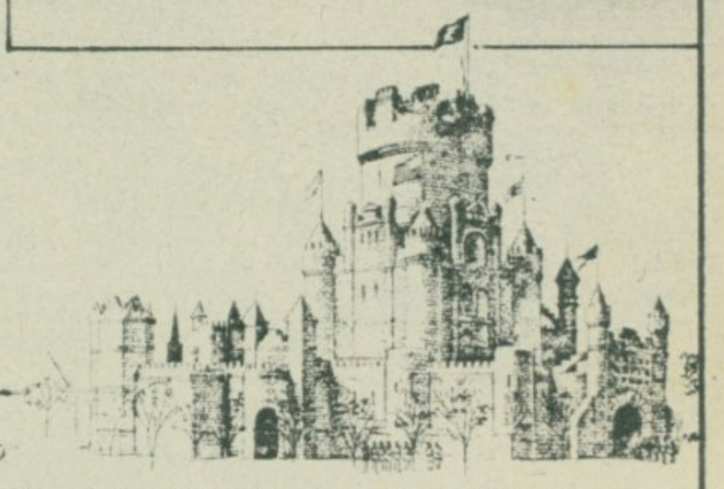

ЛЕДЕНА ПАЛАТА

У СЕНТ ПОЛУ (САД), ПОДИГНУТА ЗА ЛЕДЕНИ КАРНЕВАЛ 1888. ГОДИНЕ, ВИСОКА ПРЕКО **40 МЕТАРА** БИЛА ЈЕ САГРАЂЕНА **ИСКЉУЧИВО ОД ЛЕДА**.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● **старе Икке у Перуу употребљавале** су цигле ваљкастог облика за подизање својих светих грађевина.

● **гербил, једна врста миша** који насељава источну Европу и сушне пределе Азије и Африке, вероватно ће у будућности заменити псе у откривању експлозива на аеродромима. Канадски научници су открили да гербил лако нањуши експлозив па се размишља о томе да се ови мишеви искористе при прегледу путника и пртљага.

● **непознати крадљивац** онеспособио је недавно чувара једне бензинске пумпе у Вашингтону ставивши му око врата дресираног питона дугачког 150 сантиметара. Пошто је испразнио благајну, крадљивац је заједно са својим питоном нестао у непознатом правцу.

● **колибри**, мале птице тропских предела средње и Јужне Америке, у току дана поједу количину хране која је три пута већа од њихове тежине.

● **у старом и средњем веку** за Аустралију се није знало. Међутим, претпостављало се да у јужним морима постоји копно које су средњовековни географи називали Terra australis incognita, што на латинском значи непозната јужна земља. Тако је овај континент добио име.

● **јапански стручњаци** израдили су џепни црно-бели телевизор чији екран у дијагонали има 6,1 сантиметар, а тежак је 640 грама. Екран је постављен у кутију чије су размере 118x115x

x34 милиметра. Апарат ради на акумулаторску батерију од 4,6 волти која је довољна за непрекидан рад телевизора од четири часа. То је за сада најмањи телевизијски апарат на свету.

● **у Шекспировим делима** љубав се помиње 2559 пута, а мржња само 228 пута.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

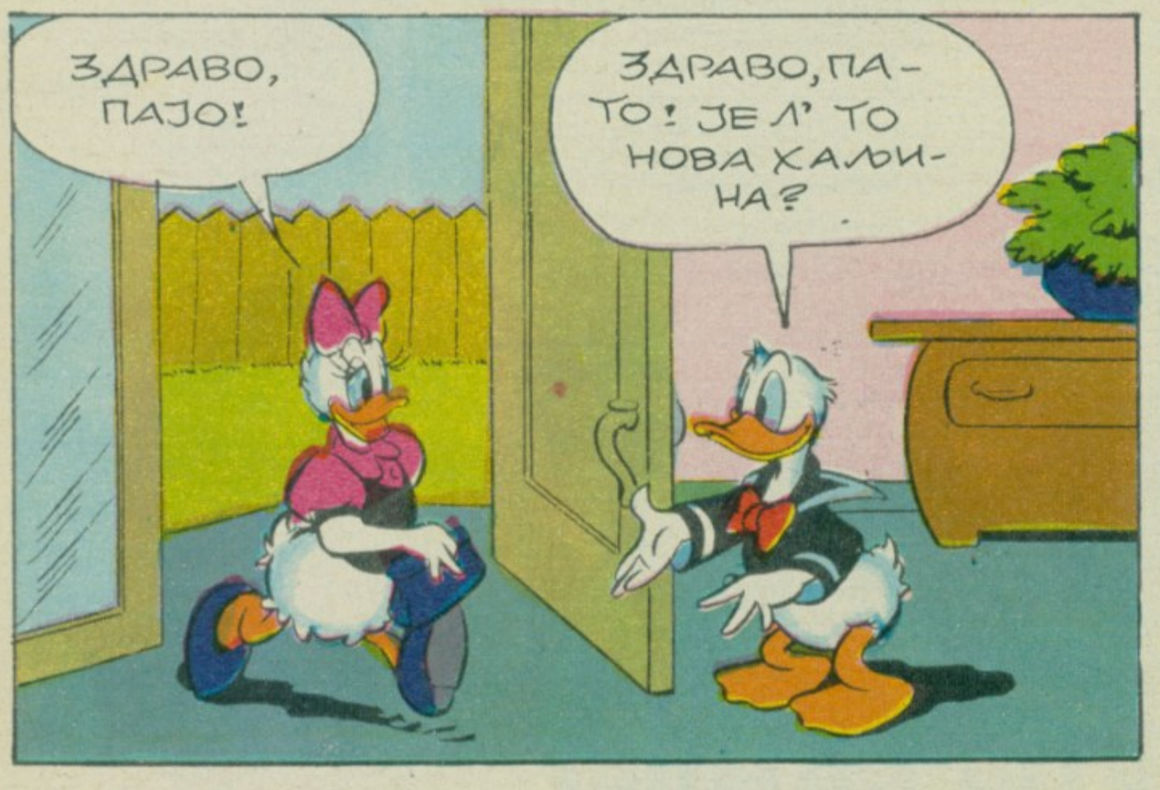

БЕСМРТНА ЉУБАВ

РОМЕО

Славне љубавнике не помиње ниједна хроника тога доба, ниједан податак из старе повести Вероне. Ипак, многи историчари доказују да су они заиста постојали.

Према причи, у лепом италијанском граду Верони живеле су почетком 14. века, за време владавине Бартоломеа дела Скале, две угледне племићке породице, смртни непријатељи Монтеки и Капулети. Једнога дана, на балу, случајно су се срели и на први поглед заљубили син Монтекијевих Ромео и Капулетова млада кћи Јулија.

Од тог часа они не могу да живе једно без другога, кришом се састају на Јулијином балкону и тајно венчавају уз помоћ Јулијине дадиље и старог калуђера дон Лоренца. Међутим, Ромео мора у прогонство због случајног убиства најдражег Јулијиног рођака, а њу родитељи хоћи на силу да удају за младог грофа Париса.

Калуђер и дадиља још једном прискачу у помоћ — Јулији дају напитак од којег ће обамрети, а Ромеу шаљу поруку да кришом дође у гробницу Капулетових и своју жену тајно одведе у Мантову.

Али, пре ове поруке Ромеу стиже вест да је Јулија умрла и он долази у Верону, скаче у њен гроб и испија отров да би умро покрај своје драгане. После одређеног времена Јулија се буди, пошто је напитак престао да делује, и крај себе угледа мртвог Ромеа. Не часећи вади његов нож и убија се. Очајни родитељи, крвни непријатељи, мире се, прекасно, над телима своје мртве деце.

НЕУСЛИШЕНА ЖЕЉА

Млади коњички капетан у оставци гроф Луиђи да Порто, који је због задобијених рана морао да напусти војску, путовао је једног дана 1526. године из Градиске у Удине. Капетанов посилни, неки Пелегрино из Вероне, да би рањеника разонодио, испричао му је стару легенду из свог родног краја — како су се волели и због љубави страдали Ромео и Јулија.

Грофа да Порта веома је потресла тужна историја. Чим је стигао кући написао је причу коју му је посилни исприповедао о несрећним љубавницима из Вероне и посветио је својој лепој рођаци Лућини Саворњано. Прича је штампана у Венецији 1531. године и одмах је доживела успех.

Тадашња читалачка публика извукла је из дирљиве повести практичан закључак да не треба претеривати у љубави која на крају доводи до брига и неприлика, па и до трагедија.

Убрзо су мотив о љубави Ромеа и Јулије прихватили и други писци и појавиле су се разне верзије приче, измењене и „дописане" маштом самих аутора. **Најбољу је направио калуђер Матео Бандело, иначе писац познатих новела.** Он је сачувао основну нит изворне приче обогативши је новим детаљима и личностима.

Када је прича стигла и до Енглеске, Виљем Шекспир почињао је у Лондону каријеру драмског писца, глумца и оснивача позоришта. Он се сместа загрејао за тему и на основу Банделове новеле написао „Ромеа и Јулију", драму у стиховима која је први пут изведена 1596. у Лондону.

Нежна љубавна драма са трагичним крајем прославила је Шекспирову позоришну дружину Чемберлен и напречац освојила публику ненадмашним уметничким квалитетима, тим пре што се баш у то време у самом Лондону одвијала слична трагедија.

Енглески Ромео и Јулија били су леди Кетрин Грај и гроф Хертфорд који су бачени у тамницу Тауер јер су се венчали без пристанка свемоћне краљице Елизабете I. Нежна леди Кетрин брзо је умрла, а последња жеља — да види вољеног супруга — није јој била услишена.

ЗА И ПРОТИВ

Независно од фантастичног успеха Шекспирове драме, и обичне људе и историчаре одувек је мучило питање да ли су Ромео и Јулија заиста постојали.

УБИСТВЕНА МОТОРИСТИКА

У ВЕЛИКОЈ БРИТАНИЈИ СТРУЧЊАЦИ ИСПИТУЈУ ОШТЕЋЕЊА НА КАЦИГАМА МОТОЦИКЛИСТА, ЖРТАВА САОБРАЋАЈНИХ УДЕСА. ТРАЖИ СЕ ИДЕАЛНА КАЦИГА.

ШТА ЈЕ ОТКРИО ОСКАР

Скраћеница OSCAR у Енглеској је све познатија и значи „Обзерверова специјална кампања за испитивање отпорности кацига у саобраћајним несрећама". Покренута је пре годину дана на иницијативу листа „Обзервер" са циљем да се побољша квалитет кацига и смањи број учесталих трагедија. Пројекат се спроводи при Одсеку за судску медицину Медицинског колеџа у Лондону, а испитивања се обављају на улицама града и у лабораторијама.

Нинако не премазивати

Становници Лондона већ су навикли да, поред полицијских и амбулантних кола, на месту несреће после неколико минута угледају и возило Оскара — ако је у удес умешан и неки мотоцикл.

Експерти Оскара прво приступају реконструкцији удеса, а затим бележе оштећења на кацигама и повреде возача мотоцикла. У екипи је и један биолог, бивши мотоциклистички ас, који је, ужаснут оним што виђа по службеној дужности, престао да долази на посао мотоциклом!

Досад је кроз руке испитивача прошло 90 кацига покупљених са места несрећа. Овај број узорака још се не може сматрати довољним за доношење неопозивих закључака, али резултати нимало не охрабрују.

Испитивање је и почело зато што је мотоциклизам у Великој Британији све популарнији, нарочито међу омладином, а примећено је да и поред законом прописаног ношења кациге, расте број тешко настрадалих возача.

Шта је до сада сазнао Оскар?

Пре свега да се 45 од 90 испитаних кацига и пре несреће налазило у неупотребљивом стању. Заштитну моћ једне четвртине Комисија је оценила као „слабу", а само преостала четвртина прошла је тест са оценом „задовољава".

Стручњаке је највише забринуло што је више од четвртине пластичних кацига — најчешће коришћеног материјала за израду — премазивано бојом, мада боја озбиљно смањује њихову отпорност. При куповини пластичних кацига добија се штампано упозорење да их не треба фарбати. Колико се тај стручни савет поштује показао је један од узорака — кацига пребојена тачно 9 пута!

Није кобна само премазана боја. Следећи налаз Оскара је да су каџиге од наранџасте и црвене пластике, иначе најтраженије због упадљивости на другу, направљене од поликарбоната, најслабијег материјала за ову сврху.

Слабо и за најтврђу главу

Од 6 кацига наранџасте боје које су се нашле међу оних 90 испитиваних, све

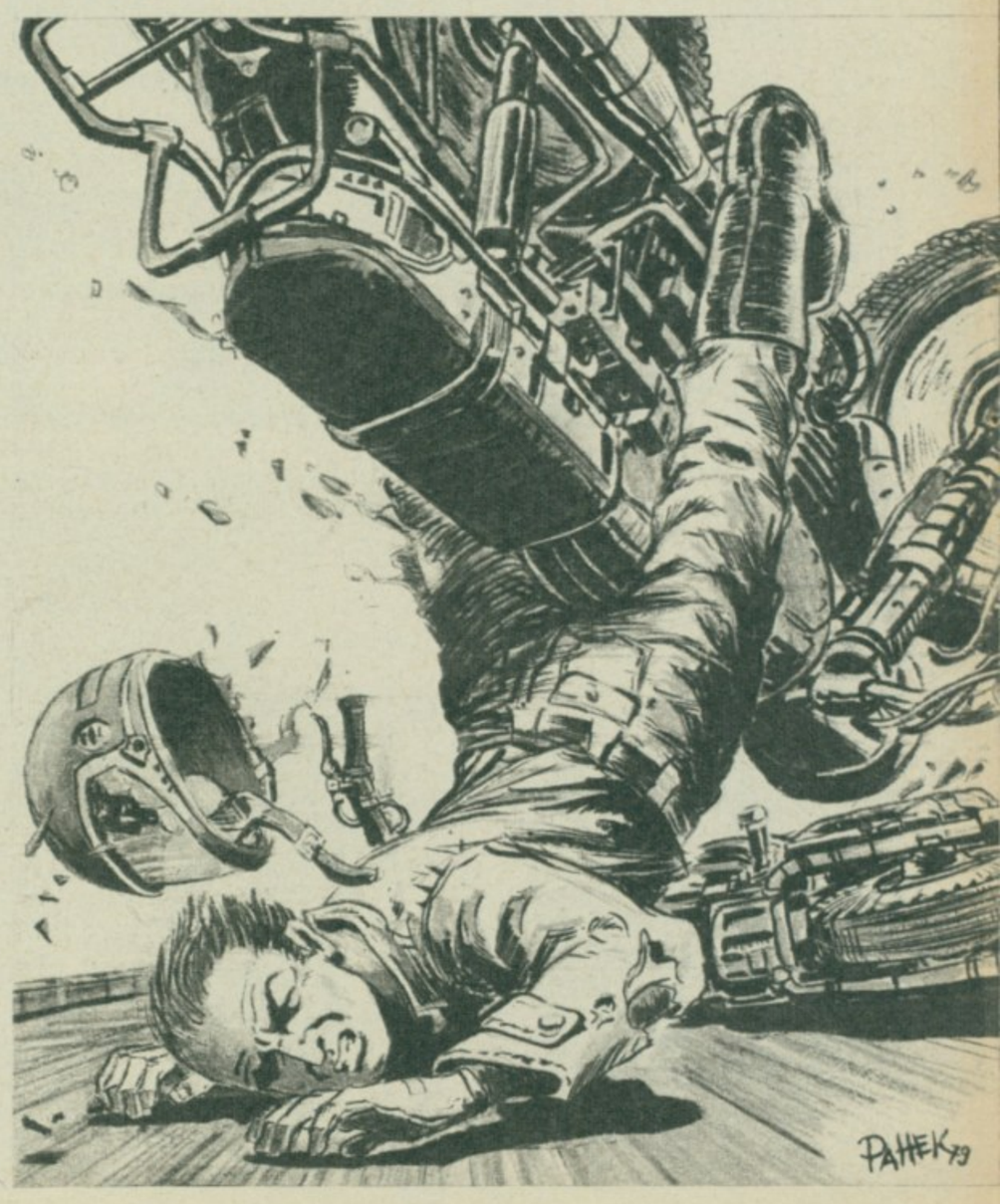

КАЦИГА ОБАВЕЗНА

Да ли је обавезно ношење кациге при вожњи мотоциклом?

Б. Мартиновић,
Пожаревац

Републички закон о безбедности саобраћаја СР Србије врло је прецизан: при вожњи сваког моторног возила на два точка које развија брзину већу од 50 км на час — кацига је обавезна и у граду и ван њега, а сувозач је обавезан да заштити главу кацигом само у ванградској вожњи.

И ЈУЛИЈА

јали. Сама прича у доба када је живео њен први писац гроф да Порто није била нова. Слична тема појављује се још у антици, у миту о Пираму и Тизби.

Њих двоје, љубавници из старог Вавилона, одлучили су да заједно побегну пошто им родитељи нису дозвољавали да се венчају. Тизба је прва стигла на место састанка, ту ју је напала лавица и девојка је, бежећи, изгубила вео. Када је Пирам угледао звер и окрвављени вео, убио се мислећи да је животиња растргла његову драгу. Тизба, чим је схватила шта се догодило, пробола се истим мачем.

Занимљиво је да се Монтекијеви и Капулетови помињу у „Чистилишту", другом делу Дантеове „Божанствене комедије", и то као две зараћене породице. Противници теорије да су Ромео и Јулија историјске личности тврде да већина Дантеових стихова има двосмислено значење и да је он само набрајао моћне италијанске породице разједињене политичким размирицама.

Они који тврде да су љубавници из Вероне заиста постојали имају добре доказе. У Верони је живела породица Дал Капело чији је један огранак од 13. века становао у кући која се и данас зове „Јулијина". Улица у којој је та кућа назива се Дал Капело. Историчари, даље, тврде да су Дал Капело били лути непријатељи веронске породице Монтиколи. Ови би, опет, били преци Ромеа, а сигурно је да су становали у кући која се зове „Ромеова".

Ова презимена лако се претварају у Капулети и Монтеки, али нема ни трага ни гласа о Реомеу и Јулији. Чињеница је да их не помиње ниједна хроника тога доба, ни један једини податак из старе историје Вероне која је, иначе, бележила и безначајније догађаје.

САХРАЊЕНИ ЗАЈЕДНО

Али, у Верони постоји Јулијин гроб на који се позивају они што тврде да су ови љубавници некад заиста постојали. Историчар Замбели сматра да је 1303. године, када су Ромео и Јулија трагично умрли, дозвољено да заједно буду сахрањени у гробници крај зида капуцинског манастира.

Крајем 16. века, пошто су људи из читаве Европе нагрнули на „ходочашће" и тиме узнемиравали калуђере, гроб је испражњен, очишћен и претворен у цистерну за воду. Горња плоча временом је пропала.

У 19. веку песници су долазили да траже надахнуће на овом гробу, међу њима славни Пол Валери, Алфред де Мисе, Хајнрих Хајне, Чарлс Дикенс. Општински оци Вероне су 1898. одлучили да уреде легендарни гроб. Године 1910. постављена је и Шекспирова биста у знак захвалности за стихове који су овековечили тужну љубавну историју.

Два презимена, две куће и празна камена гробница вековима подгрејавају легенду у коју једни слепо верују, док је други приписују бујној народној машти. Права истина се, вероватно, никада неће сазнати.

Б. Д.

су се приликом удеса смрскале. Од шесторице возача који су их носили, двојица су платила главом. Од поликарбоната, али премазаног црвеном бојом, распале су се у парампарчад 2 кациге од 5 испитиваних. Само једна кацига друге боје — беле — доживела је исту судбину, али из разумљивог разлога: доспела је под точак камиона од 32 тоне. Значи, беле кациге најбоље штите, док су најслабије оне офарбане неком из спектра црвене боје.

Поред боје, на отпорност кацига утиче и најмања неуједначеност дебљине шкољке. Испитивачи су расекли 7 кацига од фибергласа — такође честог материјала за кациге — и утврдили да само једна одговара захтевима безбедности. За две се утврдило да им се дебљина креће од 1 до 12 мм, а две на најтањим местима нису имале више од 3 до 4 мм. Премало да се сачува и најтврђа глава!

Још један налаз терети произвођаче. Утврђено је да се четвртина од 90 кацига са места несреће разбила тек пошто је спала са главе возача, мада су све биле причвршћене по прописима. Значи, нешто није у реду ни са каишевима ни са механизмом који треба да обезбеди пријањање кациге уз главу.

Налази Оскара толико су забринули јавност да су одобрена средства за још једно, овога пута исцрпно трогодишње испитивање.

М. И.

ЧИТАЛАЧКА ЗНАЧКА

ТАКМИЧИМО СЕ!

У жељи да књигу што више приближимо младим, тачније ученицима основних и средњих школа, Културно просветна заједница Србије упутила је у јуну 1977. године проглас свим општинама ове републике (без покрајина) о покретању јединственог такмичења: ко ће студиозније прочитати више књига, придржавајући се при том одређеног програма. Тако је и покренуто ово својеврсно такмичење за специјалну читалачку значку које се остварују већ две школске године.

Шта је потребно да би се добила позлаћена значка, рад вајара Небојше Митрића, са ликом једног од осам наших познатих писаца?

Организатори овог такмичења у општинама су културно-просветна заједница, односно народне библиотеке, општинске организације Књижевне омладине, народни универзитети, домови културе или друштвене организације које се баве радом са децом.

Ученици који желе да се такмиче за читалачку значку припремају се саветујући се са наставницима матерњег језика и књижевности. Међутим, неопходно је да народне или школске библиотеке, које су у ствари и носиоци овог такмичења, јер поседују књиге неопходне за учествовање, обезбеде, потпомогнуте подршком организација довољан број наслова и примерака књига за све који желе да се такмиче. Истовремено се организује и општински одбор за праћење такмичења, који је и најодговорнији за његово спровођење у школама, и који саставља комисију или жири чији је задатак да на крају акције, односно школске године, провери да ли су и како ученици такмичари прочитали програмом одређену литературу. Сама провера извршава се писмено или усмено, или комбинацијом ова два начина.

После провере знања, на свечаности којој присуствују родитељи, културни радници, наставници и ученици, најбољим учесницима такмичења додељују се читалачке значке. Добитници ових признања имају одређен попуст при куповини књига у књижарама, што се постиже нарочитим договором организатора такмичења и издавачких установа.

Учесници су подељени у четири узрасне групе, односно по разредима, од првог основне до четвртог средње школе.

У школској 1977/78, првој години такмичења за читалачку значку, учествовало је 13 општина у Србији (без покрајина)- Ниш, Лесковац, Велика Плана, Крушевац, Смедеревска Паланка, Пожаревац, Ражањ, Лозница, Трстеник, Деспотовац, Владимирци, Чачак и Велико Градиште. Те школске године, наиме, учествовало је на завршним, општинским такмичењима преко 100 градских и сеоских школа и преко 20.000 ученика. Међутим, занимљиво је да ниједна школа из главног града није учествовала у такмичењу!

Иако су резултати прве године такмичења за неке општине задивљујући, не сме се сметнути с ума да око 100 општина нису организовале акцију за читалачку значку на својој територији. Ученици њихових школа сигурно су сиромашнији за много нових сазнања, а њихови наставници и библиотекари остали су без радости коју доноси рад са младима и књигом. И ранији и будући учесници, јер такмичење за читалачку значку организује се и ове 1979/80 школске године, могу сва обавештења и потребне материјале да добију ако се обрате Културно-просветној заједници Србије, Нушићева 4/II, 11000 Београд, или на телефон 342-952.

Па, срећно!

ЧИТАЛАЧКА ЗНАЧКА

ТАКМИЧИМО СЕ!

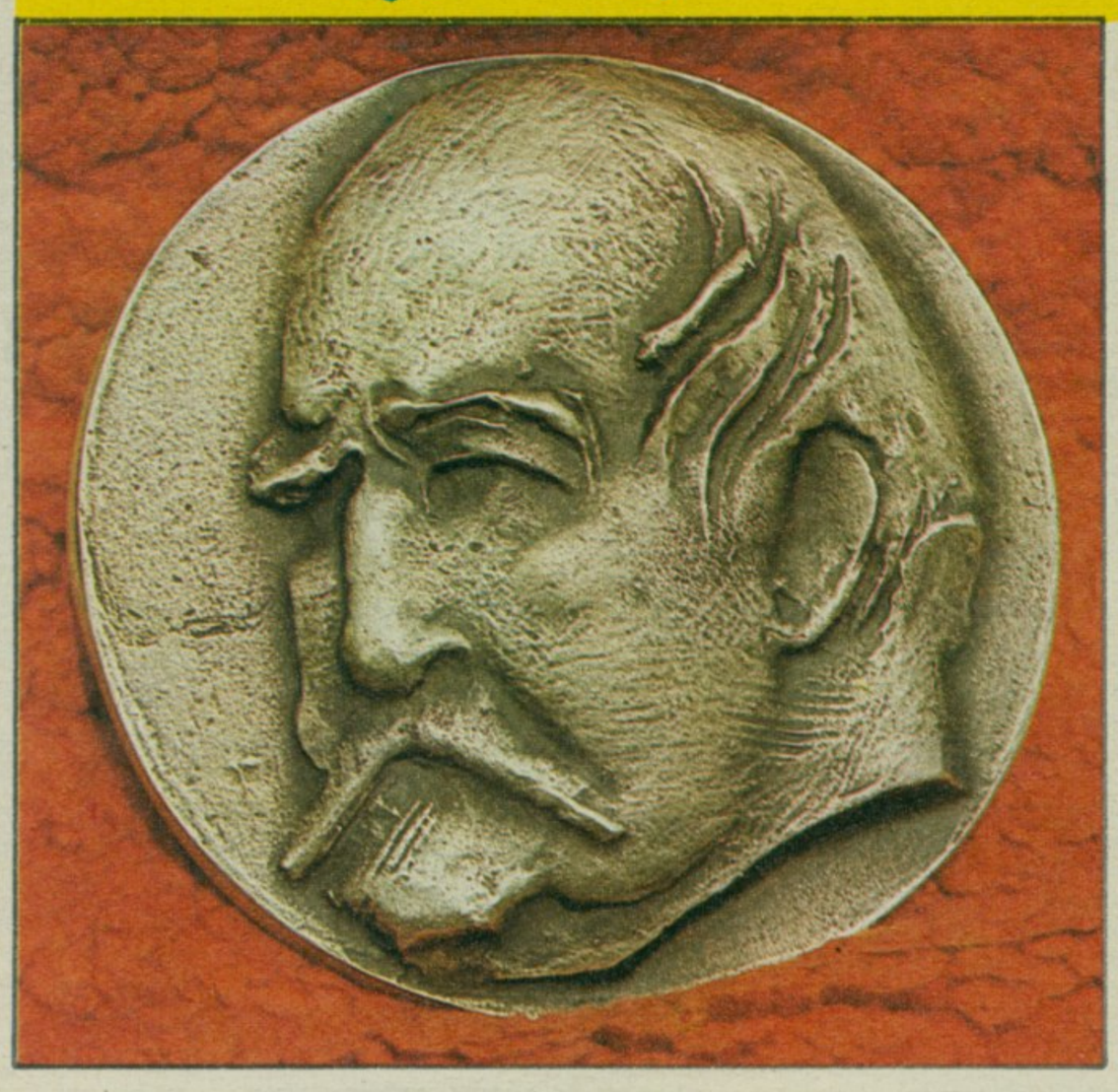

ЗА ЂАКЕ ПРВАКЕ — Змајева значка са ликом Чика-Јове Змаја, и данас омиљеног код деце која су тек открила тајну читања, песме и песничке поруке о игри у животу и животу играња, додељује се оним ученицима који пажљиво и самостално прочитају следеће књиге: **1. Јован Јовановић Змај: Избор песама, 2. Десанка Максимовић: Ако је веровати мојој баки и 3. Бранко Ћопић: Доживљаји мачка Тоше.** Сви ученици ове јединствене, наградне и хумане акције који иду у први и други разред основне школе додају овом заиста невеликом и скромном избору и две књиге по сопственом избору.

КОЛО, КОЛО, НАОКОЛО . . . — Распевани, болни и рано преминули Бранко Радичевић и данас заузима једно од највиднијих места у историји нашег песништва. Захваљујући блискости овог песника младима, ученицима петог и шестог разреда основне школе такмиче се за **Бранкову значку,** уз услов да прочитају следеће књиге: **1. Бранко Радичевић: Избор поезије, 2. Мирко Петровић: Дечаци с троугластог трга, 3. Мира Алечковић: Звездане баладе, 4. Арсен Диклић: Не окрећи се, сине, 5. Власта Радовановић: Саша, 6. Мато Ловрак: Влак у сни јегу,** и две (наравно, може и више) књиге по свом избору. Укупно, дакле, осам књига.

ХАЈДУК ИЗ БУНТОВНЕ МАЧВЕ — Писац Јанко Веселиновић, чије име носи значка за коју се читањем и знањем боре ученици трећег и четвртог разреда основне школе, најчешће се везује за познати роман **„Хајдук Станко“.** То дело је на првом месту програма за овај узраст, а затим следе ове књиге: **2. Савремена поезија за децу (избор), 3. Тоне Селишкар: Мазге, 4. Анђелка Мартић: Пирго и 5. Мирослав Антић: Шашава књига.** За разлику од старијих узраста, ђаци, који похађају ове разреде и учествују у такмичењу за читалачку значку овом програму, по сопственом избору, додају и две друге књиге, пожељно у договору са наставником матерњег језика.

ДВА ЧУДНА ПОПА — Сигурно је најпознатије и, вероватно, најуспелије дело реалисте Стевана Сремца роман „Поп Ћира и поп Спира“, у којем је овај мајстор хумора и познавалац људских нарави на свој начин приказао односе између два сеоска свештеника и њихових породица. **Значка Стевана Сремца** намењена је најуспелијим такмичарима из седмог и осмог разреда основних школа, а програм је овај: **1. Стеван Сремац: Поп Ћира и поп Спира, 2. Мирко Вујачић: Морски јастреб, 3. Владимир Назор: Поезија из НОБ-а, 4. Бено Зупанчич: Поздрави Марију, 5. Видое Подгорец: Бело Циганче** и **6. Душан Костић: Песме (избор).** Овај узраст чита и две књиге по својој жељи.

Стварајући програм за читалачку значку за основношколске и средњошколске узрасте, професори Филолошког факултета у Београду др Димитрије Вученов и др Слободан Ж. Марковић назначили су шири круг дела, не увршгавајући она која су већ предвиђена школском лектиром. Желећи да ова значка буде симбол друговања са књигом, упорног освајања знања и лепоте, али и рада, састављачи програма су пре свега у виду имали вредност дела, а затим врсте, родове, тематику и друге компоненте којима се одликују предложена књижевна остварења. За нешто старије читаоце унесене су и неке књиге које не спадају у књижевност, али су значајне за богаћење друштвене свести личности. Уз програмом одређена дела потребно је прочитати бар две или три књиге по сопственом избору.

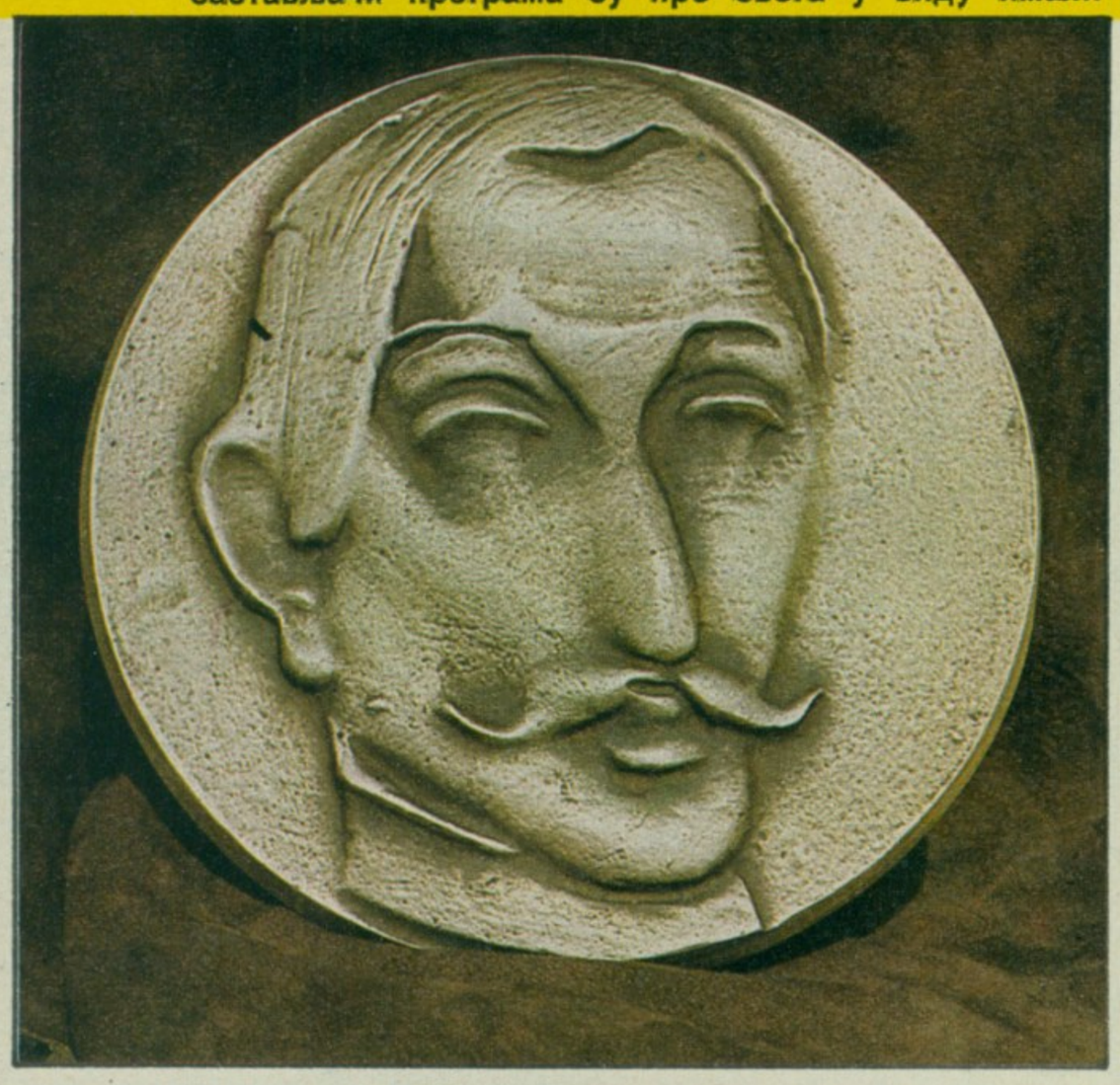

ЧОВЕК ИРОНИЈЕ и СМЕХА — Програм за ученике првих разреда средњих школа је у знаку Јована Стерије Поповића, једног од наших највећих комедиографа. Поред три књиге по сопственом избору такмичари овог узраста требало би да прочитају и ова дела: **1. Стерија Поповић: Лажа и паралажа и Покондирена тиква, 2. Вук Стефановић Караџић: Војводе из I српског устанка, 3. Прежихов Воранц: Добердоб, 4. Михаило Петровић Алас: Роман јегуље, 5. Јован Поповић: Истините легенде, 6. Оскар Давичо: Вишња за зидом, 7. Есад Мекули: Гласови, времена** и **8. Кароль Сирмаи: Визија тишине.** Према томе они ученици који са разумевањем прочитају ове књиге добијају значку Стерије Поповића.

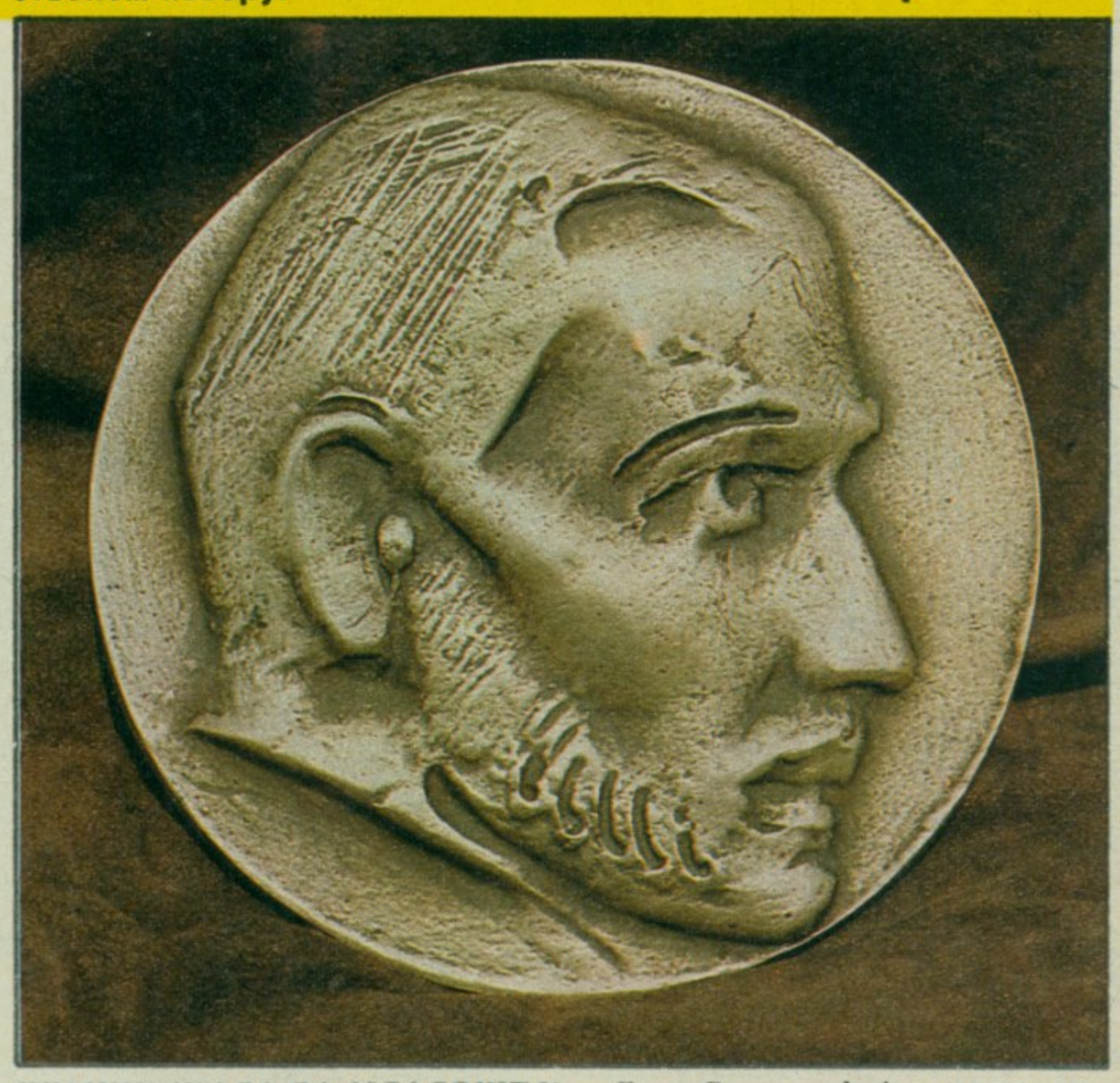

ПЕСНИК ЖАЛА ЗА МЛАДОШЋУ — Бора Станковић ,један од великана нашег реализма и целокупне књижевности, налази се на првом месту програма за ученике других разреда средњих школа, па се најуспешнијим ученицима овог узраста додељује његова значка. Дакле, **1. Бора Станковић: Газда Младен, 2. Иван Цанкар: На кланцу, 3. Блаже Конески: Песме, 4. Мирослав Крлежа: Хрватски бог Марс, 5. Скендер Куленовић: Поеме, 6. Михаило Лалић: Свадба** и **7. Владан Десница: Зимско љетовање.** Неопходно је овим делима додати и три књиге по сопственом избору. Као што се види, одабрани програм није ни обиман ни тежак, а носити на грудима значку писца „Нечисте крви“ је велико признање и задовољство.

У ЗНАКУ СВЕТОЗАРА МАРКОВИЋА — Политичар и књижевник Светозар Марковић, оснивач социјалистичког покрета у Србији, био је први теоретичар реализма у српској књижевности. Због тога се ученици трећих разреда средњих школа такмиче за значку која носи име ове знамените личности наше историје. Програм је следећи: **1. Светозар Марковић: Србија на Истоку: 2. Богдан Поповић: Антологија новије српске поезије, 3. Растко Петровић: Дан шести, 4. Родољуб Чолаковић: Записи о једном покољењу, 5. Мирко Божић: Курлани, 6. Милош Црњански: Сеобе, 7. Комунистички манифест и Програм Савеза комуниста, 8. Вучо — Матић: Глухо доба, 9 Бранко Миљковић: Песме, и три књиге по избору.**

ЗНАМЕЊЕ НАШЕГ НОБЕЛОВЦА — Ученици четвртих разреда средњих школа такмиче се за освајање значке Иве Андрића, једног од највећих наших писаца и нобеловца. Потребно је да студиозно прочитају ове књиге: **1. Иво Андрић: Травничка хроника, 2. Јосип Броз Тито: Реферат на V конгресу КПЈ и Реферат о самоуправљању, 3. Исидора Секулић: Хроника паланачког гробља, 4. Меша Селимовић: Дервиш и смрт, 5. Ранко Маринковић: Руке, 6. Тин Ујевић: Лелек себра, 7. Петар Петровић Његош: Горски вијенац, 8. Јован Скерлић: Избор, 9. Милан Богдановић: Стари и нови** (избор), **10. Марко Ристић: Књижевна политика, и три књиге по избору.**

Снимио: Д. Јовановић

САУЧАЈ НЕСТАЛОГ ХЕРОЈА

ИЗАЗИВАО ЈЕ СУДБИНУ

— Овај официр никада није затајио! — речено је приликом предаје одликовања пилоту-извиђачу Адријану Ворбертону који је сваких шест месеци примао по орден.

Ворбертон је још једном надлетео разарач не одустајући од самоубилачког маневра.

Дан је био неуобичајено сив за Средоземље. Небо су прекривали црни облаци и у бази РАФ-а (Британског ратног ваздухопловства) на Малти владао је сумрак док је ислужени бомбардер „мериленд" примао гориво.

Три млада човека пришла су авиону који је чак и по тадашњим мерилима, 1940. године, био зрео за музеј. Изгледи за успешно обављање задатка били су мршави. Нико није знао да један од ове тројице управо креће на пут славе — да ће тада двадесет двогодишњи пилот Андријан Ворбертон постати легенда, а затим тајанствено нестати.

ОБЕЋАВАМ УСПЕХ!

„Мериленд" се несигурно одлепио од писте и полетео према луци Таранту где су се скривале најбоље снаге италијанске флоте.

Ворби, како су Ворбертона звали другови, није бринуо ни због времена, ни због противавионске одбране Таранта, ни због ветра који је дувао кроз изрешетани труп бомбардера.

— Летећемо ниско од почетка до краја! — саопштио је пренераженој посади.

Потом је, опазивши њихову нелагодност, додао:

— Дајем вам реч да ћемо успети!

Требало је да фотографишу или бар идентификују и забележе распоред италијанских бојних бродова.

Када су стигли над Таранто, затекли су неспремне Италијане. Нико није очекивао шпијунски лет усред бела дана. Двапут су надлетели луку снимајући и бележећи податке.

Када су, ван домета противавионске батерије, **упоредили белешке, установили су да им се подаци не слажу.** Ворбертон је сместа окренуо авион и пошао да заради прво од својих шест одликовања. Мирно је са својим бомбардером улетео у најжешћу баражну ватру да би проверио податке.

Информације које су тако сакупили омогућиле су познату операцију „Сабљарка" — торпедни напад који је осакатио италијанску флоту.

Углед најбољег извиђачког пилота требало је оправдати на сваком задатку и стасити плавокоси Ворби трудио се да не изневери. **Ускоро се рачунало да ће он успешно обавити сваки задатак и да ће се сваки пут вратити жив и здрав.**

Неустрашиви пилот почео је на помало необичан начин да **обогаћује устаљену тактику повлачења извиђачких авиона — обарањем непријатељских летелица!** Претпостављени су га прекоревали говорећи да то није његов посао, али се нису озбиљно потрудили да га одврате од чудног стила извиђања.

ВОРБИЈЕВ СТИЛ!

До 1941. легенда је рођена, а Ворбијева склоност да се обрачунава с непријатељском одбраном, немарно одевање и ексцентричност постале су њен део.

Део легенде биле су и приче о његовој непобедивости. Једна таква истинита прича је и о лету над Триполијем када су му отказали мотори. Авион је убрзано губио висину и посада је опчињено гледала како јој плава површина Средоземног мора јури у сусрет. Изненада мотори су поново прорадили и Ворби је наставио лет упркос преклињању митраљезаца да се врате у базу.

Неколико месеци касније Ворби и његова посада пошли су у извиђање хидроавионских база сила осовине код Сицилије. Енглези су желели да знају што више о њима за случај ваздушног напада на Малту.

Летећи кроз облаке и суснежицу Ворбертон и његови другови стигли су надомак циља, када су са запрепашћењем угледали зелени сигнал — непријатељ им је давао дозволу за слетање!

Ворби се насмејао, избацио точкове авиона и почео да се спушта, тобоже у намери да слети. У ниском лету над базом митраљесци су осули пальбу и 7 немачких авиона платило је грешку свог контролног торња.

САМОУБИЛАЧКИ МАНЕВАР

На Малти су сви имали утисак да је опасан живот на опкољеном острву у зараћеном Средоземљу баш оно у чему Ворбертон ужива. Приликом једног лета сапутник је упозорио Ворбија да му се отпозади приближава непријатељски ловац.

— Успорићу да ме стигне! — рекао је Ворби.

Секунд касније митраљезац у репу авиона оборио је гониоца.

Марта 1942. Ворбертон је одликован Орденом за изузетне заслуге. Приликом предаје одликовања речено је: „Овај официр никада није затајио".

Ускоро је уследио можда највећи Ворбијев подвиг. Летео је у ненаоружаном „спитфајеру" са задатком да прати напад 3 британске летелице типа „бофајтер" на италијански разарач код Триполија и утврди причињену штету.

Али, један од „бофајтера" експлодирао је у ваздуху, а други се срушио у море и посада је успела да га напусти у гуменом чамцу.

Ворби је сместа надлетео разарач који је бљувао ватру. Читавих 20 минута изазивао је судбину не одустајући ни по коју цену од самоубилачког маневра. Тек тада Италијани су схватили да им он одвлачи пажњу од двојице бегунаца у чамцу и ватра је престала.

Док се Ворби спремао да напусти бојиште, искрсла је нова опасност — 6 италијанских ловаца типа „маки 200". Али, Ворби их је лако „отерао", како је хладнокрвно рапортирао у бази.

НЕМА ОБЈАШЊЕЊА

До 1943. сви су већ навикли да Ворби добија одликовања отприлике сваких шест месеци. Последњи орден примио је од Американаца за извиђање острва Пантеларије, југозападно од Сицилије, одакле је донео обиље података.

После тога у Тунису је имао незгоду с мотором из које се једва извукао. Лекари су сматрали да је то крај његове активне службе — бар су му саветовали да тако буде. Ворби је поново полетео.

Из једне америчке ескадре у Енглеској позајмио је авион типа „лајтнинг" да посети пријатеље стациониране у италијанском граду Сан Северу. Ову прилику искористио је да успутно „скокне" до неколико немачких војних аеродрома.

Један амерички пилот пратио га је већи део пута у другом авиону. Обилазак немачких аеродрома протекао је глатко, а потом су се двојица пилота растала над Бодензким језером, на немачко-швајцарској граници.

Адријана Ворбертона више нико није видео. Човек који се увек враћао са свих немогућих задатака проглашен је несталим.

Ворби и његових 6 медаља пали су у заборав. У званичној РАФ-овој историји II светског рата његово се име и не спомиње.

★★★

Само они који су лично познавали легендарног пилота ишчекивали су решење тајне. Ни званична ни приватне истраге нису наишле ни на најмањи траг који би пружио објашњење Ворбијевог нестанка.

П. С.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

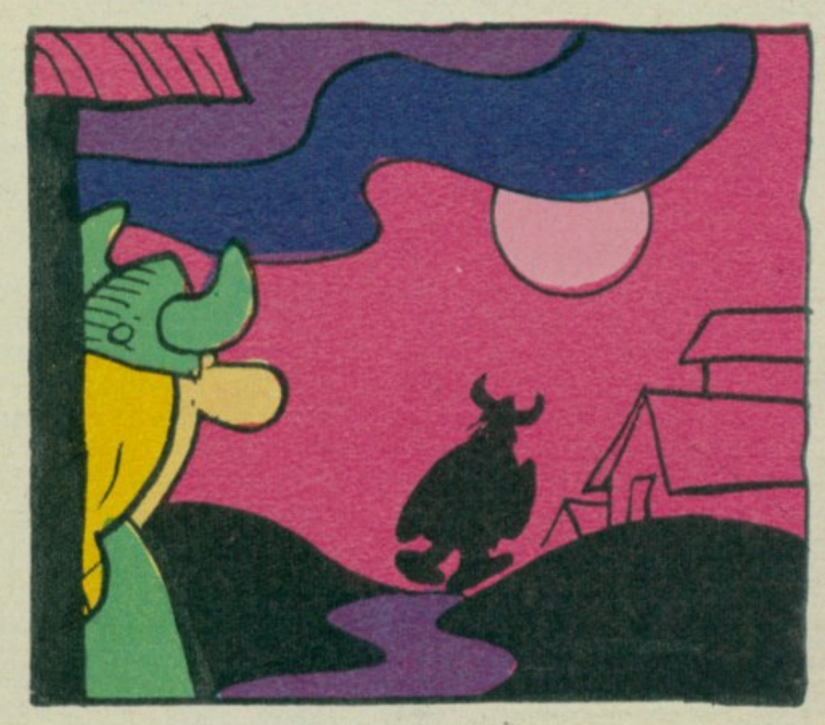

©1979 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved

ТАЈАНСТВЕНИ РЕФЛЕКСИ

ЕНГЛЕЗ ХЕНРИ СЕМЈУЕЛ ПОСВЕТИО ЈЕ ГОДИНЕ ИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА ТРАЖЕЋИ ОДГОВОР НА ПИТАЊЕ ЗАШТО ЧОВЕК НА ШКАКЉАЊЕ ОДГОВАРА КИКОТАЊЕМ И ГРЧЕВИТИМ УВИЈАЊЕМ.

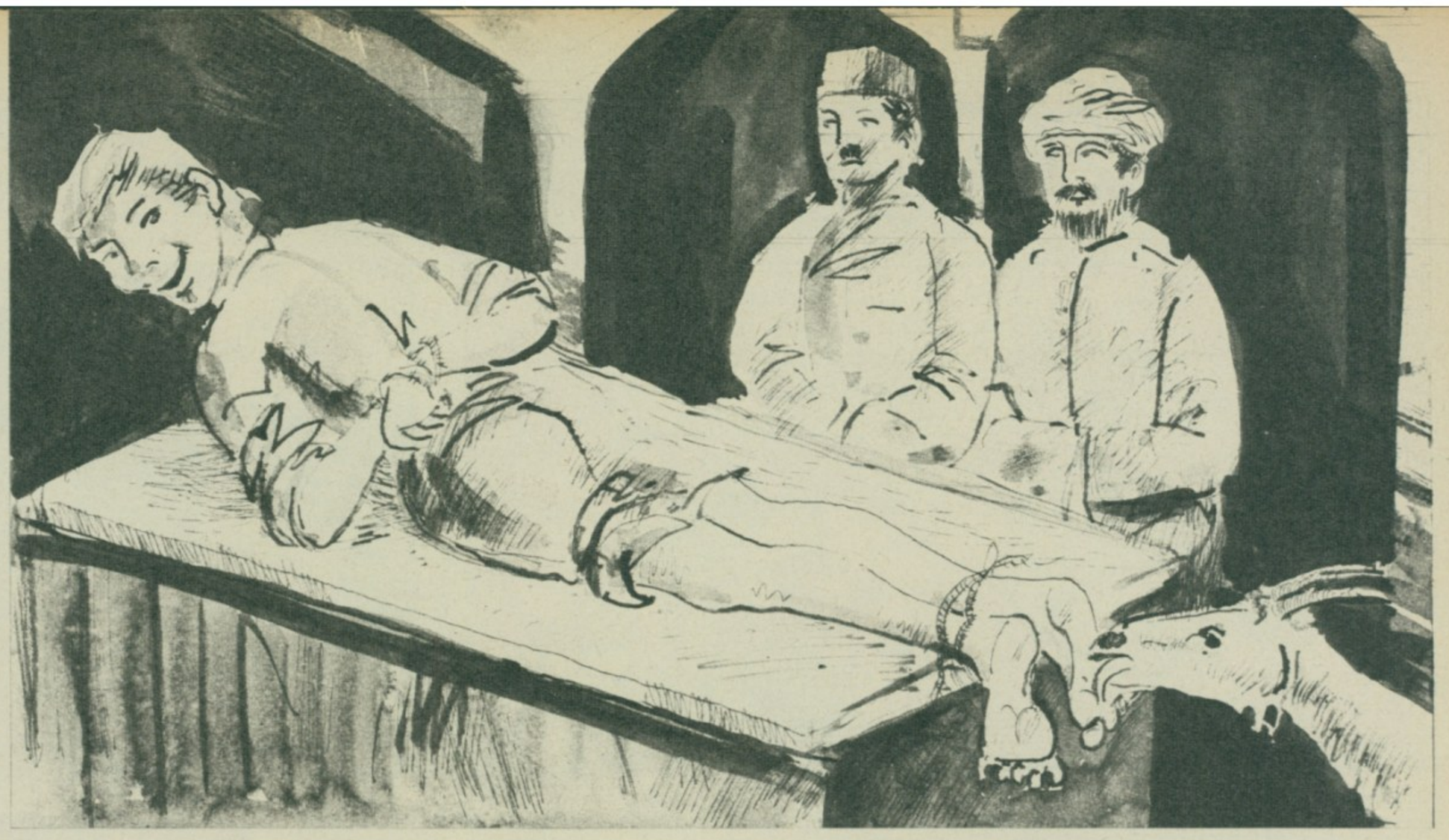

ЗАШТО СМО ГОЛИЦЉИВИ?

У давна времена на Далеком истоку постојао је веома необичан начин мучења — дуготрајно голицање. Жртву ове несвакидашње тортуре постављали би у лежећи положај, везивали је, а затим јој стопала премазивали сољу. Остатак посла обављала је — обична коза. Коза би неуморно лизала со, а несрећник се кикотао, увијао, урликао и „смејао".

Кажу да је, ма колико нам у односу на нека друга мучења ово изгледало наивно, и оно испуњавало своју сурову сврху. И то више него ефикасно.

ЗАГОЛИЦАЈТЕ МАЧЕ!

Енглески научник др Хенри Семјуел утрошио је године рада да би одговорио на питање зашто је човек голицљив. По његовом мишљењу реч је о **одбрамбеном рефлексу** који смо наследили од својих далеких предака.

Има научника који се не слажу са мишљењем лондонског доктора. Они не могу тачно да окарактеришу механизам ове појаве, но тврде да људска голицљивост има некакве везе са пипцима и антенама примитивних организама који су представљали прве облике живота на земљи.

Неки научници сматрају да се ради о **шестом чулу** које има властиту мрежу нервних завршетака. Све три претпоставке, тврди се, имају заједничку тачку — обичај да се неконтролисано смејемо и увијамо на неке додире наслеђен је из веома далеке прошлости.

Нису само људи голицљиви. Лаки додири по одређеним деловима тела и код животиња изазивају бурне реакције. Чарлс Дарвин је својевремено открио да ни бебе-шимпанзе, када их заголицате, не могу да се уздрже — закикоћу се. Доктор Семјуел се у то и лично уверио. Провео је сате у зоолошком врту голицајући корњаче, армадила, јелене, коње, мачке и шимпанзе.

Најосетљивији су, открио је упорни доктор, мачићи. Они су голицљиви по читавом телу и од њега се жестоко и вешто бране. Покушајте да заголицате мачe, каже даље др Семјуел — намучићете се и уз пут осетити оштре зубе и канџице.

Најдебљу кожу, показало се, имају неке врсте копитара. Можете их чешкати готово по читавом телу, и нећете их нимало узбудити. Осетиће нешто тек када их заголицате по глави, врату или грудима. А пошто се зна да ће мазга и зебра пре побећи него се упустити у борбу, доктор Семјуел је у овој појави нашао потврду за своју тезу **да су голицљивост и борбеност повезани.**

Додатне доказе пружиле су му корњаче и армадила. Ова створења чак ни под оклопом нису ни најмање голицљива. Они су тако добро заштићени да им, да би опстали, није потребно да буду и борбени. А са одбрамбеним рефлексом изгубила се и осетљивост.

Најновија истраживања обухватила су рибе и друге становнике мора. Биолог Винстон Херст са канадског Универзитета „Мек Цил" открио је да даброви обожавају голицање. Чим би се појавио у лабораторији, његови заморчићи спремно би допливали до ивица великих акваријума пресрећни што ће опет доживети исто задовољство.

Доктор Јан Важинк са универзитета у холандском граду Утрехту прилично се изненадио када му је његов љубимац, један папагај, на голицање по леђима одговорио тако што је — снео јаје. Тим пре што доктор није знао да је његова крештава маза женскога рода.

КАД СЕ МОЗАК ЗБУНИ

Што се људи тиче, испитивања су показала да ће од стотину, седамдесет и осморо на голицање реаговати прилично бурно. Калифорнијски неуролог др Алвин Коумас мишљења је да сваки људски створ ову особину наслеђује од родитеља. Ако су вам мама или тата, којим случајем, отпорни на шкакљање, и ви имате добре шансе да се придружите оном малобројнијем проценту човечјег рода који је у стању да на голицање остане хладан.

Доктор Алвин је открио још нешто необично. Наша реакција на голицање зависи и од дана у недељи. Није, дакле, свеједно да ли вас неко голица у петак или у недељу. И још нешто: док ће се неко читавог живота извијати и кикотати на најмањи додир, други ће то током година „прерасти". Чак је утврђено да жене имају више шанси од мушкараца да с годинама изгубе ову врсту осетљивости.

Све што неуролози за сада могу са сигурношћу да кажу о овој чудној особини људи је да је механизам њеног деловања прилично једноставан — један додир за осетљиви део тела као што је, на пример, стопало у коме су смештени бројни нервни завршеци, довољан је да се надражај преко периферних нерава и кичмене мождине пренесе до кортекса мозга.

Кортекс је нека врста можданог центра за селекцију: ту се утврђује да ли је додир био слаб, јак, туп или оштар и да ли се ради о једном или низу надражаја. Мука је у томе што се кортекс на голицање „збуни" — тело тада реагује тако што га протресу напади смеха и несвесних грчева мишића или што, опет несвесно, покушава да се одбрани.

У једном од експеримената добровољне учеснике голицали су лаганим превлачењем кључа од пете до врха малог прста. Сви су на исти надражај реаговали исто — повијањем палца надоле.

И ПРЕ РОЂЕЊА

Неуролог Дејвид Мејсон са ливерпулског универзитета тврди да је човек шкакљив и пре рођења. А ако се то касније у животу и претвори у не баш много пријатну „слабу тачку", у првим месецима развоја шкакљивост има своју сасвим практичну улогу — помаже фетусу да одржава правилан положај у стомаку мајке.

А да би нас уверио да је заиста тако, Дејвид Мејсон наводи познату појаву — сви ми, када нас заголицају, тежимо да заузмемо згрчени положај сличан положају фетуса у материци.

— **М. И.**

МИНИ-КВИЗ

1. Шта означава латинска скраћеница АМ?
2. Ко је била Аедона?
3. Волујак је . . .
4. Геопсихологија је . . .
5. Шта је дисимулација?

ОДГОВОРИ:

1. Пре подне, а налази је од латинских речи ante meridiem. 2. Хомеру, жена краља Зета. Заваљен своју је јер је једне ноћи да јој убије најстарији сина, али је убила свог сина Итила. Зато је претворена у славуја и сваког пролећа болним певањем тугује за сином. 3. Планина на граници Херцеговине и Црне Горе, југовападно од Марушића, највиши пик Стубенац — 2294 метра и Шпрока Точила — 2297 метара. 4. Наука која изучава утицај земљишта на психички живот човека. 5. У медицини, покушај органски или психички обољелог човека да се прикаже здравим, да прикрије право стање болести.

ДРУГИ СВЕТСКИ РАТ

ОПЕРАЦИЈА РИЦИНУСОВО УЉЕ

БЕСНИ ШТО НЕ МОГУ ДА СКРШЕ ОТПОР ШИБЕНЧАНА ИТАЛИЈАНСКИ ОКУПАТОРИ УВЕЛИ СУ НЕСВАКИДАШЊИ МЕТОД МУЧЕЊА ПО ИДЕЈИ УЧЕНОГ ДОКТОРА ИЗ ПЕРУЂЕ.

Као сви Шибенчани, и Нико Беровић, власник кафане „Медулић“, мрзео је италијанске окупаторске војнике. Стално је био на опрезу очекујући од њих најгоре, али оно што се збило 10. јула 1941. није могао да предвиди ни у најцрњим слутњама.

Тог дана увече у Беровићев локал бануо је поручник Зилиото са двадесетак карабињера. Неколико гостију седело је, пило и разговарало. Чим су Италијани ушли, настао је мук. Мрки погледи војника лутали су по кафани. Сада ће почети батинање, погрде, приморавање да се устане и поздравља Мусолини, можда ће некога ухапсити...

Беровићев нећак се уплашио и узмувао око шанка. Да би заштитио госте од малтретирања власник кафане је са намештеним осмехом пошао у сусрет поручнику. Љубазно га је поздравио и понудио карабињере да седну.

Зилиото га је презриво одмерио и одгурнуо устрану. Театрално је пришао шанку, из џепа извадио флашу и кратко одбрусио скамењеном Беровићевом помоћнику:

— Две чаше, брзо!

ЗАТВОРЕНО — ДО ДАЉЊЕГ

Момак је послушао. Напунивши чаше течношћу из боце, поручник се обема рукама ослонио о шанк, окренуо гостима и исцерио.

— У чашама је рицинусово уље! Од њега ври у стомаку и сваки час се трчи у клозет! 'Ајде, газда, прво ти, па онда твој помоћник!

Од превелике количине рицинуса Беровић и његов нећак остали су неколико дана приковани за постељу. На замандаљеној кафани фашисти су масним словима написали: „Затворено до даљњег, газда је узео средство за чишћење!“

Грађани нису слутили да је на помолу нови метод мучења и понижавања. То су осетили тек сутрадан, када је дошло до великог дивљања — организоване акције у којој су Италијани приморавали Шибенчане да испијају рицинусово уље. Уз природни пургатив делили су им и батине. Коловође мучења, пљувања, „прања“ стомака и батинања били су карабињерски бригадир Руђеро д' Алоизи, поручник Зилиото и лекар-резервиста Бизари. Домаћи фашистички доушници Ђузепе Алачевић и Антон Скотон издашно су упирали прстом на оне који треба посебно „обрађивати“.

Идејни „отац“ новог и несвакидашњег метода мучења у Шибенику био је лекар из Перуђе Алфонсо Бизари. Како сам каже, „били су му додијали српови и чекићи на сваком кораку у граду, нарочито постчпак према Италијанима“, и када му је једног дана пао мрак на очи, упао је у једну кафану и направио лом... Уз лом, поделио је људима по јаку дозу рицинусовог уља. Идеја се допала осталим италијанским војницима, нарочито црнокошуљашима и раширила се као зараза.

Окупаторски војници искаљивали су бес што нису могли да скрше отпор Шибенчана. Откако су 8. априла 1941. моторизовани делови дивизије „Пасубио“ ушли у Шибеник, а за њима и остале трупе, Италијани нису имали мира. На челу са комунистима народ им се жестоко одупирао. Њихову причу да су дошли због повратка Далмације „мајци домовини — Италији“ нико није прихватао.

СКОТОН МОРА ДА УМРЕ

Италијани су хапсили, мучили, стрељали, али нису сломили народ. Терапија рицинусовим уљем била је само део општег мучења. Највећи присталица тог начина тортуре био је карабињерски командант потпуковник Сестилије, он га је чак и озваничио тако што је за давање рицинуса народу тражио и добио одобрење гувернера.

Читав 11. јул протекао је у оргијању окупатора по улицама и трговима. Дан када су грађани премлаћивани и терани да испијају рицинусово уље завршио се уз певање и урлање Италијана.

Посебну улогу у читавом догађају, и уопште у животу града од доласка окупатора, одиграо је младић по имену Антон Скотон. Рођен у Шибенику, италијанског порекла, син столара, он се до рата издавао за патриоту. Чим су се појавили Мусолинијеви солдати, Скотон је збацио маску. Проказивао је комунисте, учествовао у њиховом хапшењу и мучењу, слао их у смрт. Главну реч водио је и током „операције рицинусово уље“. Због тога је Месни партијски комитет донео одлуку — Скотон мора да умре. Двојица скојеваца добили су задатак да га ликвидирају.

Издајник је знао да му се не пише добро и чувао се.

ОПРОСТИ ИМ, БОЖЕ!

Скојевци су га будно пратили. Скотону је ишло на руку што је са породицом становао у густо насељеном крају града, а они су могли да га ликвидирају једино на улици. Проблем је представљао и полицијски час па је акција долазила у обзир само дању. Закључивши да предвече на улици има најмање света, храбри младићи заузели су бусију. Неколико дана чекали су злочинца, но увек би нешто искрсло.

Најзад, после неколико дана, прилика се указала. У сам сумрак 11. октобра 1941. Скотон је изашао из стана и похитао у град. На маленом тргу код Цркве св. Луце промицао је тек понеки пролазник. Када су се скојевци нашли лицем у лице са доушником, овај је зинуо од запрепашћења угледавши у њиховим рукама пиштоље. Проломиле се дванаест хитаца. Сав изрешетан, Скотон се ухватио рукама за стомак, посрнуо и пао.

Италијани су смрт свог сарадника обзнанили плакатима излепљеним по кућама. Уследила је гнусна одмазда. На брзину и насумце ухапшено је тринаесторо људи који о убиству ништа нису знали. Сви су изведени пред Ванредни суд и оптужени за убиство Антона Скотона. Судском већу председавао је бригадни генерал. Суђење је било лакрдија. Да би све имало рухо ваљаности, оптуженима су додељена два италијанска официра за браниоце. Врхунац „одбране“ једног од њих био је театрални узвик:

— Опрости им, боже, нису знали шта раде!

Шесторица грађана осуђена су на смрт, остали на разне временске казне затвора. Стрељања су сместа извршена.

М. Тодоровић

ПРИЧЕ
О НАШИМ ГРАДОВИМА

ЗАЈЕЧАР

ВЛАСТ ТУЖИ

Једног дана, пре много година и векова, турски султан, коме људи давно име заборавише, одлучи да свог верног и оданог Саид Ашар-пашу достојно награди. А каква би боља награда могла да се смисли него да се паши поклони богат читлук у који су спадала сва поља и ливаде, гајеви и шуме, реке и потоци између два Тимока: Белог и Црног. И Саид, желећи да надгледа своје имање и људе који су радили на њему, одлучи да у међуречју подигне насеље. У част свог оснивача, оно доби назив Саидшар. Али како се на турском име Саид изговара као Заид, то се село заправо називало Заидшар. Временом, под утицајем различитог изговора, име Заидшар преточило се у Зајечар.

Ово је само једно од предања које говори о томе како је град на Тимоку добио своје име.

Текст: О. Вукадиновић
Снимци: Љ. Патрногић

ИЗАЗОВ МАРКУ КРАСУ — Зајечар са околином био је настањен још у праисторијска времена: зна се да су ту живели и Трибали, племе које је највећу моћ достигло у време Филипа Македонског (4. век пре н.е.), као и њима сродни Мези. О овом дивљем племену римски историчари су записали да се 29. године пре н.е. сукобило са војском Марка Краса. Пред почетак битке поглавица племена „варварскијег од свих варвара" дао је знак својим ратницима да се стишају и упитао противнике: „Ко сте ви?" На одговор: „Римљани, господари света!" вођа Меза је узвикнуо: „То ћете бити ако нас победите!" и наредио да се одмах ту, испред бојних редова, закоље коњ над којим се заветовао да ће „утробама убијених противника почастити богове и себе". На слици је панорама данашњег града.

БЕГ КОЈИ ТО НИЈЕ — Једна од најстаријих грађевина у Зајечару је Радулбегов конак. О томе ко га је и када подигао постоји неколико прича: по једној, то је крајем 18. века учинио Радул, син неког проте и избеглица из Румуније, који је од турског аге купио имање и на њему подигао чардаклију. По другом тумачењу, чардаклију у Кифла-сокаку подигао је избегличин унук, такође се звао Радул, и то између четврте и пете деценије 19. века. Без обзира који је Радул подигао ову зграду, необично је што се она назива Радул-беговим конаком мада ни један ни други нису били бегови!

ОТИМАЊА О ГИМНАЗИЈУ — Само три године после отварања Прве српске гимназије у Крагујевцу, отворене су још три: у Чачку, Шапцу и — Зајечару. Која је од њих била друга, ствар је око које се „отимају" сва три града. У првој класи зајечарске гимназије било је само 7 ученика: већ следеће године у оба разреда било је чак 13 гимназијалаца. Пресељавањем зајечарског владике у Неготин, и гимназија се 1844. године тамо сели. У свој „родни" град вратиће се тек 1860. године, заслугом поново устоличеног кнеза Милоша.

ЛА-ВЛАСТ!

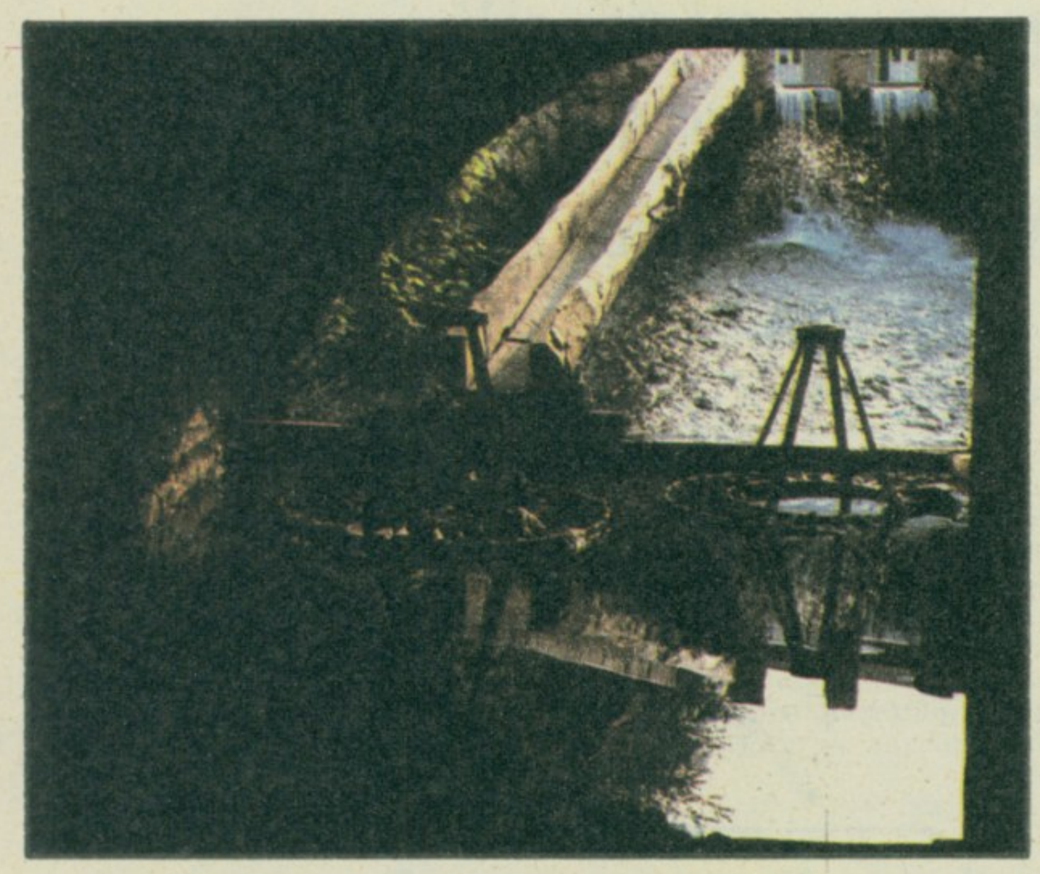

РИМЉАНИ СЕ ЗГРАЖАВАЈУ — Од времена кад су се Римљани зграживали над дивљаштвом и људождерством Меза, па до доласка Словена, а после неколико векова и Турака, постоје само нејасни подаци о Зајечару, али не граду већ — селу. Тек у 16. веку оно постаје веће насеље које турској власти на име данка исплаћује **246 аспри (турски сребрни новац)**. Из времена Турака потиче и воденица на слици. Занимљиво је да су у тимочкој области, баш око воденице, пчелињака и насеља, најчешће и ницали читлуци.

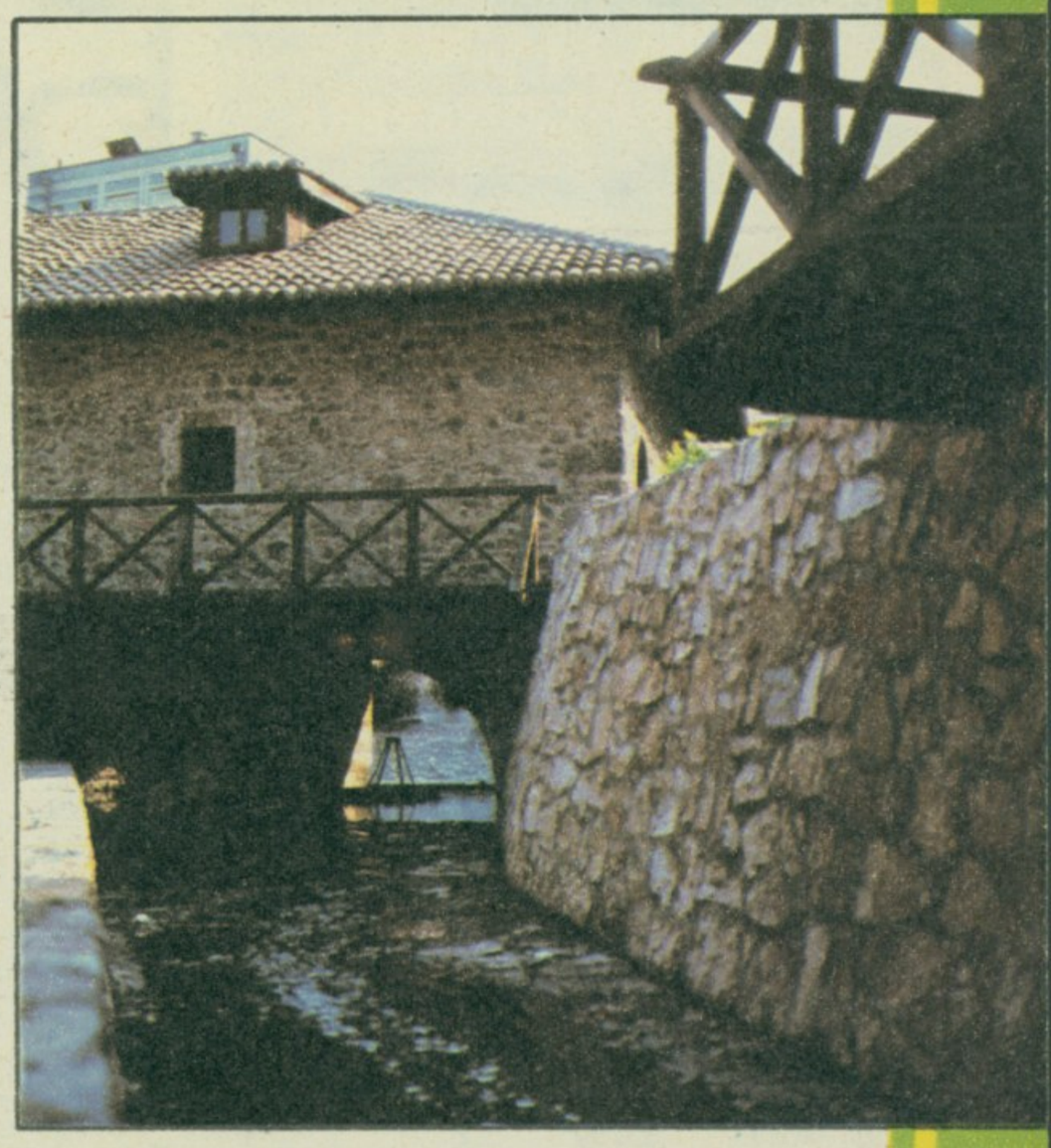

НА СУД ЗБОГ КУКУРУЗА — У пролеће 1833. године избила је у источној Србији буна против турске власти: устаници су тада ослободили и Зајечар. Одмах је заведена нова власт а каква је она била показује и следећи податак: суд је дигао тужбу против локалног капетана Милутина Петровића јер је за исхрану своје стоке употребио 3500 ока кукуруза прикупљених као десетак од народа. Власт се, наравно, бавила и другим стварима. Тако је исте године кад је заведена почела да диже цркву

СА ДАСАКА У — РОВ! — Све до половине 19. века културно просветне прилике у Зајечару биле су прилично лоше. А онда почињу, стидљиво, да се јављају прве читаонице, књижаре, уметничка друштва. Забаве са игранкама и слушање музике по кафанама замењују концерти и представе путујућих позоришта које су се одржавале у кафани „Таково". Град је 1911. добио своје позориште које се већ следеће године расформирало јер су сви млади глумци отишли у војнике: почињали су балкански ратови. Данашње позориште смештено је у некадашњој згради Еснафског дома.

ВЕШАЛА НА КРАЉЕВИЦИ — На Краљевици, брежуљку изнад града, подигнут је 5. септембра 1971. споменик палим борцима, рад архитекте и сликара Владимира Величковића. Споменик су становници Зајечара назвали „Вешала" јер су за време рата на том месту постојала вешала на којима је окупатор обесио десетине родољуба. Међу њима је био Миленко Брковић Црни, секретар Окружног комитета КПЈ Зајечара.

НЕОБИЧНА СУДБИНА СКУЛПТУРА БЛИЗАНАЦА

БОРБА, А НЕ Р

Иако свакодневно гледају познато вајарско дело, многи пролазници га погрешно називају и приписују уметнику који није његов творац.

Као тридесет двогодишњи и већ познати вајар Симеон Роксандић, кога су познаници и пријатељи звали и Сима или Шиме, одлази 1906. године у Рим, жељан да на „извору" види и доживи Микеланђелове скулптуре. Можда млади, али школовани и већ искусни уметник није претпостављао да ће та година боравка у „вечном граду" умногоме изменити не само његов живот, већ и однос љубитеља скулптуре према његовом делу.

Одушевљен уметношћу старог Рима и ренесансе, понесен снагом и ненадмашном генијалношћу Микеланђела, сиромашни дошљак из Хрватске закупљује скроман, полумрачан атеље и следећа три месеца ради своје најпознатије дело — „Борбу".

Та скулптура из давних дана проведених у Риму, где је настала од глине вешто обликоване уметниковим рукама, има необичну и несвакидашњу историју. Иако сада стоји на видним местима и у Београду и у Загребу, мада је бројни пролазници свакодневно гледају и диве јој се, већина њих не зна ко јој је творац, а чак је и погрешно називају. Један врстан уметник и његово општеприхваћено и врло успело вајарско дело већ 73 године доживљава неправду, плаћајући данак необавештености.

ДВА ИСТА ПРИМЕРКА

Пошто је фигуру атлетски грађеног мушкарца, који се грчевито бори са великом змијом, где је у стилу и обликовању очигледан Микеланђелов утицај, изложио 1907. године на Светској изложби у Риму, и то под називом „Борба", Сима Роксандић је позван да дело прикаже и на великој смотри балканске уметности у Лондону исте године.

Мишићави рибар од бронзе, стопала као укопаних у морску хрид обавијену рибарском мрежом, у лаконском рвању са снажним гмизавцем, укрцан је на брод у Трсту и запловио према Лондону. Његов творац, радостан што је успео да у том сукобу човека и змијурине изрази праисконску борбу са природом, отпутовао је у Загреб. Са собом је понео и гипсани оригинал „Борбе".

Одбор ове велике изложбе убрзо је обавестио вајара да је брод који је превозио „Борбу" потонуо у олују негде на путу према Британским острвима! Једно уметничко дело, које је римска критика навели ко хвалила, три месеца мукотрпног рада у тешким условима, потонули су дословце на дно мора...

— Како је постојала гипсана макета по коме је одливен онај примерак који је, наводно, потонуо, дао сам да се излије нови — сећао се Симеон Роксандић 1940 године. **— После се испоставило да је потонула нека друга лађа, да се радило о забуни и да је моја „Борба" жива и здрава стигла у Лондон.**

После похвала које је скулптора рибара и змије добила на лондонској изложби, враћена је у земљу где су сада постајала два идентична примерка.

НИКАД НА ТЕРАЗИЈАМА

У другој половини 1907. године, одмах после повратка из Лондона, једну копију Роксандићеве „Борбе" откупљује општина београдска са намером да је постави на Теразије.

О томе је песник Јован Дучић, у фељтону о Симеону Роксандићу, писао на првој страни „Политике" од 2. септембра 1907. године. Напомињући да се Роксандић разликује од наших дотадашњих скулптора и по таленту и по снази темперамента, песник, између осталог, занесено пише: **„Још када се намести та „Борба" у скверу на Теразијама, зашто је бронзани примерак откупљен за водоскок — а „Борба" је вечно. У нашем тихом граду, где изгледа да не иду сатови нити теку чесме, овај ће уметнички угао на Теразијама да представља страст, снагу и неке радосне и бунтовне жеље за животом какве ми имамо тако мало".**

Али, Роксандићева „Борба" никада није смештена на теразијски трг, као што се ту никада није обрео ни горостасни, наги

Да се не заборави

Симеон Роксандић је рођен у Мајској Пољани код Глине 14. априла 1874. године. Грађанску школу завршио је у Глини, одакле га отац, сеоски ковач, шаље у загребачку Обртну школу на браварски занат. Сима се опредељује за клесарско-вајарски одсек који завршава 1892. Три године касније блиставо завршава Уметничко-занатску школу у Будимпешти. Одатле одлази у Минхен на академију где се већином издржава од каменорезачких послова. Крајем 1898, по наговору пријатеља вајара Ђорђа Јовановића, прелази у Србију где добија службу наставника цртања и „калуповања" у ужичкој гимназији. Затим се сели у Крагујевац и као наставник ради 8 година.

Године 1900. добија три награде на конкурсу за израду споменика ослободиоцима Ниша, али до реализације није дошло. Седам година доцније премештен је у Београд. Од 1912. до 1918. учествовао је у ратовима, а 1921. постављен за наставника Уметничке школе у Београду, где је радио до смрти, 12. јануара 1943.

Реалиста кроз читаво своје дело Симеон Роксандић је најчешће радио људске фигуре у композицији са животињама, затим портрете и актове. Много његових дела нестало је у балканским ратовима и првом светском рату. Поред „Борбе" и споменика на Чукур-чесми, најпознатији су му радови „Дечак подбио ногу", „Дечак с фрулом", „Дечак који вади трн из ноге".

Мала ледена доба

Дански научници, истраживачи глечера на Гренланду, из дубоких бушотина вадили су ледене чепове и подвргавали их радиоизотопским анализама. Та истраживања указала су на узроке опадања броја и величине скандинавских колонија на Гренланду и Исланду. Научници су, наиме, анализирали однос радиоактивних изотопа кисеоника 0—18 и 0—16 у леду, што им је омогућило да одреде средње годишње температуре при којима су се стварали ледени слојеви. Затим су сачинили годишње табеле температурних промена од 554. године до наших дана. При том су сравнили податке из ледених чепова са постојећим метеоролошким статистикама. Показало се да разлике у новим и старим подацима није било, па је тај начин прихваћен и признат као исправан научни метод.

Показало се, даклс, да је Викинге у њиховим даљим освајањима северноамеричког континента зауставила — хладноћа. Њихове колоније су у 11. веку почеле да се осипају и пропадају због започињања једног од „малих ледених доба", којих је у геолошкој историји наше планете било неколико.

доскок — и када високи и кипећи млаз воде прсне из чељусти змијине сипајући по целој бронзи, та ће скулптура да буде необично пуна покрета и напор ових рвача добиће шума, хуке; грцање побеђене змије у смртоносним гвозденим песницама постаће овде не само видљиво него и

Мештровићев „Победник". Године 1908. „Борба" Симеона Роксандића постављена је на сеновити средишњи плато на Великом Калемегдану и од тада до данас позната је као — „Рибар". На жалост, није јој измењено само име: почело је да се сматра — што се у разговорима, ту-

ИБАР!

ристичким водичима, новинама и часописима писало и пише већ деценијама — да је њен аутор Тома Роксандић, други великан нашег вајарства, творац и чувене композиције „Играли се коњи врани“ пред Савезном скупштином.

Сима Роксандић је аутор и споменика убијеном дечаку на Чукур-чесми у Београду, подигнутог 1921. године.

Али, шта је било са оним другим примерком „Ворбе“ који је остао у Загребу?

ОРИГИНАЛ ЈЕ УНИШТЕН

Годину дана након успеха у Лондону ово Роксандићево дело излагано је у мају 1908. и у Умјетничком павиљону у Загребу, на изложби југословенских уметника „Лада“. И ту је била запажена његова својеврсна изражајност и погодност да се постави на јавно место као фонтана.

Скупштина градског поглаварства у Загребу откупила је фигуру рибара и змије за 5 хиљада круна. Али, градски оци никако нису могли да се сложе где да је поставе. Ни када је 3. новембра 1908. Поглаварство донело одлуку да се издвоји укупно 7 хиљада круна за набавку и постављење скулптуре, још се није знало где ће змија из чељусти избацивати млаз воде — да ли у Ботаничком врту или на Тушканцу, како је предлагано. На крају је одлучено да се „Борба“ постави на Језуитски трг, у Горњем граду, где стоји и данас.

Оригинал, она гипсана макета коју је уметник донео из Рима у Загреб, уништен је 1915. године.

Иван Лончар

ПОБЕДИТИ ПРИРОДУ! — Једна од најпознатијих скулптура у нашем главном граду, за коју многи мисле да је дело Томе Росандића, а не Симеона Роксандића, симболизује исконску борбу човека са природом. Међутим, док је у Београду »Борба« у парку, у Загребу је међу старим кућама Горњег града.

Снимци: **Н. Стевановић**

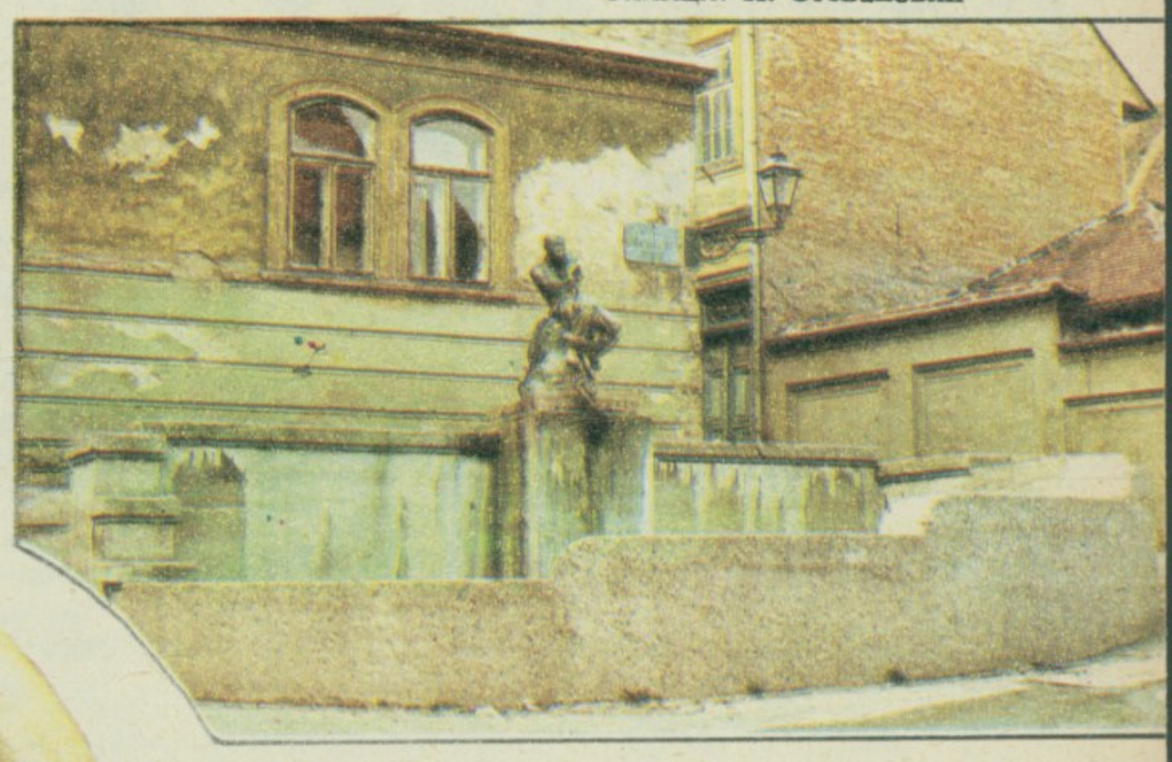

У БЕОГРАДУ И ЗАГРЕБУ — Скулптура »Борба«, позната као »Рибар«, коју је 1906. године израдио Симеон Роксандић, налази се у Београду на Калемегдану и на Језуитском тргу у Загребу. Оба примерка су до најмањих детаља потпуно једнака. Један је изливен у Риму, а други у Загребу 1907. године.

ЗМИЈА У РУКАМА РИБАРА — Београдска копија ове познате Роксандићеве скулптуре налази се на Калемегдану, на отвореном простору, међу стаблима кестенова. И у Загребу и у Београду ово вајарско дело је фонтана: вода шикља из уста велике змије чији врат рибар стеже десном руком, симболом снаге и борбе.

ЕКСПЛОЗИЈА НАД СИБИРОМ

Совјетски истраживач Леонид Кулик.

ЈЕДНЕ ЈУЛСКЕ НОЋИ 1908. ГОДИНЕ НЕШТО ЈЕ ПОПУТ СУНЦА БЛЕСНУЛО У МОЧВАРАМА ТУНГУСКЕ РЕКЕ ПОДКАМЕНАЈЕ. ДА ЛИ ЈЕ ТО БИО МЕТЕОР, АТОМСКА БОМБА ИЛИ СВЕМИРСКИ БРОД?

Енглеска варошица Хантингдон је тихо место у коме нико не очекује узбуђења. Јула 1908. њени житељи били су сведоци тајанствене, још нерасветљене астрономске појаве. Једна жена писала је лондонском листу „Тајмс" тражећи објашњење сабласне светлости која је 1. јула увече обасјала небо. „Била је тако јака да сам могла да читам. Око два ујутро у соби се видело као по дану".

Необична светлост виђена је и на другим местима, а извештач „Њујорк тајмса" јавио је: „Северно небо постало је у поноћ светлоплаво као да руди зора, а облаци тако упадљиво ружичасти да су многи телефонирали лондонској ватрогасној служби мислећи да је негде на северу престонице велики пожар."

1500 ХИРОШИМА

Холанђани су известили да је њиховим небом прошла „треперава маса", хајделбершки астроном открио је да су снимци које је добио на фотографским плочама замагљени услед необјашњиве радијације. Сличних извештаја било је у Данској, Аустрији, Русији и у сваком се говорило о бледоплавој или жутој светлости у ноћи око 1. јула. Инструменти у Кембрицу и Питерсфилду показали су да је далеко на истоку, негде у Русији, морало доћи до велике катастрофе — изазван је тако јак атмосферски поремећај да су ваздушни таласи двапут обишли Земљу!

Руски научници били су збуњени колико и западни. До експлозије је одиста дошло у средњем Сибиру, на месту удаљеном преко 3 хиљаде км од Петрограда, те су извештаји из покрајинских градова попут Иркутска пристизали брзином пужа.

Ни те вести нису биле од нарочите помоћи. Углавном су описивале блештавоплаво цевасто тело које је уз заслепљујући блесак и загулушујућу буку експлодирало у мочварама и шумама тунгуске реке Подкаменаје, притоке Јенисеја, у Сибиру.

Прасак се чуо на удаљености од 800 км, 200 км ближе попадали су предмети обешени у кућама, а порцулан је попуцао; близу места експлозије једног човека запахнуо је талас топлоте од кога му се запалила кошуља на леђима; на удаљености од 40 км пастири су одбачени у ваздух, а њихови номадски шатори ишчупани из тла.

Свуда око места експлозије густа тајга била је сравњена са земљом. Силан топлотни талас спржио је и удаљеније растиње. Вулканска ерупција која је у древна времена уништила Помпеју изгледала је ништавна према „догађају на Тунгуској", како су научници назвали експлозију. Један Американац оценио је, много касније, да је ослобођена енергија била равна снази атомске бомбе од 30 мегатона — 1500 пута моћније од оне која је бачена на Хирошиму!

СТРУЧЊАК ЗА МЕТЕОРЕ

Предео Подкаменаје је пустош завејана снегом, а две недеље на врхунцу лета рит пун комараца. Требало је бити изузетан човек па савладати терен, временске неприлике, суј-

верје локалног живља које је крило место експлозије, огромно растојање. Такав човек био је стручњак за метеоре Леонид Кулик.

Кулик је постао народни херој Совјетског Савеза. Десетине књига написане су о његовим узастопним покушајима да пронађе џиновски метеорит — јер, био је убеђен да је посреди пад небеског тела. Мећаве, гладовање, смртна опасност никада га нису поколебали.

Када је 1927. после 3 неуспела покушаја, стигао до места експлозије, оно што је пронашао није указивало на метеорит. Није било ни комадића метеорског материјала, нити очекиваног кратера — тек неколико плитких рупа од наглог отапања смрзнуте земље!

Што је Кулик више истраживао, тајна је постајала све непрозирнија. Ново дрвеће изникло после експлозије, по његовим речима, „развијало се махнито, прождирући ваздух и Сунчеве зраке". Понеко је расло 4 пута брже него нормално. У центру експлозије уместо кратера Кулик је угледао спржен шумарак чија су огољена поцрнела стабла личила на телеграфске стубове. Очигледно је до експлозије дошло тачно изнад њега.

Прикупљајући остале податке, осим Куликових, заинтересовани истраживачи наишли су на британске и америчке белешке о дејству експлозије и из њих открили да је она изазвала не само велике ваздушне таласе већ и магнетске поремећаје.

Загонетка је била чудна светлост коју је тих дана видела читава Европа. Светлост на небу честа је појава после вулканских ерупција, али је видљива само предвече, када сунце на заласку осветљава одоздо слој прашине подигнуте у атмосфери, и траје док се не слегне. Јула 1908. светлост се појавила дуго по заласку, трајала је читаву ноћ и потпуно избледела тек после три дана.

ДОКАЗИ ФЛОРЕНСКОГ

Педесетих година века поново је виђена иста светлост — после атомских проба у атмосфери! Научници су упоредили дејство сибирске експлозије са оним у Хирошими. Било је истоветно — спржено дрвеће, махнит раст нових биљака, радиоактивно зрачење! Да ли се почетком нашег века, давно пре него што је човек зауздао нуклеарну енергију, 3 километра над сибирском тундром догодила атомска експлозија?

Ова претпоставка изгледала је и неизбежна и немогућа у истих мах. После II светског рата разне екипе посећивале су сваке године област тунгуске реке. Вређе пуне земље допремане су у Москву, дрвеће је сечено и разгледано, мерен је угао пада оборених стабала и степен сагоревања.

Свако ново откриће ишло је у прилог атомској теорији. Посебно занимљив био је брз раст дрвећа. Експедиција Медицинског института у Томску установила је 1958. да је дрвеће које је од 1908. требало да израсте 8 метара достигло висину између 16 и 22 метра!

Друга група сакупила је 1959. узорке тла и пепела и установила да је радиоактивност у средишту експлозије један и по до два пута већа него на удаљености од 30 км.

Совјетска академија наука упутила је 1961. на тунгуску реку велику експедицију у жељи да једном за свагда докаже како је експлозију ипак изазвао метеорит или комета. Стручњаци свих врста удружили су се на челу са др Кирилом Флоренским који је чврсто веровао у теорију о паду небеског тела.

Да би се доказала како је необичан раст биљака резултат повећане плодности тла услед метеорске прашине, екипа је засадила једну површину пшеницом. Потом је поново испитивала спрежно дрвеће, уверена да ће открити како је посреди био обичан шумски пожар и извела нове прорачуне да би показала како до експлозије није дошло у ваздуху већ на земљи.

Експедиција Флоренског била је потпун неуспех — налази су опет указали на ваздушну експлозију и

искључили могућност шумског пожара, а пшеница је родила као што би и на било ком другом месту.

ЗАГОНЕТНЕ КУГЛИЦЕ

Читаве прошле деценије Американци су сипали нове хоптезе. Претпоставило се да је експлозију могла изазвати антиматерија. Али, већ и постојање антиматерије била је гола претпоставка. Најзад су и совјетски и западни научници били принуђени да размотре теорију једног совјетског писца из 1946. коју дотад нико није схватао озбиљно — да је над тунгуском реком експлодирао свемирски брод при покушају принудног слетања.

Теорију о свемирском броду званично је изнео један од најугледнијих совјетских научника Александар Казанцев, позивајући се на изјаве очевидаца о летећем предмету који је за собом остављао исти онај вишебојни дим какав испуштају свемирске капсуле када им се при повратку на Земљу распадају штитници против топлоте. Брзина лета овог предмета, према новим прорачунима, износила је 29 км/сек. — сасвим слично брзини свемирске летелице која успорава.

Ови математички докази нису били нарочито убедљиви. Казанцева и друге научнике тек је чекало изненађење када је резултате свог рада објавила група истраживача која је класификовала гомилу доказног материјала што су за собом оставили Леонид Кулик и послератне експедиције.

У обиљу материјала налазиле су се и вреће са земљом које је Кулик довукао из Сибира, али су због рата и његове смрти остале неиспитане. Када је код тунгуске реке откривено радиоактивно зрачење, ови узорци земље прегледани су и у њима пронађене сићушне куглице од метала и стакла стопљеног огромном топлотом. **У куглицама је било трагова кобалта, бакра и германијума — елемената који никако не улазе у састав метеорита.**

Казанцев је био одушевљен. „Не заборавите", писао је, „да свемирски брод мора имати електричне и техничке уређаје, бакарне жице и, неизоставно, уређаје за везу са полупроводницима који садрже германијум!

Да ли је летњег јутра 1908. над Сибиром експлодирао нечији свемирски брод? Напредак технологије побио је остале претпоставке. Оно што је изгледало као несумњив пад метеорита претворило се у потпуну мистерију.

М. Ј.

ХЕЛЕНСКИ МИТ

ОТМИЦА ПЕРСЕФОНЕ

Бојоби Зевс и Хад дојоворили су се да краљица йодземља 6 месеци іодишње бораби са мајком на земљи, а 6 месеци са сбојим суйруіом у сбеіу мрібих.

Зашто да краљица буде у вечној тами где лутају само сени умрлих? Помози јој да се врати у горњи свет", молила је богиња плодности Деметра моћног Зевса. Али ни сам краљ богова није јој могао помоћи.

Деметрина кћер Персефона била је надалеко позната по својој лепоти. Једном, док је шетала пољима и брала цвеће, угледа је Хад, владар подземног света. Злогласном владару се допала девојка, па је одлучио да је отме и одведе у своје краљевство. Позове је да се провоза његовим колима у која су били упрегнути крилати коњи, и чим је Персефона ушла, зграби узде и потера коње који их однесоше у мрачно краљевство.

Видевши да јој нема кћери, очајна Деметра плакала је девет дана и ноћи, а онда се упутила Зевсу да тражи помоћ. Зевс јој је рекао да је Персефону отрабио Хад и начинио је краљицом подземног света. Кад га Деметра стаде преклињати да јој врати кћер у горњи свет, Зевс само тужно одмахну главом — и сам се бојао сукоба са страшним Хадом.

Схвативши да нема наде да поново види своју Персефону, несрећна Деметра напусти Олимп, седиште богова. Прерушена у старицу, сиђе на земљу да ту живи сама са својим болом. Заборави на своје дужности и на земљи завлада глад, јер усеви нису више рађали, а дрвеће је престало да доноси плодове.

Док је једном бесциљно лутала, Деметра срете девојку која је толико подсети на њену кћер да одмах бризну у плач. Девојка је упита због чега је тужна.

— Отели су ми кћер и ја је више никада нећу видети —рече јој Деметра. — Ти тако личиш на њу...

Девојка, која је била кћер краља Келеја, сажалила се на старицу и позвала је на очев двор да би је одвратила од тужних мисли.

На елеусинском двору њена мајка краљица Метанеира дирнута старичином несрећом, понуди јој да остане и буде дадиља њеног најмлађег сина Триптолема. Дечак је већ недељама боловао од неке непознате болести. Деметра узе дечака у наручје и кад виде како сав гори од грознице, нежно га погладн руком и пољуби у чело. На запрепашћење целе краљевске породице дечаково лице се разведри и образи му се поново заруменеше.

Деметра је на двору остала неколико дана, и да би се одужила за љубазно гостопримство, реши да малог Триптолема учини бесмртним. Читаву ноћ му је причала о боговима, а пред зору изговори неке магичне речи, намаза дечака нектаром и стави га изнад ватре да сагори смртност у њему. Али баш у том тренутку уђе краљица која није могла да заспи забринута што је синчића оставила непознатој гошћи. Ужаснута призором, она полети ка Триптолему и зграби га у наручје. Изненада у соби нешто блесну и пред краљицом се уместо старице појави прелепа богиња.

— Ја сам Деметра, мајка Земље — објасни богиња разгневљеној краљици. — Хтела сам да ти сина учиним бесмртним да бих ти захвалила за твоју доброту. Спречила си ме у томе, али ти обећавам да Триптолема нећу заборавити. — И после ових речи ишчезну.

Видевши да због Деметрине небриге на земљи влада мрак и зима и да људи гладују, Зевс позове Хада да се некако нагоди са њим. Договоре се овако: Персефона ће шест месеци годишње проводити са мајком, а шест месеци са Хадом у подземном свету.

Када је поново угледала кћер, Деметра се озарила од среће. И док је Персефона била уз њу, на земљи је све цветало, а људи нису ни у чему оскудевали. Али, док је Персефона боравила у подземљу, Деметра је туговала и заборављала на усеве. Земља би поново постајала суморна и живот замирао.

Богиња није заборавила Триптолема. Он је већ израстао у лепог и снажног младића када се Деметра вратила у Елеусину и открила му да га је она излечила и чувала га док је био мали. Затим га је повела у долину реке Еме и ту га научила вештинама које још ниједан човек није знао. Научила га је свим тајнама земљоradње и дала му житно семе, дрвени плуг и кочије које су вукле крилате змије да на њима путује светом и учи људе како да гаје усеве.

Пре него што је напустила земљу, Деметра је подарила младићу бесмртност и прогласила га за бога земљоradње. Триптолем је у својим кочијама пропутовао читав свет показујући људима вештине које му је Деметра открила. Људи су га радосно дочекивали јер су од њега научили како да обрађују земљу и обезбеде довољно хране за дугу и неплодну зиму.

А Триптолем се, када је обавио свој задатак, вратио у Елеусину и приредио велику свечаност у част богиње Деметре и њене кћери Персефоне која људима, сваке године изнова доноси пролеће.

М. Ш.

БИМ И БУМ

ДАНАС ТРЕБА ДА ПОСВРШАВАМО СИЛАН ПОС'О... УЗ КАПЕТАНОВУ ПОМОЋ, РАЗУМЕСЕ!

ОДЛИЧНА ИДЕЈА!

НЕКА ОНЕ САМО РАДЕ... АКО ИМ ЈЕ ДО РАДА СТАЛО! ЈА БУДА СЕ ИЗВУЧЕМ НА БОЛЕСНУ НОГУ!

КАПЕТАНЕ, ГДЕ СТЕ?

©1979 King Features Syndicate, Inc. rts reserved

ШТА? ОПЕТ КОСТОБОЉА? БОЛИ Л' МНОГО?

ЈАДАН ЧОВЕК!

БОЛИ ЛИ? ОЧИ МИ ИСКАЧУ ОД БОЛА! ЈОЈ! ЈОЈ!

ТАКО...

333 3333

ОДЛИЧНО! А САДА...

ЗАТВОР

ШТА?

А? БУРЕ БАРУТА!

КРЦ

ПССС ПССС

ЏЏЏ

УЖАС! НЕ МОГУ ДА ЗАВОЈ ОДВЕЖЕМ... АКО...

ИДЕЈА!

ССС Т

БАРУТ

...АЛ' МОГУ ДА ГА ОДМОТАМ И СПАСЕМ ГЛАВУ! ХА! ХА!

ТО ЋЕМО ТЕК ВИДЕТИ!

КАПЕТАНЕ! ПРОШЛА КОСТОБОЉА?

ТАМАН ЗА ВЕЛИКО СПРЕМАЊЕ КУЋЕ!

ХИ-ЈЕНЕ!

BABALU стрип

КАЖЕ МИ ТАТА ДА МУ ЈЕ БИЛО ДОСАДНО НА САСТАНКУ...

...А ЈА МУ КАЖЕМ...

...ШТО НИСИ ПОНЕО KOLOY'S ЖВАКАЋЕ ГУМЕ!

Црни репортер: КОБНА ЗАМЕНА

У ЈЕДНОМ МАЛОМ МЕСТУ НА ФРАНЦУСКОЈ РИВИЈЕРИ...

КАД ОБРИЈЕМ БРАДУ НИКО ME НЕЋЕ ПРЕПОЗНАТИ!

МАЛО НАСНИЈЕ...

ЕВО ГА! ДА ЈАВИМО АМЕРИЧКОЈ ОБАВЕШТАЈНОЈ СЛУЖБИ!

МАТИ БАР

AL WILLIAMS JOHN SAUNDERS 10-21

УБРЗО У АВИОНУ КОЈИ ЈЕ ЛЕТЕО ПРЕКО АТЛАНТИКА...

МАЛА, УСКОРО ЋЕМО СЕ ВИДЕТИ!

JOHN SAUNDERS AL WILLIAMS 10-23

НОВИНАР ЊУЈОРШКЕ „ЗВЕЗДЕ" ВРАЋАО СЕ СА СЛУЖБЕНОГ ПУТА...

ДОБРО! САМО САМ МНОГО ЖЕДАН!

ЗДРАВО, ТРОЈ! НАЈУ СИ ПУТОВАО?

ПРЕ НЕГО ШТО МЕ ОДВЕДЕШ НОЋ ШЕФА, ДЕНИ, ДА СВРАТИТЕ НА ЧАШИЦУ!

РЕСТОРАН

У ТОМ ТРЕНУТКУ, НА ДРУГОМ КРАЈУ АЕРОДРОМА...

ПУТНИЦИ ИЗ ПАРИЗА, ИЗИЋИ ЋЕ ОВДЕ! САМО ДА ПРОЂУ КРОЗ ЦАРИНУ!

ХМ! ПИТАМ СЕ ДА ЛИ ЋЕ ГА ПУСТИТИ!

ЦАРИНИЦА

ИМА ЛИ НАНВИХ ПРОМЕНА У НАШОЈ ЗВЕЗДИ, ДЕНИ?

ПА... У ПОСЛЕДЊЕ ВРЕМЕ ПИШЕ СЕ САМО О ЗЛОЧИНИМА!

НАШ УРЕДНИК ЈЕ ПОНУДИО НАГРАДУ СВАКОМ ОД НАС НО ПРИСТАНЕ ДА ПИШЕ О ПОДЗЕМЉУ!

AL WILLIAMS JOHN SAUNDERS 10-26

ЗА ТО ВРЕМЕ...

САМО ОВО ИМАТЕ ОД ПРТЉАГА?

ОВАЈ... ДА! НОСАЧ ТИ ЈЕ НЕСТАО У ПАРИЗУ!

ЦАРИНИЦА

ДА ПОЖУРИМО, ТРОЈ! ОБЕЋАО САМ УРЕДНИКУ ДА ЋЕМО СЕ ОДМАХ ВРАТИТИ!

ПА, МОГУ ВАЉДА МАЛО ДА СЕ ОДМОРИМ!

1445/1

А И ЗАСЛУЖИО САМ! НОСИМ НЕНОЛИНО РУБРИНА!

ИСПРЕД РЕСТОРАНА...

НАКО СИ МЕ ПРИМЕТИО У ГУЖВИ?

МИСЛИШ ЛИ ДА ЈЕ ТО ТЕШКО? НАДАМ СЕ ДА СУ ТВОЈА НОЋА МАЊЕ УПАДЉИВА!

JOHN SAUNDERS AL WILLIAMS 10-27

Црни репортер: КОБНА ЗАМЕНА

ХАЈДЕМО, ТРОЈ! ЛЕЈК ЈЕ СИГУРНО НЕСТРПЉИВ!

ТЕНИ СЕ БАШ НЕ ЖУРИ!

JOHN SAUNDERS AL McWILLIAMS 10-28

АЛ' НАД СИ НАВАЛИО! САМО ДА УЗМЕМ ТАШНУ!

У ЊОЈ СУ РУБРИНЕ, АЛИ И ТЕЛЕФОН ЈЕДНЕ ЛЕПОТИЦЕ!

У ЖУРБИ, ТРОЈ ЈЕ УЗЕО ТУЂУ ТАШНУ...

НАДАМ СЕ ДА ЋЕ МИ ЛЕЈК ДАТИ НЕКОЛИКО ДАНА ОДМОРА!

СУТЊАМ! У РЕДАНЦИЈИ ИМА ПОСЛА ПРЕКО ГЛАВЕ!

ПАРКИНГ

А И СТАЛНО СЕ НЕШТО ДОГАЂА!

ЗА ТО ВРЕМЕ...

ЕВО ТОГ АУТОМОБИЛА!

НАДАМ СЕ ДА ЈЕ УДОБАН И БРЗ!

JOHN SAUNDERS AL McWILLIAMS 10-29

ДО ЂАВОЛА! КАКВА ГУЖВА! ВАДИЋЕТО СЕ ДА СМО ЗБОГ ТОГА ЗАКАСНИЛИ!

УРЕДНИК ЗНА ЗА КОЈЕ ВРЕМЕ МОЖЕ ДА СЕ СТИГНЕ ДО РЕДАНЦИЈЕ!

ВЕРОВАТНО ЈЕ ВЕЋ ЗВАО ПОЛИЦИЈУ ДА ВИДИ ДА НАМ СЕ НЕШТО НИЈЕ ДОГОДИЛО!

© Field Enterprises, Inc. 1971

НА ИСТОМ ПУТУ, САМО НИЛОМЕТАР ИЗА ТРОЈА И ДЕНИЈА...

ХЕЈ! ВОЗИШ ПРЕБРЗО!

НЕ БОЈИШ СЕ ВАЉДА?

JOHN SAUNDERS AL McWILLIAMS 10-30

НАПОТАК ГРАДА...

AL McWILLIAMS JOHN SAUNDERS 11-1

НАЈЗАД КРЕНУСТО!

КАД СТИГНЕМО У РЕДАНЦИЈУ, ЗАТЕЋИ ЋЕТО САМО ВРАТАРА!

© Field Enterprises, Inc. 1971

У ТОМ ТРЕНУТКУ...

ШТА @!? ☆!? НУДА ВОЗИШ?

Црни репортер:

КОБНА ЗАМЕНА

Црни рејнџер:

КОБНА ЗАМЕНА

Црни репортер: КОБНА ЗАМЕНА

Црни репортер: КОБНА ЗАМЕНА

Црни рејнџер: КОБНА ЗАМЕНА

ЧЕКАМО ВАС СУТРА УЈУТРО!

И НЕ БРИНИТЕ ЗБОГ ТОНИЈЕВЕ ВЕЗЕ СА ПОДЗЕМЉЕМ!

ОНИ СИГУРНО И НЕ ЗНАЈУ ДА СЕ ТОНИ ВРАТИО ИЗ ЕВРОПЕ!

© Field Enterprises, Inc., 1973
AL WILLIAMS
JOHN SAUNDERS
11-20

ЗА ТО ВРЕМЕ У ЛАС ВЕГАСУ...

ТО ЈЕ ОНА!

ХММ! НЕКАНО ЋЕТО ЈЕ НАТЕРАТИ ДА НАМ ПРИЧА О ТОНИЈУ!

СУТРАДАН УЈУТРО...

ПОКАЗАЋУ ВАМ ШТА СТО СВЕ ПРИКУПИЛИ О ТОНИЈУ!

„ВЕРУЈЕТО ДА ЈЕ ТОНИ ЖУРИО У ЛАС ВЕГАС ДА СЕ СРЕТНЕ СА СВОЈОМ ВЕРЕНИЦОМ...“

© Field Enterprises, Inc., 1973

ЗОВЕ СЕ СЕНДИ БИЧ И РАДИ У ВЕЛИКОМ КАЗИНУ!

И ВИ ОЧЕКУЈЕТЕ ДА ЋЕ ТЕ ОНА ПРИТИТИ КАО ТОНИЈА?

JOHN SAUNDERS
AL WILLIAMS
11-22

ПА, СИГУРНО СУ СЕ ДОБРО ПОЗНАВАЛИ НАД СУ БИЛИ ВЕРЕНИЦИ!

ДЕВОЈКА ГА НИЈЕ ВИДЕЛА ПОСЛЕ ПЛАСТИЧНЕ ОПЕРАЦИЈЕ!

ТОРАЋЕТЕ САМО ДА ГЛУПИТЕ ЗАЉУБЉЕНОГ ЧОВЕКА!

У ТОМ ТРЕНУТКУ, У БРДИМА БЛИЗУ ЛАС ВЕГАСА...

ВИЂЕ БОЉЕ ДА ЈЕ ОДАВДЕ ПРАТИТО ПЕШИЦЕ!

JOHN SAUNDERS
AL WILLIAMS
11-23

СЕМ СЕНДИ НЕ ПОЗНАЈЕТО НИ ЈЕДНОГ ТОНИЈЕВОГ БЛИСКОГ ПРИЈАТЕЉА!

ВИ МИСЛИТЕ ДА ДЕВОЈКА ЗНА ГДЕ СУ СКРИВЕНА ДОКУМЕНТА!

JOHN SAUNDERS
AL WILLIAMS
11-24

ТО ВИ ТРЕБА ДА ОТКРИЈЕТЕ! МОЖДА ИХ НОСИ У СВОЈОЈ ТАШНИ!

УЗГРЕД, ЗНАТЕ ЛИ ДА ПЕЦАТЕ ТРОЈ?

© Field Enterprises, Inc., 1973

ШТА?

Црни репортер: КОБНА ЗАМЕНА

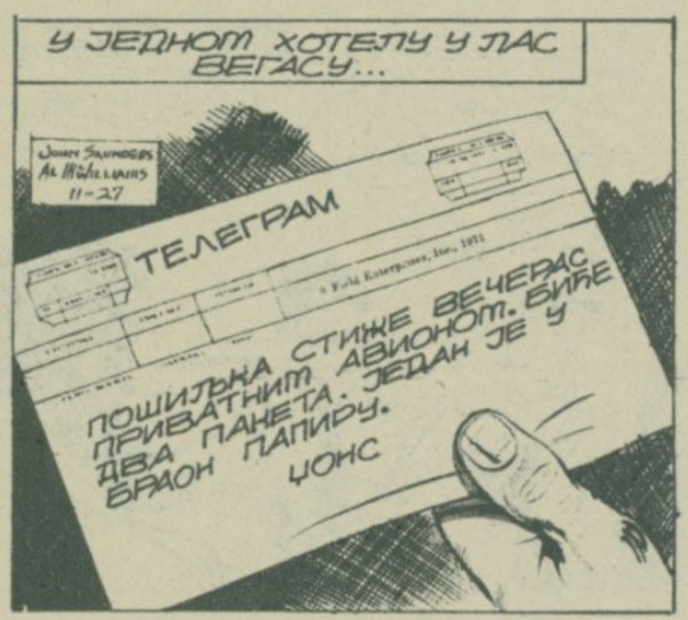

Црни репортер:

КОБНА ЗАМЕНА

Црни репортер:

КОБНА ЗАМЕНА

Црни репортер:

КОБНА ЗАМЕНА

Црни репортер:

КОБНА ЗАМЕНА

Црни репортер: КОБНА ЗАМЕНА

Црни репортер:

КОБНА ЗАМЕНА

ЈЕДВА СЕ ОТРЕСОСТО СТАРОГ!

УПЛАШИО САМ СЕ ДА НЕЋЕ ОВДЕ ДА СПАВА!

ДА КРЕНЕМО ОДМАХ СА ПРЕТРАЖИВАЊЕМ!

ДЕНИ И ТРОЈ НИСУ НИ ЧУПИ КАДА СЕ ИСПРЕД БРВНАРЕ ЗАУСТАВИО ЈЕДАН АУТОМОБИЛ...

JOHN SAUNDERS AL McWILLIAMS 12-23

КАДА БИ ТИ БИО ЛОПОВ, ГДЕ БИ САКРИО ПАРЕ ИЛИ НЕКЕ ВАЖНЕ ПАПИРЕ?

МИСЛИМ ДА УЗАЛУД ОВО РАДИМО! ОБАВЕШТАЈНА СЛУЖБА ПРЕТРАЖИЛА ЈЕ СВАКИ НУТАН!

ИДЕМ ДА ПАРКИРАМ АУТО ПОРЕД САМОГ УЛАЗА!

© Field Enterprises, Inc., 1971

ТРЕНУТАН НАСНИЈЕ...

ШТА ТУ ЈЕ, ДО ЂАВОЛА?

РРРР

JOHN SAUNDERS AL McWILLIAMS 12-24

НЕШТО НИЈЕ У РЕДУ, ДЕНИ?

НЕЋЕ ДА УПАЛИ!

ИЗИШАО ЈЕ И ТРОЈ ...

JOHN SAUNDERS AL McWILLIAMS 12-25

© Field Enterprises, Inc., 1971

НИСАМ БАШ НЕКИ МЕХАНИЧАР!

...АЛИ, ОВДЕ НЕДОСТАЈЕ РАЗВОДНА КАПА! НЕКО ЈУ ЈЕ СКИНУО!

ПОСЛЕ ПРВОГ НЕПРИЈАТНОГ ОТКРИЋА ...

ЗАШТО ЈЕ ТО НЕКО УРАДИО?

НЕ МОЖЕТО НИ ПОМОЋ ДА ПОЗОВЕТО! ЖИЦЕ СУ ПРЕСЕЧЕНЕ!

ДА НЕ БИ МОГАО ДА ИЗИБЕШ ОДАВДЕ СА ВРЕДНОСНИМ ПАПИРИМА!

А ПОШТО ИМАМ УЛОГУ ТЕЛЕСНЕ СТРАЖЕ, МОРАМ ДА БУДЕМ ОПРЕМЉЕН НАКО ТРЕБА!

JOHN SAUNDERS AL McWILLIAMS 12-27

Црни репортер:

КОБНА ЗАМЕНА

Црни репортер: КОБНА ЗАМЕНА

Црни репортер: КОБНА ЗАМЕНА

Црни репортер: КОБНА ЗАМЕНА

Црни рејнџер:

КОБНА ЗАМЕНА

Црни репортер:

КОБНА ЗАМЕНА

МЕДВЕД ЈОГИ

ПОГЛЕДАЈ ГА КАКО РАДИ! ГОТОВО ДА СЕ НЕ ПОМЕРА! ЧОВЕК БИ ПОМИСЛИО ДА ЈЕ КИП!
ШТО НЕМАМ СРЕЋЕ ДА ТИ ПОМАЖЕ НЕКИ ВРЕ-ДАН СТВОР!
?
КЛАНГ!
ХЕЈ! ПОГЛЕДАЈ ШТА САМ НАШАО! ЧАРОБНУ ЛАМПУ!
ЧАЈЗАД ЋУ МОЋИ ДА СЕ ОДМАРАМ, А ДУХ ИЗ ЛАМПЕ ЋЕ ДА РАДИ УМЕСТО МЕНЕ!
АЛИ, ЛАМПА ЈЕ МОЈА!
ВУУУ!
АБРА КАДАБРА! ИЗИЂИ, ДУШЕ, И ОДМЕНИ МЕ У ПОСЛУ!
ГРЕБ! ГРЕБ!
333!
ММ!

ПОРОДИЦА КРЕМЕНКО

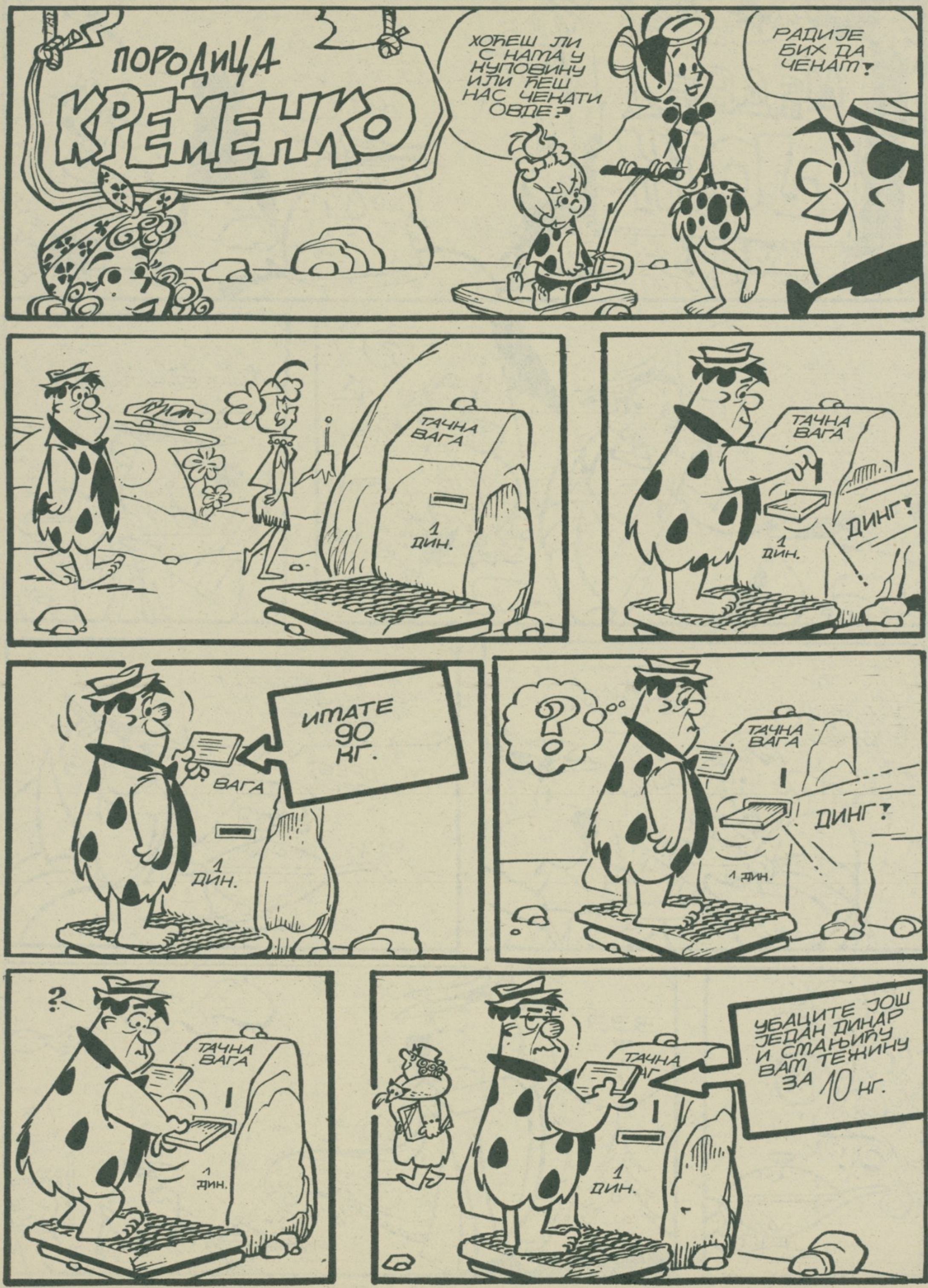

РИЛЕ И ЏИЛЕ

БАШ ЋЕ ТИ ПРИЈАТИ КУПАЊЕ У ТОПЛОЈ ВОДИ!

ЗАТИСЛИ, У БОЈЛЕРУ НЕМА ТОПЛЕ ВОДЕ!
МОЖДА ЈЕ НЕКИ КВАР! БОЉЕ ПРОВЕРИ!

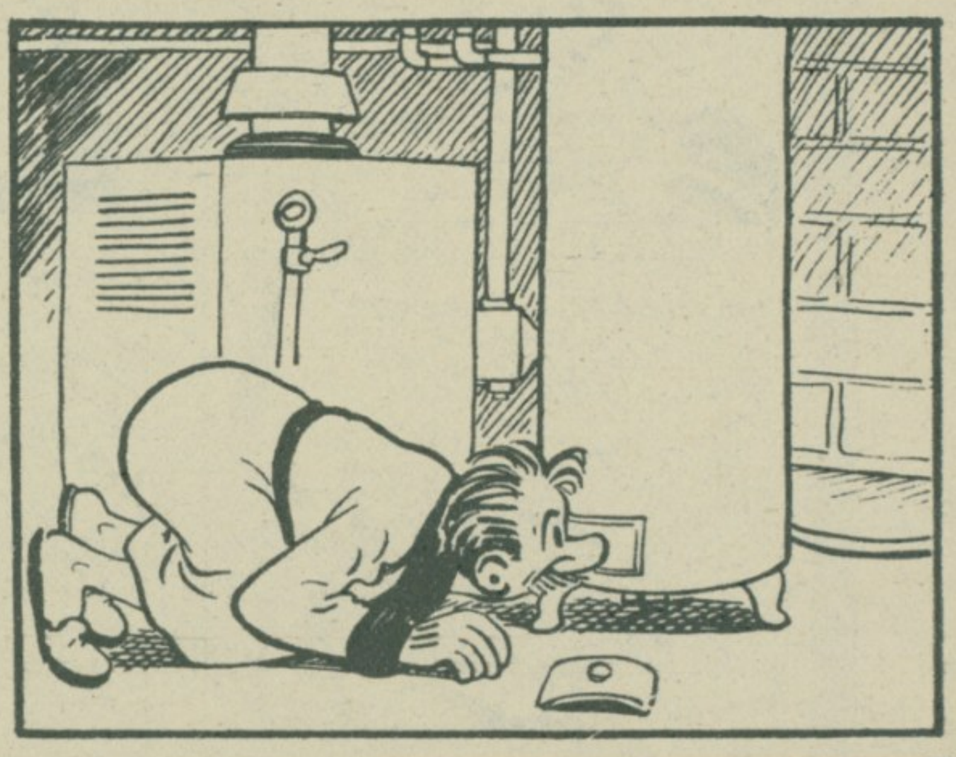

МА, СВЕ ЈЕ У РЕДУ, АЛИ ТОПЛЕ ВОДЕ НИ ЗА ЛЕК!
ПОЗОВИ МАЈСТОРА!

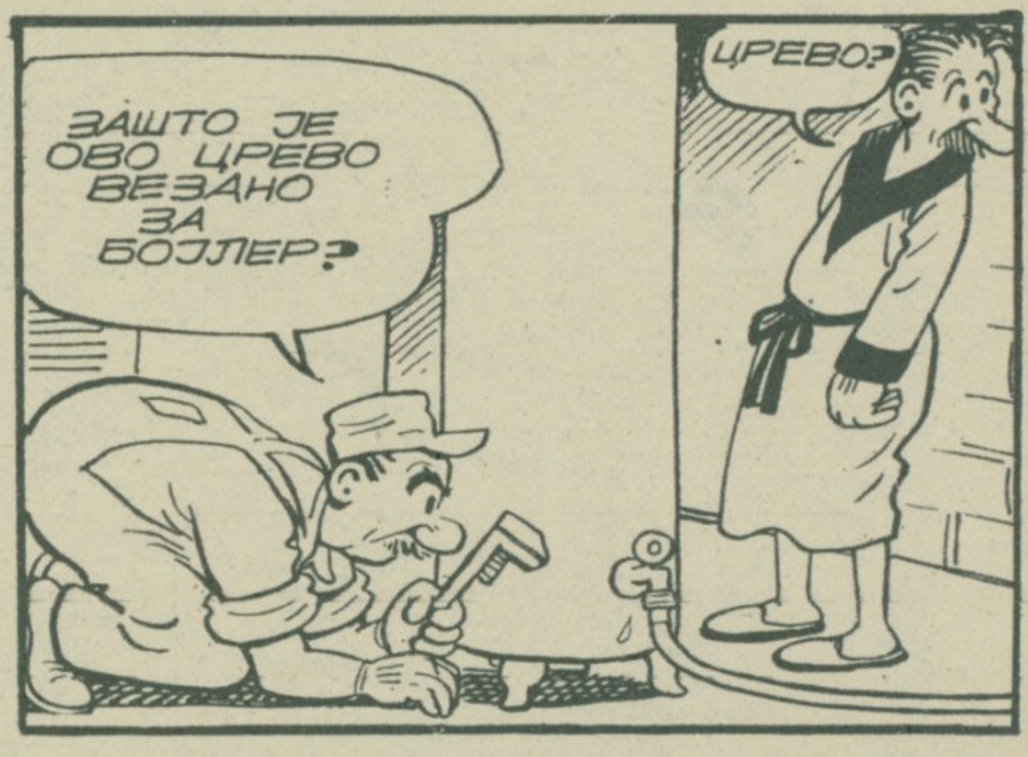
ЗАШТО ЈЕ ОВО ЦРЕВО ВЕЗАНО ЗА БОЈЛЕР?
ЦРЕВО?

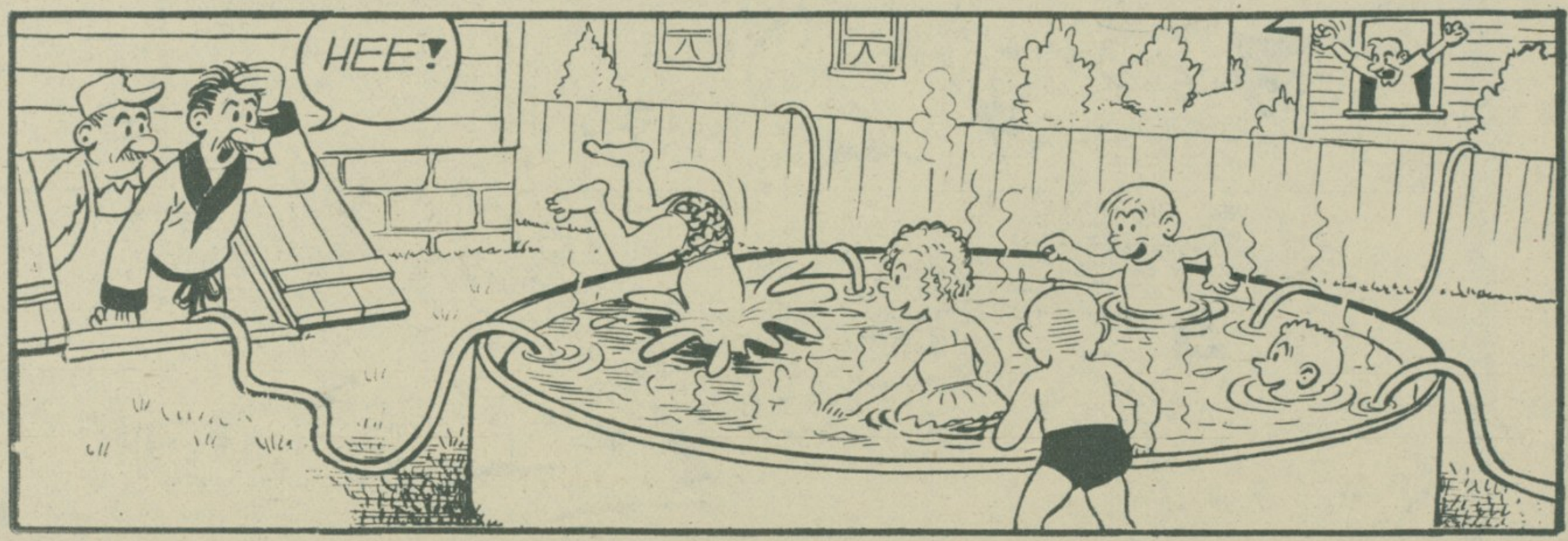
НЕЕ!

ШАЦА УБАВИЋ: ЛОВАЦ НА ПРЕПЕЛИЦЕ

ШАЦО, ПЕШАЧИМО ВЕЋ ДЕСЕТ КИЛОМЕТАРА! ЈЕСТО ЛИ НАЈЗАД СТИГЛИ ДО ТОГ ТВОГ ЛОВИШТА?

ЈЕСТО! ОДМОРИТЕ СЕ МАЛО!

ДА ПРЕЗАЛОГАЈИМО НЕШТО! ЈА САМ ОГЛАДНЕЛА!

ПИХ! НЕЋЕТО ВАЉДА ДА ЈЕДЕТО КОНЗЕРВЕ! ЛОВАЦ ШАЦА ОБЕЋАВА ВАМ ПРЕПЕЛИЦЕ ЗА РУЧАК!

?

ГДЕ СУ СЕ САМО ДЕНУЛЕ?

ВИДИМ ЈА, НИШТА ОД НАШЕГ РУЧКА!

ТРИ ЧАСА НАСНИЈЕ...

ШАЦО, ГЛЕДАЈ НОЛИНО ИХ ЈЕ!

ШТА САМ ВАМ КАЗАО? ПЕШАЧЕЊЕ СЕ ИСПЛАТИЛО!

'АЈДЕ, ПУЦАЈ! УМИРЕМ ОД ГЛАДИ!

ПАФ!

УЖАС! УМЕСТО МЕТАНА, КУПИО САМ ЋОРНЕ!

САМО ТЕБИ МОЖЕ ДА СЕ ДОГОДИ ТАКО НЕШТО!

А БАЦИО СИ ОНЕ КОНЗЕРВЕ!

НАЋИ ЋУ ИХ! ОБЕЋАВАМ!

ЗНАМ ТАЧНО ГДЕ САМ ИХ БАЦИО! ХЕ, ХЕ, ХЕ!

ЕВО, ОВДЕ... АЛИ...

ММММ! ОДАВНО НИСАМ ЈЕО ОВАКО НЕШТО УКУСНО!

НИЈА!

НЕЕЕ!

НИГДЕ НУЋЕ НА ВИДИКУ У НОЈОЈ БИСТО МОЛИЛИ ЗА НОРУ ХЛЕБА!

ДАЈ ТУ ПУШКУ!

ПА... НИСАМ ЈА КРИВ!

НЕЕЕ!

ААААА!

ОВА РЕПА ЋЕ НАМ ПОМОЋИ ДА ПОВРАТИМО СНАГУ И СТИГНЕМО ДО ГРАДА!

?

БОЉЕ ИШТА НЕГО НИШТА, КЋЕРИ!

УУХ! ШТА МЕ СНАЂЕ!

?

ОВОМ ЈЕ, ИЗГЛЕДА, МНОГО ХЛАДНО! ОМОТАО ПУШКУ ОКО ВРАТА УМЕСТО ШАЛА!

НЕСТАЛИ АРХЕОЛОГ

КОМПЛЕТАН СТРИП

У ИДУЋЕМ БРОЈУ

ГОГАЈ

By Bud Sagendorf

ЗДРАВО, МЛАДИ ПРИЈАТЕЉУ!

ОДЛАЗИ! ЈА САД УЖИНАМ!

ГУБИ СЕ, ДЕБЕЉКО!

ЈА ЈЕСАМ ДЕБЕО - И ПОНОСИМ СЕ ТИМ!

ДЕБЉИНА ЈЕ ЗНАК УСПЕХА У БРИЖЉИВО ОДАБРАНОМ ЗАНИМАЊУ!

ХА! ХА!

ПА ТИ НЕМАШ ЗАНИМАЊЕ!

ИЗВИНИ! ШТО СЕ ТИЧЕ РАДА У ЖИВОТУ, ЈА САМ ВЕОМА САВЕСТАН!

ИЗЛАЗИ! И ОСТАВИ МЕ ДА ЈЕДЕМ!

ЈЕЛО! СЈАЈНА ИДЕЈА!

ШТА?

?

ПОЈЕО СИ МИ УЖИНУ!

ДОБАР ПРОФЕСИОНАЛАЦ ЗНА КАД И КАКО ТРЕБА ЗГРАБИТИ ПРИЛИКУ КОЈА МУ СЕ УКАЖЕ!

?

5-27

BUD SAGENDORF

ЗАБАВНИКОВА ВАТРОГАСНА ШКОЛА

ЧЕТВРТИ ЧАС

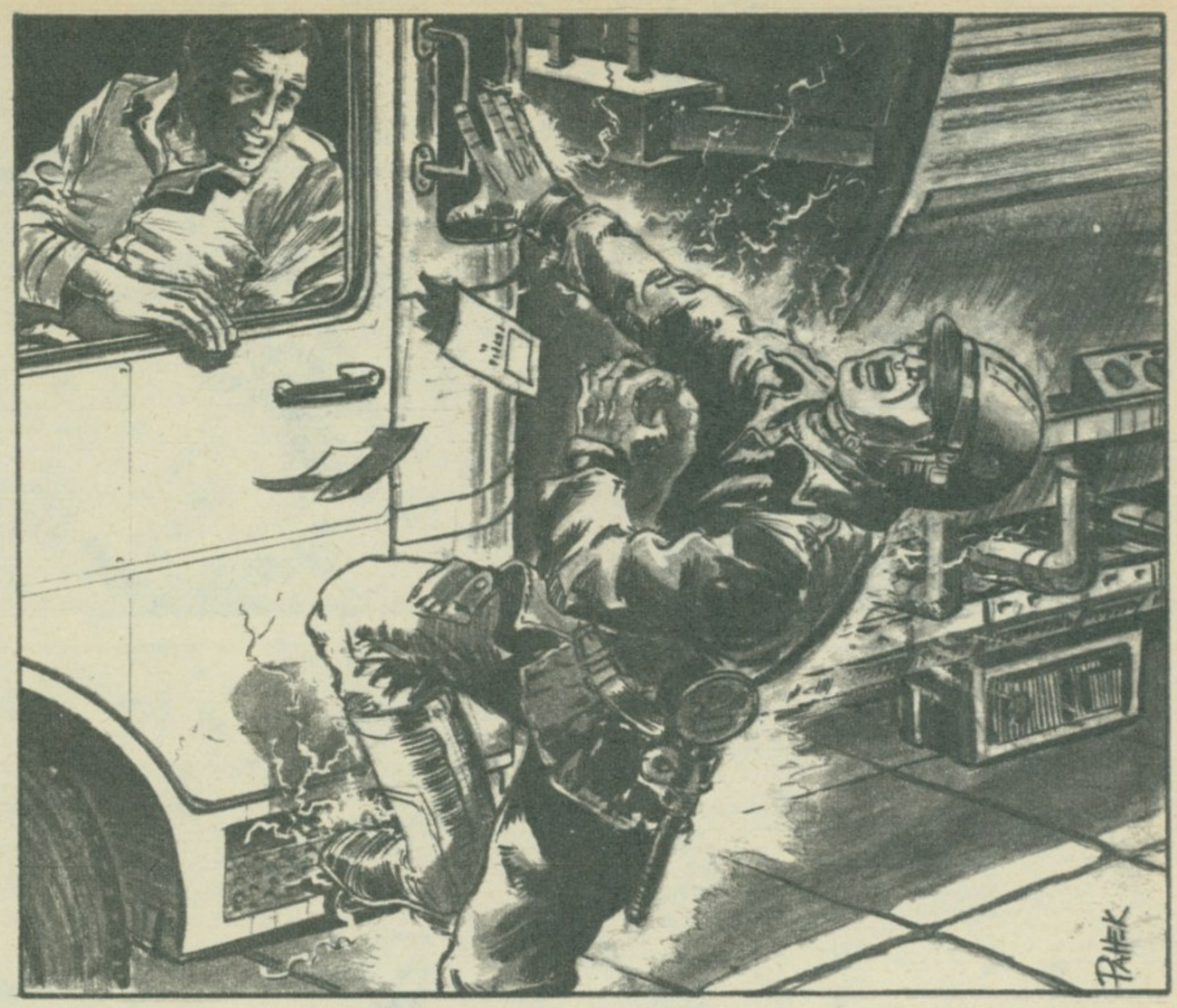

МИШ ВАТРУ ПАЛИ

Често се у новинским извештајима може прочитати како је на неком објекту електрична струја изазвала пожар који је причинио велику материјалну штету. У статистичким прегледима пожари ове врсте заузимају значајно место. Анализа показује да је већина изазвана нашом немарношћу и непажњом.

Коришћење уређаја и инсталација за чије је функционисање потребна електрична струја праћено је опасностима од пожара. Међутим, ако се ови уређаји користе и одржавају онако како захтевају технички услови онда су опасности сведене на минимум.

Опасна сналажљивост

Појединци се, нарочито зими када су у електричну мрежу укључени бројни апарати, „сналазе“ и „појачавају“ осигураче који су, по њиховом мишљењу, слаби! То је врло једноставно. Довољно је да се у осигурачу тања жица замени дебљом, па да више не долази до честог прекидања оптерећеног струјног кола. Али ова „сналажљивост“ може да буде и те како опасна.

Знамо да је електрична струја кретање електрона, односно електрицитета кроз проводник. Уколико кроз један проводник пролази већи број електрона и њихово кретање је брже, онда је и струја јача. А струју боље проводе оне материје које имају више слободних електрона, на пример, сребро, злато, бакар. При проласку кроз проводник струја наилази на отпор и због тога се један део електричне претвара у топлотну енергију. Количина топлотне енергије настале на овај начин зависи, поред отпора, још и од јачине струје и трајања њеног протока.

Овако ослобођена топлота загрева проводник. Ако струја има једну сталну вредност, температура проводника ће у почетку расти до одређеног степена, а затим ће остати непромењена. Електрични уређаји и инсталације подешени су тако да одређени пораст температуре у проводнику не изазива оштећења изолатора.

Да не би дошло до недопуштеног оптерећења проводника, а тиме и до његовог прекомерног загревања, у струјно коло су уграђени осигурачи. Њиховим посредством оно ће се прекинути ако дође до великог оптерећења, јер ће доћи до прегревања и топљења проводника и прекида електричног протока али на месту које је за то унапред одређено, тамо где неће имати никакве штетне последице — у самом осигурачу. Када се осигурач променом жице „појача“, он губи своју основну функцију јер постоји опасност прегревања проводника на непредвиђеним местима, што може да доведе до пожара.

Кратак спој

И миш може да проузрокује пожар и то када је изоловани проводник постављен тако да му је приступачан. Овај глодар га оголи, што, најчешће, доводи до „кратког споја“ и нежељених последица.

До кратког споја у електричним инсталацијама долази и када се два проводника различитих фаза нађу у непосредном додиру пре него што струја дође до апарата подешеног да је корисно троши при чему протиче знатно јача струја. До оваквих појава најчешће долази због оштећења изолације проводника. И иначе, временом се његова изолациона способност смањује, па је због тога правовремена замена остарелих делова обавезна мера превентивне заштите од пожара.

И електричне варнице могу да буду узрок избијања пожара, нарочито у оним случајевима када до варничења долази у близини места где се налазе запаљиви и експлозивни материјали. Узроци избијања електричних варница могу да буду различити: при прекидању струјног кола услед механичких оштећења појединих места у инсталацији, на пример, затим због неправилних контаката због додиривања голих проводника... Као изазивачи пожара, електричне варнице су у већини случајева много опасније него варнице другог порекла, на пример, због трења или при механичком удару два чврста тела.

Несрећни саобраћајац

Пре много година у СР Немачкој један саобраћајац претрпео је тежак електрични удар иако у његовој близини није било никаквог електричног уређаја. По кишовитом времену он је зауставио камион-цистерну за превоз нафтиних деривата. При прегледу докумената које је узео од возача, подигао је једну ногу на папучицу камиона и — дошло је до електричног удара. Узрок је био пражњење статичког електрицитета јер возило, како је касније установљено, није било по прописима уземљено, па је овај несрећни саобраћајац за тренутак постао проводник између влажне електризоване цистерне и земље.

Статички електрицитет се, за разлику од електричне струје, задржава на површини тела на којима долази до његовог сакупљања. Он, иначе, није праћен магнетским, хемијским и топлотним променама. Код њега се ради о малим количинама електрицитета, али се напон понекад изражава милионима волти. До настајања статичког електрицитета може да дође на више начина, али најчешће при трењу два тела од којих је једно проводник, а друго непроводник, или су оба непроводници.

До сакупљања статичког електрицитета може да дође и при раду са гасовима и течностима. Ове појаве су посебно опасне када се ради о запаљивим течностима. Протицање одређених запаљивих течности кроз цевоводе, при пуњењу резервоара, али и унутрашње трење саме течности, што се најчешће дешава при њиховом транспорту у резервоарима (као што је био случај при страдању немачког саобраћајца) врло често доводе до гомилања статичког електрицитета.

Највећа опасност од статичког електрицитета је када до електричног пражњења дође путем варнице која може да изазове паљење или експлозију неког запаљивог материјала. Најефикаснији начин заштите је правилно изведено уземљење.

В. К.

ПОЛИТИКА Мозаик

КАКО СЕ ДОЧЕПАТИ НАСЛЕДСТВА

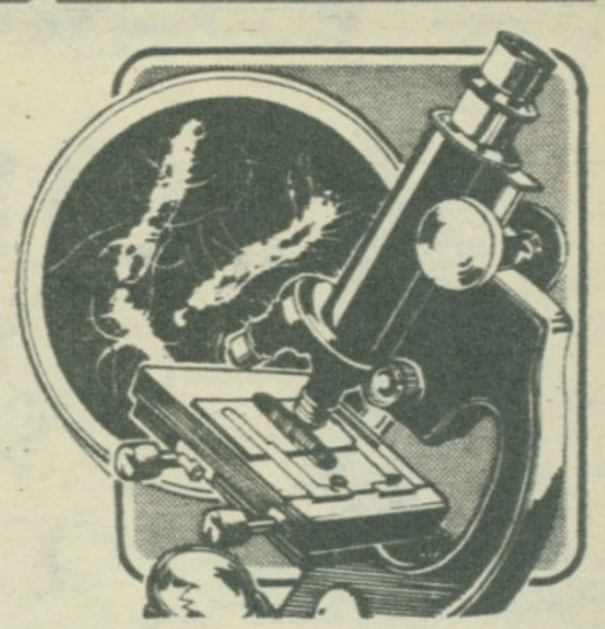

Лажни барон Де Лејси смислио је савршен злочин који је ушао у историју судске медицине, али не због своје савршености

Барон О'Брајан де Лејси сковао је план о савршеном злочину у свом раскошном апартману у Петрограду. Тада му није падало на памет да ће постати претеча такозвног стила „тихог убиства", усавршеног 70 година касније. Петроград је у царској Русији био центар живота на високој нози, богатства и бескрајног расипништва када је на његову сцену ступио млади барон.

О'Брајан де Лејси рођен је као Патрик О'Брајан у забаченој варошици јужне Ирске. Од малих ногу показивао је склоност ка непоштењу и на неописиву радост својих родитеља напустио је Ирску да би потражио славу и богатство у иностранству.

Око 1905. године обрео се у Пољској где се представљао као барон и брзо се нашао у високим аристократским круговима. Оженио се ружњикавом кћерком богатог генерала Бутурлина која није имала ниједног удварача, али је имала раскошан мираз у готовом новцу и поседима. Тако је О'Брајан, поред измишљене титуле, стекао право богатство.

Барон и његова супруга отпутовали су у Петроград и настанили се у најраскошнијем хотелу. О'Брајан није губио време, па је пар убрзо позиван у друштво тамошњег најсјајнијег племства, толико безмерно богатог да су барон и његова супруга, у поређењу са њима, били пуки сиромаси.

БАЦИЛИ ЗА ВЕЧЕРУ

Тако се у О'Брајановој глави родила идеја о злочину. Одлучио је да се домогне још већег богатства путем савршено смишљене елиминације. Прва жртва требало је да буде брат његове жене капетан Бутурлин, богати нежења.

Када он оде са овога света, његово богатство припашће његовом оцу генералу Бутурлину. Чим генерал, уз О'Брајанову свесрдну помоћ, умре, читаво имање наследиће његова удовица, а по њеној смрти — О'Брајанова жена, односно О'Брајан. Барон је одлучио да се ратосиља читаве таџбине и постане заиста прави богаташ.

Начин како да женину фамилију отправи на онај свет није за О'Брајана представљао велики проблем. Владала је епидемија колере и ништа лакше него да будуће жртве „послужи" њеним клицама, а да се не изазове ни најмања сумња.

Ни извор за снабдевање бацилима није био проблем. Барон се упознао с доктором Панченком, бактериологом који је радио у главној петроградској лабораторији и, као и сви тадашњи научници, био бедно плаћен. О'Брајан му је обећао новац који би одговарао данашњој суми од 40 хиљада динара за прву дозу бацила колере. За сваку следећу порцију Панченко ће добити још толику своту. Доктор се није успротивио.

Када је капетан Бутурлин, на О'Брајанов позив, дошао у госте сестри и зету, приређена му је свечана вечера на којој је, специјално за њега, сервирана раскошна храна са бацилима колере. На бароново неописиво запрепашћење капетан се слатко најео — и остао жив и здрав! Не слутећи да му се ради о глави, капетан Бутурлин је пре доласка у Русију примио вакцину против колере!

Гроф је хитно посетио доктора Панченка и донео му лошу вест. Панченко је тада предложио клице дифтерије. Једини мали проблем био је како их сервирати капетану.

НЕЗГОДНА ВЕРЕНИЦА

Панченко, већ до гуше заглибљен у О'Брајанове планове, понудио се да лично капетану да инјекцију, само да га барон убеди како му је, из веће предострожности, неопходна двострука вакцина против колере.

Ствар је изведена на најједноставнији начин. Барон, његова супруга која ништа није слутила, и њен брат капетан дошли су код Панченка у лабораторију да приме још по једну вакцину против ужасне болести. Панченко је О'Брајану и његовој супрузи убризгао неко безопасно средство, а капетан је добио инјекцију са клицама дифтерије.

Капетан је овог пута умро. Његов отац генерал Бутурлин сломљена срца допутовао је у Петроград и захтевао хитну обдукцију. Како у оно време при аутопсијама није испитивана гуша, нико није посумњао да се ради о дифтерији и као узрок смрти наведено је тровање крви.

О'Брајан је мирно могао да настави серију савршено испланираних злочина, али наишао је на неочекивану препреку у личности верренице доктора Панченка, која није умела да држи језик за зубима. Ова дама похвалила се свом другом удварачу како ће њен вереник ускоро постати богат захваљујући аристрократској клијентели. Споменула је да је он лечио и покојног капетана Бутурлина.

Знајући за извршену аутопсију удварач, који је једва дочекао да се ратосиља супарника Панченка, отишао је у полицију и испричао како сумња да је посреди ипак било убиство. Није имао никаквих опипљивих доказа, али је наишао на веома савесног шефа полиције. Овај је издао налог за хапшење Панченка.

ДОКТОР ЈЕ ПРИЗНАО

Највише петроградско друштво било је крајње шокирано када се сазнало да је ухапшен и шармантни барон Де Лејси, односно, О'Брајан.

Када се научник нашао на оптуженичкој клупи, његова судбина била је већ запечаћена. Изгубивши живце још на почетку истраге, грешни Панченко дао је шефу полиције детаљно признање поткрепљено клиничким детаљима који су изазвали језу чак и код полицајца навиклог на најгнусније злочине.

Барон је такође дао изјаву током истраге. Он је имао јаке нерве и хладно је тврдио да није имао ни најмањи мотив за убиство пошто је до новца лако долазио и без злочина.

Суђење је почело јануара 1911. године. Барон је изјавио да се не осећа кривим, али је Панченко и на суду признао кривицу. Чак је навео да му је барон Де Лејси једном приликом рекао „да ће се некако ратосиљати и ружне супруге чим среде старе". Мислио је на родитеље своје жене.

Тек у задњем часу Панченко је променио исказ, али прекасно. Одбачена је и тврдња његовог адвоката да је доктор ментално лабилна личност.

Суђење је трајало неколико дана и обојица оптужених проглашени су кривим. „Барон" О'Брајан осуђен је на доживотну робију. Пресуду је саслушао хладно, с презривим осмехом. Панченко је добио 15 година затвора и напустио је судницу сасвим сломљен.

Баронница Де Лејси вратила се кући у Пољску. Није поверовала да јој супруг нема чак ни титулу, али је читав случај на њу ужасно деловао и убрзо је полудела и умрла.

Овај процес остао је забележен у историји судске медицине. Од тога доба се у читавом свету приликом аутопсије рутински прегледа и грло.

М. Ј.

МЕДВЕД ЈОГИ

ПИТАМ СЕ КАКО ЋЕ АНИТА И ЈОГИ ПРОВЕСТИ ВЕЧЕ!

НЕ БРИНЕМ СЕ ЈА ЗА ЊИХ!

ПРАВО СИ СРЦЕ, ЈОГИ, ШТО СИ ГРИСТАО ДА МИ ПРАВИШ ДРУШТВО ДОК СУ МАТОРИ У ГРАДУ!

12/3

ДОБРО ЈЕ ШТО НЕ ИГРАМО НА НОВОМ ТЕПИХУ У СОБИ!

И КАО ШТО СИ КАЗАО, ИГРАЊЕ НА ЛИНОЛЕУМУ У КУХИЊИ МНОГО ЈЕ ЗАБАВНИЈЕ!

ХЕЈ! САД МИ ЈЕ ЈАСНО...

...ЗАШТО ТИ СЕ ВИШЕ СВИЂА ИГРАЊЕ НА ЛИНОЛЕУМУ!

НИСАМ ЖЕЛЕО, МОРАО САМ!

ФРАНЦУСКИ НОВИНАР ЖАК ФЕРАН, ЈЕДАН ОД НАЈПОЗНАТИЈИХ ФУДБАЛСКИХ КОМЕНТАТОРА, ЗАБЕЛЕЖИО ЈЕ: »ВИДЕО САМ НЕБРОЈЕНЕ МЕЧЕВЕ И ОКРШАЈЕ. ТАКВУ УТАКМИЦУ — НИКАД, НИ ПРЕ НИ ПОСЛЕ ТАМПЕРЕА«.

Била је осмина финала олимпијског турнира 1952. На једној страни репрезентација Југославије, на другој — најјачи тим Совјетског Савеза. Југословени су претходно елиминисали тим Индије са 10:1. Али, не треба заборавити да су неки из противничког тима тада играли — боси. За њих је фудбал био сасвим нова спортска игра.

ЛОПТА ЈЕ ОКРУГЛА . . .

Славни енглески судија Елис, најпознатија „пиштаљка" свог времена, дао је знак за почетак великог фудбалског судара на стадиону Ратина у Тампереу пред 17 хиљада гледалаца.

Стјепан Бобек је већ имао једну олимпијску медаљу — сребро освојено четири године раније у Лондону 1948. Тај трофеј, осим њега, имали су још и Бранко Станковић, Рајко Митић, Златко Чајковски и Бернард Вукас. Остали су први пут учествовали на олимпијским играма.

— Хтели смо да по сваку цену добијемо меч. Јурнули смо одмах и ускоро се показало да нам супарник није дорастао.

Разиграла се нарочито навала. Огњанов и Зебец јуришали су као крила, Митић и Бобек градили су игру, а Вукас је све обједињавао као центарфор који стално мења места и ствара повољне прилике.

Бобек никада неће заборавити шта се догађало 20. јула 1952. у Тампереу.

— Повели смо још у првом полувремену са 3:0. После одмора повећали смо разлику чак на 5:1.

Два гола постигао је Бранко Зебец, а по један дали су Митић, Бобек и Огњанов.

— Остало је само још пет наестак минута. Мислио сам да је већ све завршено. Али, лопта је округла . . .

Тада је настао неочекиван преокрет. За свега четврт часа Совјети су 4 пута узастопце савладали голмана Владимира Беару!

— Стално су изводили корнере и некако увек успевали да убаце лопту у мрежу. Ни сам не знам како. Ми смо у одбрани имали високе играче, али Совјети су им односили све лопте у ваздуху.

Голман Беара, бекови Станковић и Црнковић и центархалф Хорват уздизали су се као борови. То им у тим тренуцима изгубљеног самопоуздања није нимало помогло.

— **Изједначење у последњем секунду! 5:1 претворило се у 5:5. Нисам могао да верујем сопственим очима.**

Остало је да се одигра продужетак — два пута по 15 минута.

— Мало смо предахнули. Пришао нам је технички руководилац Тирнанић и мирно рекао: „Само напред, момци! Све ће бити у реду."

Бобек и његови другови некако су издржали. Резултат се није променио.

Два дана затим исти супарници морали су да се састану на истом месту и пред истим судијом. Тог пута пред три хиљаде гледалаца више. Стадион је био испуњен до последњег места.

ДОБРО СМИШЉЕНА ВАРКА

— Два дана и две ноћи нисам могао да тренем. Ухватила ме је таква нервоза да нисам знао шта ћу са собом. — сећа се Бобек.

Одлучено је да се екипа не мења. Сви су остали на својим местима.

— Договорили смо се ипак да играмо нешто друкчије. Рајко и ја имали смо да кренемо напред, а Вукас и Огњанов заједно са Зебецом да буду нешто повученији. Била је то добро смишљена варка.

Са истуреним полутками Митићем и Бобеком Југословени су опет завладали тереном, али су Совјети из једног брзог противнапада повели са 1:0.

— Дрхтао сам од муке. Срећом, Митић је изједначио. Ми смо играли знатно боље, али нисмо успевали да постигнемо погодак.

После једног очигледног прекршаја совјетске одбране судија Елис досудио је једанаестерац.

— Сви су погледали у мене. Нисам желео, али сам морао. Унапред сам био одређен да пуцам једанаестерац ако буде досуђен.

Пришао је лопти полако и шутирао у сам угао прецизно је пласиравши ван домашаја совјетског голмана Иванова.

Меч је био решен. У завршници утакмице Златко Чајковски је поставио коначан резултат — 3:1.

— Никад нисам био срећнији. Успели смо после укупно 210 минута игре. Совјети су били елиминисани.

ПУШКАШ ПРЕТИ

У следећа 2 меча побеђена је Данска са 5:3, а затим и СР Немачка са 3:1.

— Ништа више није могло да нас заустави до финала.

Дошло је до одлучујућег сусрета са Мађарима. На великом олимпијском стадиону у Хелсинкију било је 50 хиљада посматрача. Судија — опет Елис из Енглеске.

— Добро сам познавао њиховог најопаснијег стрелца. Пушкаш је увек био самоуверен. Пре меча рекао је нашем голману Беари да ће му сигурно дати бар један гол.

Кад је досуђен једанаестерац за Мађарску, Пушкаш је похитао да шутира. и — Беара је одбранио ударац.

Мађари су ипак победили са 2:0! Оба гола пала су после одмора. Први је постигао Пушкаш, други Цибор.

— Мађари су тог дана били бољи од нас. Не могу да кажем да смо били неправедно поражени.

Са сребрном медаљом у рукама Бобек је завршио свој други олимпијски поход. Била је то уједно и друга сребрна медаља за југословенски фудбал, после Лондона 1948. и Хелсинкија 1952.

Све утакмице репрезентација Југославије одиграла је у непромењеном саставу: **Беара, Станковић, Црнковић, Златко Чајковски, Хорват, Бошков, Огњанов, Митић, Вукас, Бобек, Зебец.**

У 6 утакмица постигнуто је укупно 26 голова. По 7 голова дали су Бранко Зебец и Рајко Митић, а по 3 Стјепан Бобек, Златко Чајковски, Тихомир Огњанов и Бернард Вукас.

Остала је успомена на недостижни олимпијски тим за који многи сматрају да је најбољи у историји југословенског фудбала.

Ст. Протић

УВЕЖНА

БОРБЕНИ ПИНЧ ЛУЈА ДОБЕРМАНА

Пинчеви су јединствени и по изгледу и по величини. Њихова висина најчешће одговара дужини. Најтипичнији представник ове врсте паса је Доберманов пинч, по пореклу врло млада раса. Овог пса је, као чувара, између 1865. и 1890. године, узгојио Луј Доберман у Немачкој да би га касније Ото Гелер регистровао као аутентичну врсту пса. Иако неки примерци пинчева, па и Доберманови, понекад могу да буду тврдоглави и неповерљиви чак и према господарима, ове храбре и изузетно борбене животиње омиљене су код љубитеља паса и врло цењене као чувари и службени пси.

ЗА СВЕ ВРСТЕ ДИВЉАЧИ

Из аустријске покрајине Тирол потиче тиролски гонич, близак сродник аустријског краткодлаког гонича. У постојбини овог пса користе искључиво као гонича и трагача, што највише говори о способностима и особинама ове врсте. Ван Тирола је готово непознат. Због изузетно развијеног чула њуха и слуха, упорности, брзине и снаге, тиролски гонич је врло цењен међу ловцима ове покрајине, без обзира која се врста дивљачи или звери лови. Овом енергичном, поузданом и живахном псу, високом до 48 сантиметара, кинолошка правила допуштају разне боје, а основна је увек црна или црвенкаста.

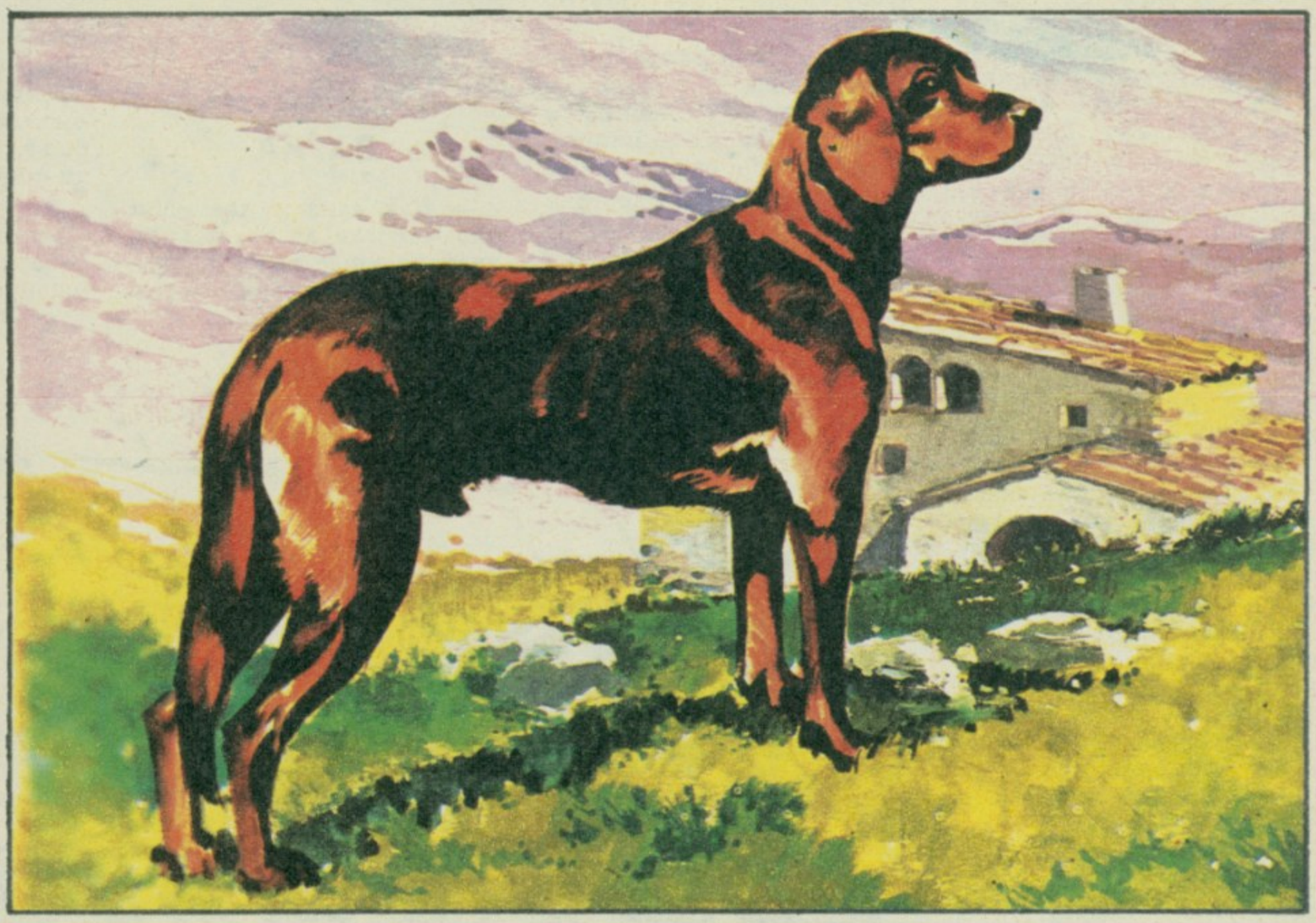

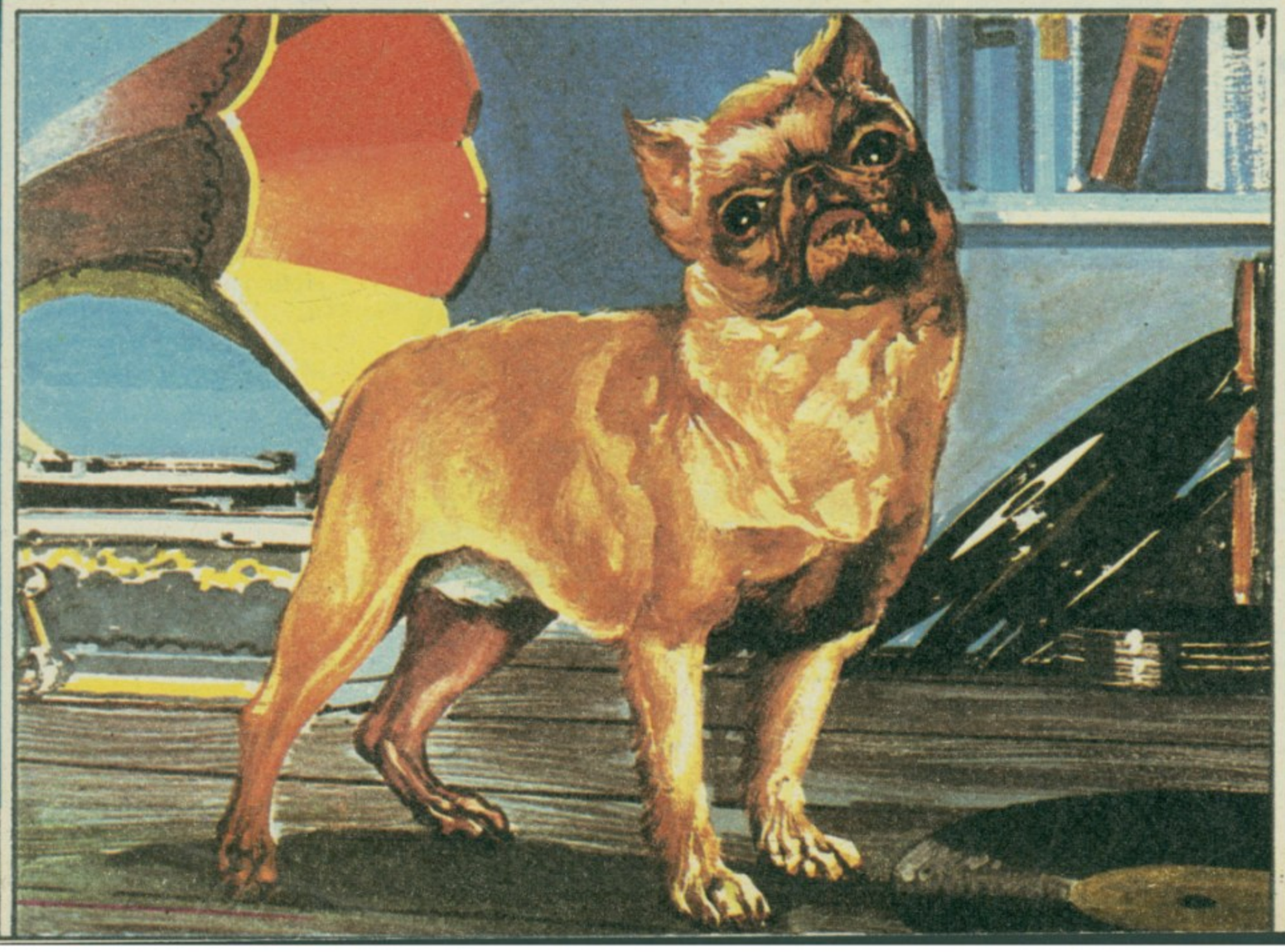

ПОЗНАТ У ЕВРОПИ И АМЕРИЦИ

Белгијски грифон вероватно се као врста развио у другој половини прошлог века укрштањем малених дугодлаких нечистокрвних паса са мајмунским пинчом, а доцније са мопсом . Захваљујући овом укрштању, добијен је пас који је због својих особина данас познат и омиљен и у Европи и у Северној Америци, где се држи искључиво као кућни пас. Тело му је покривено полудугачком, тврдом и чупавом длаком. Тежак је само до 5 килограма и најчешће сасвим црн или са црвеним мрљама. Реп му се, док је још штене, скраћује за једну трећину. Омиљен је због своје бистрине, живахности и привржености кући и господару

ВРСТЕ ПАСА 5

ТРАГУ

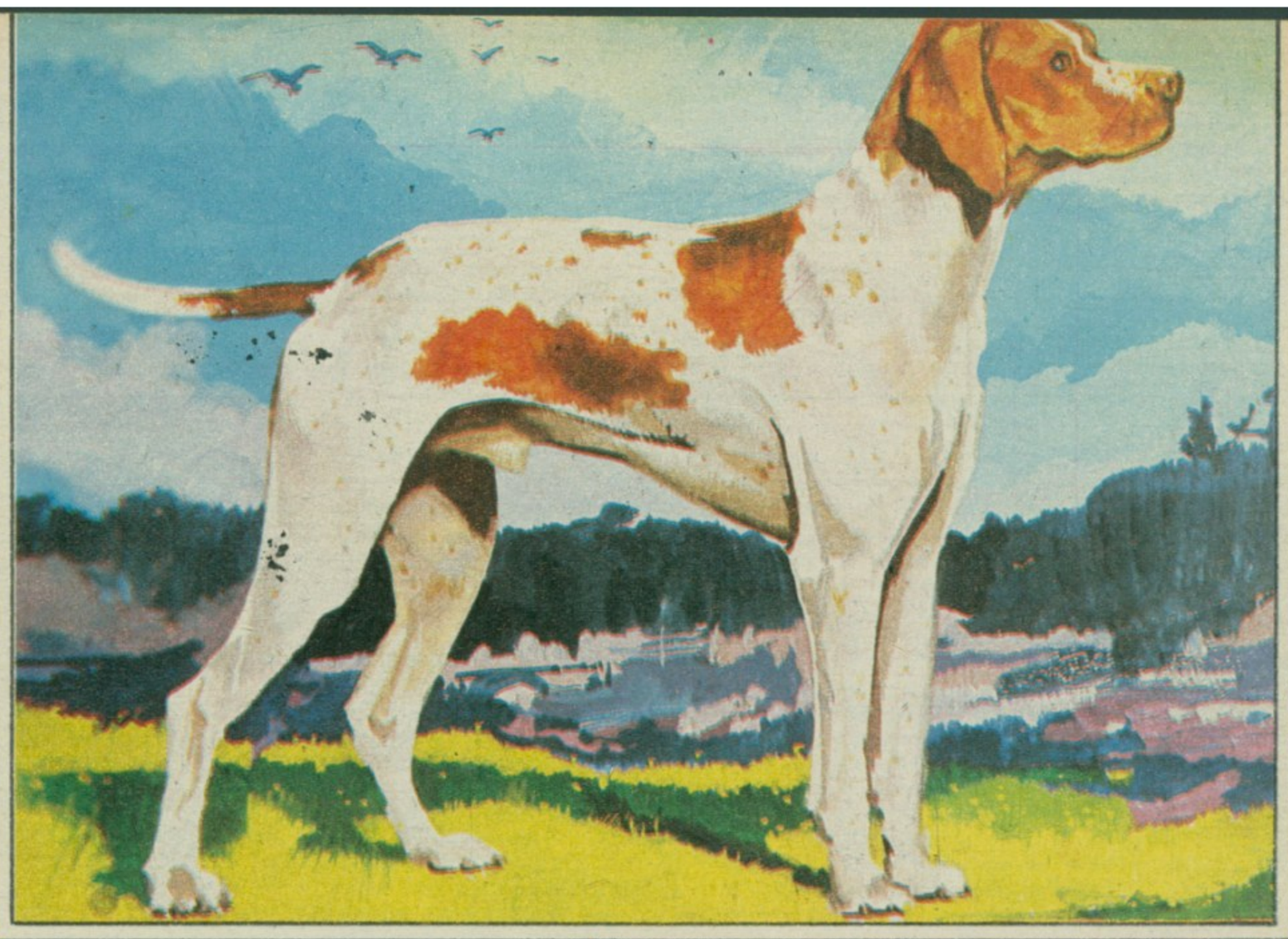

НАЈЦЕЊЕНИЈИ ЈЕ — НОС

– Енглески краткодлаки птичар је због својих особина често укрштаван са разним другим врстама да би се добили активнији, бржи и живахнији пси. Претпоставља се да је овај поентер вероватно далеки потомак шпанских поентера који су сродници француским птичарима. Када су ловци почели да се служе пушкама са сачмом био је потребан пас као што је овај птичар, па је он и настао ради те потребе. Данас је то пас специјализован за лов на пернату дивљач, где је, због изврсног њуха и умећа да рањену или убијену дивљач донесе пред ловца, готово ненадмашан. Интелигентан је, привржен и племенит.

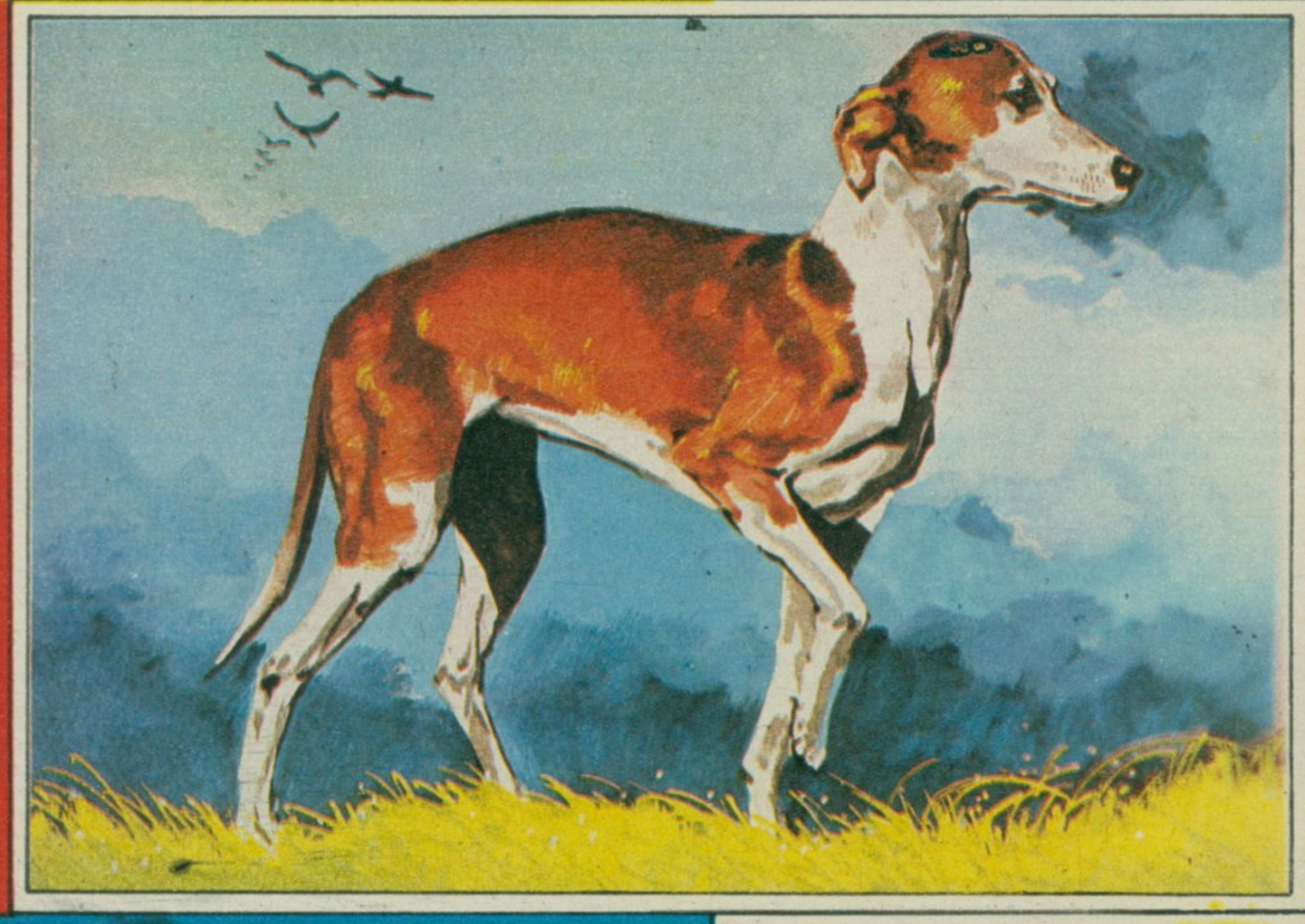

СПЕЦИЈАЛИСТА ЗА ЗЕЧЕВЕ

Када су се у 9. веку Мађари доселили у Панонску низију и на обале Дунава, довели су са собом говеда, пастирске псе и — хртове. Ти пси, пореклом из Азије, укрштани су, вероватно, са потомцима римских паса који су тада живели на том подручју. Да би постали бржи и привржењи, у 20. веку су често укрштавани са енглеским хртовима, услед чега су изгубили свој првобитни облик. Данас се у Мађарској улажу напори да се мађарски хртови поново узгаје у што већем броју јер су изврсни за лов, нарочито на зечеве. Висок до 70 сантиметара, брз, миран, добар чувар и врло храбар, овај пас се понекад држи и као кућни.

ИЗ ЛОВА У КУЋУ

Велика пудлица сигурно је једна од најомиљенијих врста паса. Мало је познато да је некада била врло цењена као врстан ловачки пас. Данас је у целом свету велика пудлица раширена и радо виђена искључиво, као кућни, а у неким временима и друштвима чак и као помодарски пас. Због способности да брзо и лако учи, ова врста пудлице често је права звезда у разним циркуским вештинама. Захваљујући бујној, вунастој и коврцавој длаци, пудлице се често и врло лако „фризирају", тако да се својим изгледом разликују од других врста паса већ на први поглед. Висока је до 55 сантиметара.

Текст: **И. Лончар**

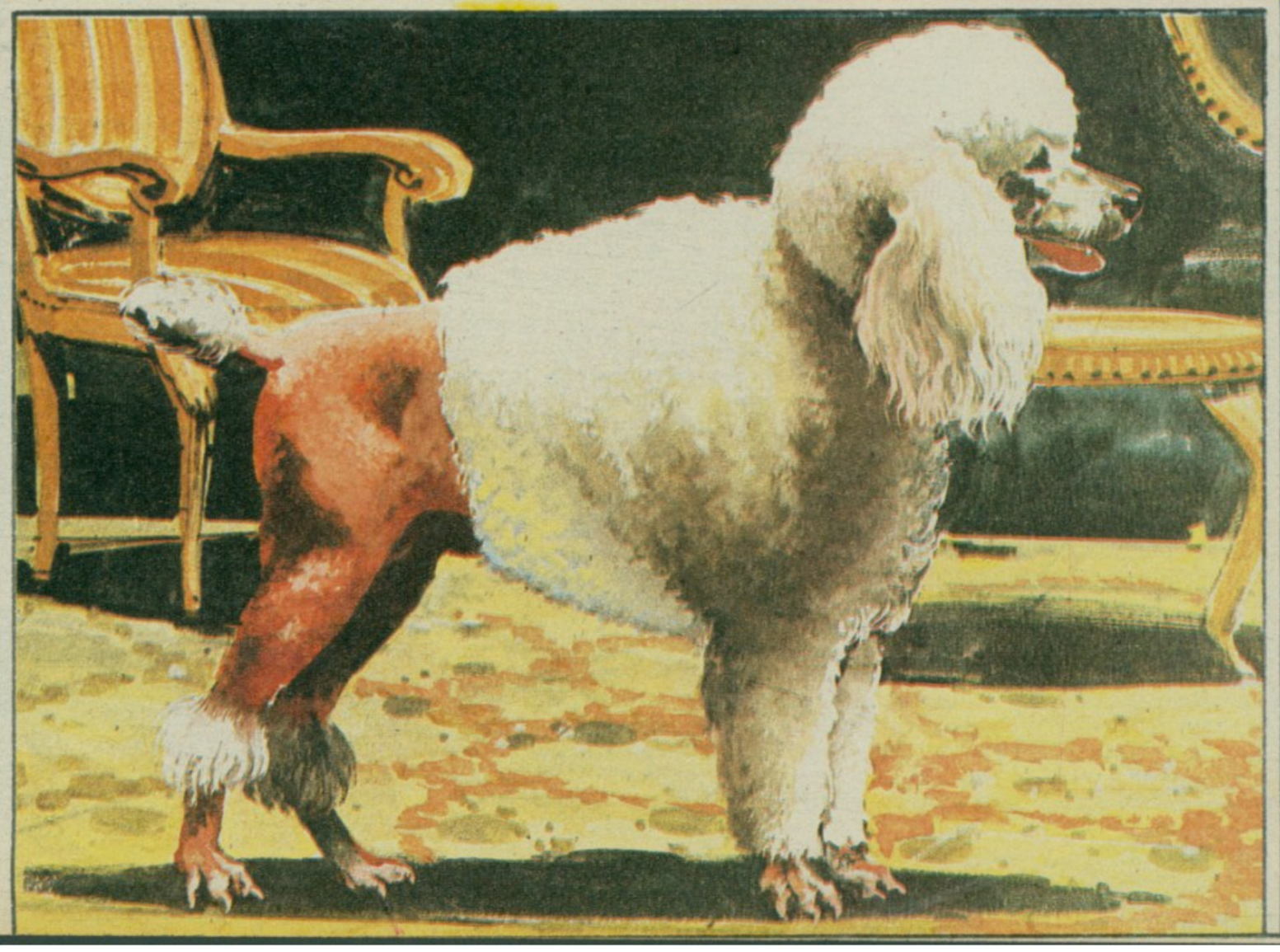

ДАДО ТОПИЋ

ДАДО ТОПИЋ свакако је најмаркантнија фигура домаће рок-сцене. Дугогодишње искуство, музичко опредељење и изузетан таленат сврстали су га у ред оних за које је тесно везан развој рока у Југославији. Рођен је 4. септембра 1949. године у близини Нове Градишке у Славонији. Гимназију завршава у Осијеку, а потом се опредељује за каријеру професионалног музичара.

Дадо се за музику заинтересовао још као средњошколац и свира у групи ЂАВОЉИ ЕЛИКСИР. Одатле прелази у ЛАВИНЕ, да би се на крају прикључио најуспешнијој постави легендарних ДИНАМИТА. У том периоду успева да изгради репутацију изванредног певача блуз и соул музике. Крајем 1969. године долази у Београд где приступа КОРНИ ГРУПИ и са популарним корнијевцима остаје све до септембра 1971. године. Напушта Београд да би се крајем исте године обрео у Загребу као члан суперсастава ТАЈМ. Следећих шест година овај се састав представљао публици у неколико верзија, али ниједна од тих постава није се могла замислити без Даде Топића који је, радећи са ТАЈМОМ, успео да се афирмише као композитор, музичар и песник. Неколико месеци током 1973. проводи у СР Немачкој где свира у клубовима и дискотекама. По повратку у земљу сарађује са најпознатијим домаћим музичарима у оквиру ЈУГОСЛОВЕНСКЕ РОК-СЕЛЕКЦИЈЕ. У војсци је од новембра 1974. до октобра 1975, а потом одлази у Лондон где се придружује актуелној постави познатих ФАУНДЕЈШНСА (FOUNDATIONS). Као члан ове групе провео је 1976. извесно време у земљи на великој југословенској турнеји најављујући тако свој повра-

так. Следећих годину и по дана покушавао је поново да стабилизује групу ТАЈМ да би 1977. дефинитивно напустио најславнији загребачки састав из седамдесетих година. У пролеће 1978. прикључио се београдској групи МАМА КО КО и неуморно ради на реализацији идеје о делу „Неоседлани".

Поред тога што компонује и пева, Дадо свира бас и обичну гитару, пише стихове, а представља се и као аранжер. Као композитор уметник најбоље се представио у свом свакако најуспешнијем музичком остварењу, плочи „Неоседлани". О томе каже: „Плочу сам спремао скоро две године, али она тешко да би имала овакав облик и звук да ми нису несебично помогли моји пријатељи — Крис Николс, Рале Дивјак, Чарли Новак, Јозо Бочек, Енцо Лесић, Слађана Милошевић, Срђан Миодраговић и други. Крис Николс, који свира клавијатуре, изузетно ми је помогао приликом аранжирања појединих композиција. Упознали смо се децембра 1975. године у Лондону и од тада заједно делимо судбину као музичари. Рале Дивјак свира бубњеве, Јозо Бочек гитару, Чарли Новак је басиста, млади Срђан Миодраговић свира гитару, Енцо Лесић је продуцент, док ми је Слађана Милошевић помогла да реализујемо песму „Милион долара". Сви они су моји стари пријатељи и ја сам неизмерно захвалан што су пристали да ми помогну и овога пута."

„Неоседлани" су снимани од децембра 1978. до јуна 1979. године у Студију 5 ПГП РТБ и на њих је утрошено 199 радних часова. На овом заиста вредном музичком остварењу нашло се десет Дадиних композиција отиснутих на две велике плоче. Издвојити најбољу стварно би било тешко јер су све нумере одлично музички и технички уобличене.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

СПОЗНАЈА

Музика и текст: Дадо Топић
Пева: Дадо Топић

И сад не знам
шта ћу и како ћу
да се кајем,
не вриједи и да хоћу,
јер не постоји ништа
што утјеху пружа и нуди
тако ми и треба —
говоре људи

Јер желио сам увијек
од слатког слађе
и не хајућ' што живот
свој смисао тек на крају
нађе

Живио сам лудо
од ноћи до јутра
не бринућ' за оно
што донијет ће сутра

Читаоци јављају...

Вести из ВИСОКОГ

Пре осам месеци у гарнизону „Ахмет Фетахагић" у Високом основан је музички састав. Вођа групе је НИКОЛА ФИЛИПОВИЋ који уједно свира ритам и бас-гитару. Остали чланови су ВОЈКО ЈОВИЧИЋ, (хармоника), СТАНИСЛАВ ШМЕРЦ (инструменти с клавијатурама), МИРОЉУБ ЛЕВИЧАНИН, (бубњеви) и ИВАН СТОЈКОВ (вокал).

Овај састав забавља војнике у гарнизону, али и младе у Високом и околини.

Срећко Цигулајкић
В. П. 9968/5
71300 Високо
(Хонорар 150 дин)

БЕРЗА ПЛОЧА

Желео бих да ми се јаве они који би продали било који албум групе ЛЕД ЗЕППЕЛИН.

Павел Бујзáш,
Петер Јелемницки 5, 21470 Бачки Петровац

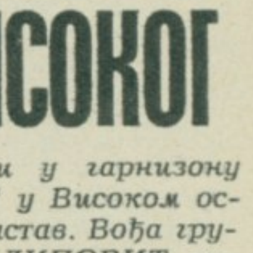

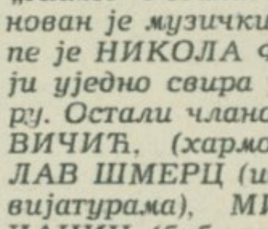

Продајем 50 одлично очуваних ЛП плоча.

Душко Алексић,
Лазара Саватића 2/1 11030 Земун

За сваку плочу БИТЛСА дајем седам постера и једну сингл-плочу или плаћам по договору
Клаудија Милко
Руде Хрозничека 54/А, 79000

НАША КАРИКАТУРА

СМАК

После годину дана паузе СМАК опет снима и то у старом саставу. Лазар Ристовски се вратио и чланови групе не крију задовољство што су опет сви на окупу. Одсуство од годину дана унело је песимизам у Смаковце, а онда су снимили сингл „На Балкану" који их је освежио и дао подстрека да даље раде.

Ових дана група је у Швајцарској на снимању новог ЛП-лија који ће се звати „Рок-циркус". „Сматрам да је материјал који снимамо за овај ЛП изванредан. Опет ћемо избити у први план, чак тврдим да ће 1980. година бити

ТРАНА • ХИТ • страна • Х

музички речник

ЕЛЕКТРОНСКА МУЗИКА — Електронска музика је правац савремене музике чији представници компонују звучне елементе добијене помоћу електроакустичних апарата, или трансформацијом звучног и тонског материјала снимљеног на магнетофонској траци помоћу звучних филтера или неког другог електроакустичног апарата. Овако добијени елементи се најпре сређују, снимљени као грађа на магнетофонској траци, а затим се од њих стварају (компонују) електронске музичке структуре. Као извор звучног материјала могу да послуже и такозвани електронски инструменти као и инструменти класичног оркестра (поред разних шумова из природе). Електронска музика се још назива и »музика за магнетофонску траку« и у тој врсти музике између композитора и слушаоца не посредује музичар извођач, пошто се та музика увек слуша у облику ауторовог оригинала. Она може, али не мора да буде, фиксирана нотацијом. Уколико јесте, композитори овог правца изградили су посебан систем нотације који често нема ничег заједничког са нормалним нотним писмом. Електронска музика је проистекла из правца савремене музике који се зове конкретна музика. Представља вид експерименталне музике, а стварају је композитори окупљени у електронским студијима од којих су најпознатији у Паризу, Келну, Варшави, САД и другим земљама.

ЕНГЛЕСКИ РОГ — Енглески рог је дрвени дувачки инструмент нешто већи од обичне обое, од које је и настао у првој половини 18. века. Инс-

трумент је дужине једног метра, конусног облика цеви са крушкастим проширењем на доњем крају и двоструким језичком на врху. Енглески рог има пун, мекан и сањарски тон, елегичног и отменог карактера.

ЕОЛОВА ХАРФА — Еолова харфа је стари инструмент са жицама, назван по грчком богу Еолу. У ужој али дужој дрвеној кутији која служи као резонатор, смештене су жице разне дебљине и напетости. Инструмент се поставља тако да кроз отворе на њему струји ваздух (ветар) који изазива треперење жица. Звуци Еолове харфе дају чудне тонове и зависно од дебљине жице, њене затегнутости и јачине ветра делују необично и тајанствено.

ЕГЗОТИЧНА МУЗИКА — Егзотична музика је општи назив за све блискоисточне, средње и далекоисточне музичке културе као и неке музичке фолклоре који воде порекло из Азије. У егзотичној музици, која има изворни облик, доминирају дводимензионалне музичке структуре са веома успешним ритмом и мелизматичном мелодином. У току 18. вена неке од ових егзотичних музичних култура деловале су на европску музику уносећи у њу посебна обележја мелодике, хармоније и ритмике, названа општим именом »егзотична«.

ЕКОСЕЗ — Екосез је стара шкотска народна игра умереног темпа. Играла се на тај начин што се играчи, поређани у два реда једни према другима, издвајају у парове. Ову игру обрађивали су у својим делима Бетовен, Шуберт, Шопен и други.

наша", казао нам је Борис Аранђеловић, вокални солиста групе. На плочи ће владати жива, узбудљива атмосфера, пуна динамике. Стилски, материјал је исти као код „Црне даме". Материјал за осам композиција сами су припремили, једино им је у писању текстова помогла Марина Туцаковић.

Смаковци не крију задовољство што је опет све кренуло по старом. У плану су нове плоче (на јесен већ излази нови сингл), концерти по Југославији, али и по Европи, док ће се ЛП који тренутно снимају појавити почетком идуће године. СМАК је једна од ретких група која исто тако добро звучи на концертима као и на плочи. „Од првог дана смо се трудили да то буде тако јер не желимо да разочарамо публику. Код нас нема ефеката, све је чиста музика"

ТОП-ЛИСТЕ

АВГУСТ 1979.

ДОМАЋА

1. ВРАЋАМ СЕ КУЋИ — Фадил Тоскић
2. ВЈЕРУЈ У ЉУБАВ — Оливер Драгојевић

3. НА КОНЦЕРТУ РОЛИНГ-СТОУНСА — Дадо Топић
4. ИМА ШАНСЕ, НЕМА ШАНСЕ — Аринка и Тингл тангл
5. МОЈА ДРАГА САД ЈЕ У ЈАПАНУ — Рани мраз
6. ГОРЕ-ДОЛЕ — Смак

7. ОД ШАНКА ДО ШАНКА — Андреј Шифрер
8. ЉЕТУ ЈЕ МОМЕ КРАЈ — Златко Пејаковић
9. ЗНАО ЈЕ ЛИЈЕПО СВИРАТ ГИТАРУ — Сребрна крила
10. НЕ ОЧЕКУЈ ДА ТЕ ИКО РАЗУМИЈЕ — Сеид Мемић Вајта

СТРАНА

1. LIVING ON THE FRONT LINE — Eddy Grant
2. CHUCK E'S IN LOVE — Rickie Lee Jones
3. ARE »FRIENDS« ELECTRIC? — Tubeway Army
4. I DON'T LIKE MONDAYS — Boomtown Rats
5. CAN'T STAND LOSING YOU — Police
6. WANTED — Dooleys
7. LIGHT MY FIRE/137 DISCO HEAVEN — Amii Stewart

8. BORN TO BE ALIVE — Patrick Hernandez
9. BAD GIRLS — Donna Summer

10. GOOD TIMES — Chic

Џицин кутак

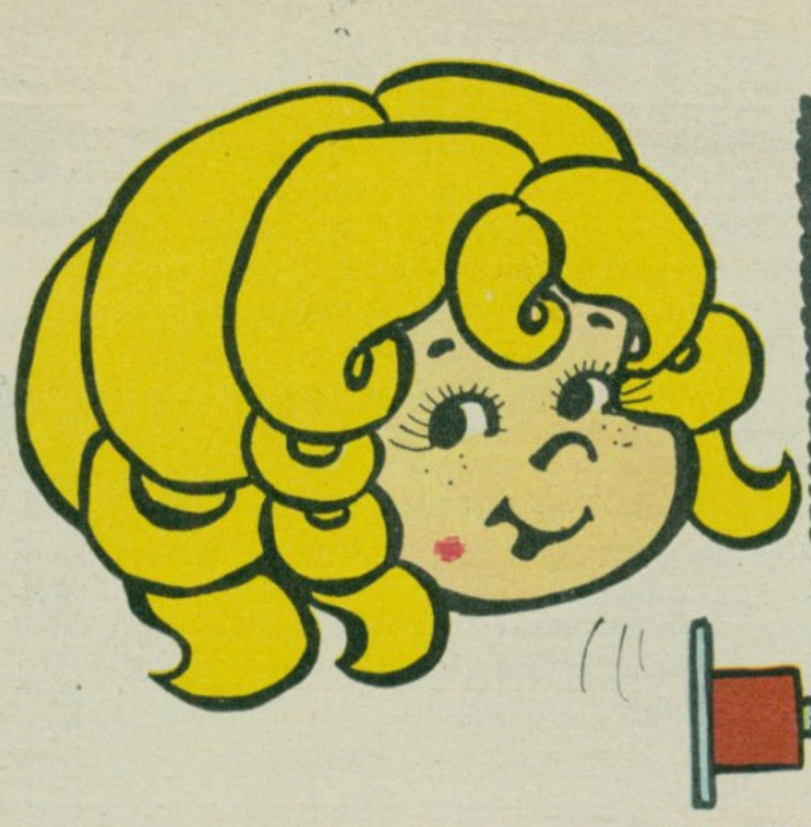

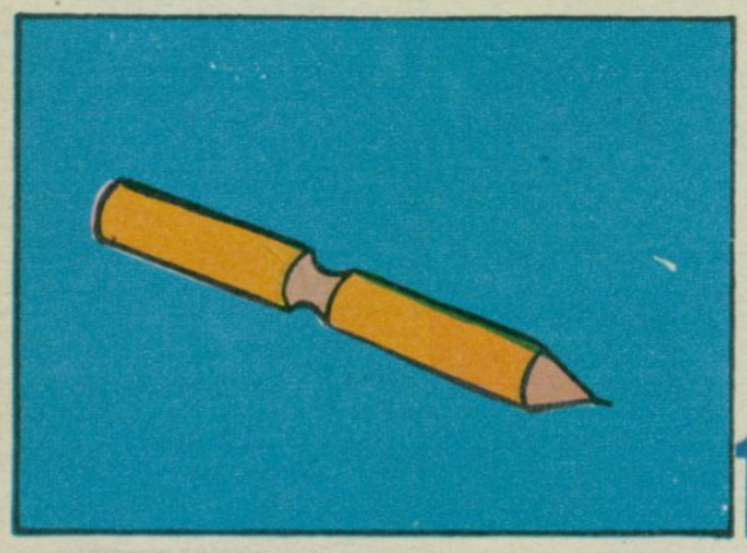

1

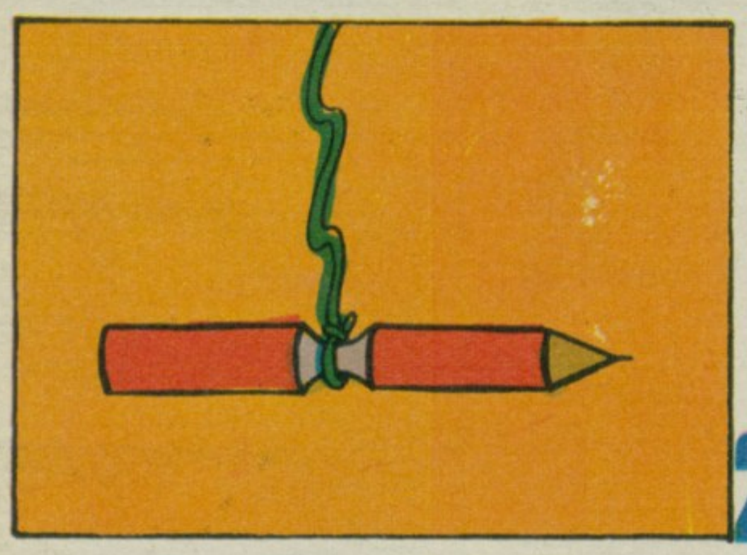

2

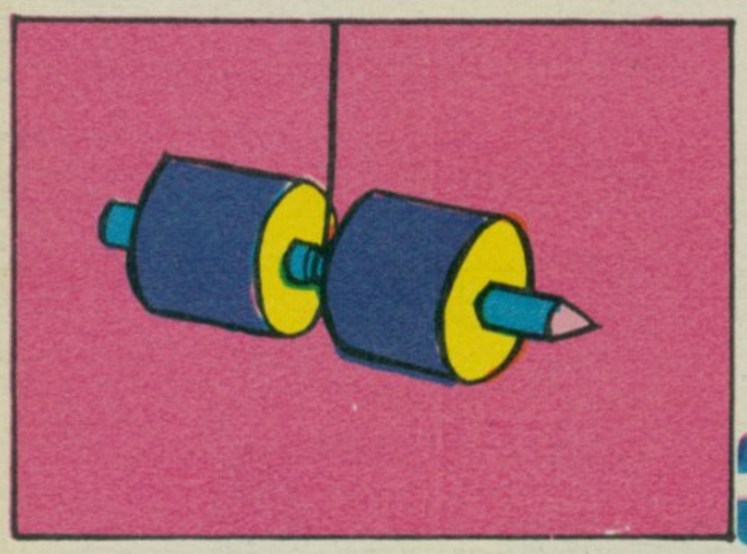

3

JO-JO

Најдраже су оне играчке које направимо сами. Зато се и надамо да ћете прихватити наш предлог и направити јо-јо.

Узмите једну нову, целу оловку (да би била довољно дугачка) и ножем направите жљеб као на **сл. 1**. Око жљеба чврсто вежите танак канап **(сл. 2)**. На оловку навуците два дрвена калема (може од конца) као што је то приказано на **сл. 3**. Јо-јо треба да има облик као на **слици 4**, па због тога одсеците врх и крај оловке који вире из калема. Сада је на реду украшавање које ћемо извести тако што ћемо залепити два картона на калемове. Ови картони кружног облика, лепо обојени, служе и да чврсто држе јо-јо као целину, да нам калемови случајно не би спали са оловке **(сл. 5)**. Канап који сте везали за оловку треба да буде дугачак око 70 сантиметара. На његовом другом крају направите омчу за прст **(сл. 6)**. Намотајте канап око жлеба јо-јоа **(сл. 7)** и игра може да почне.

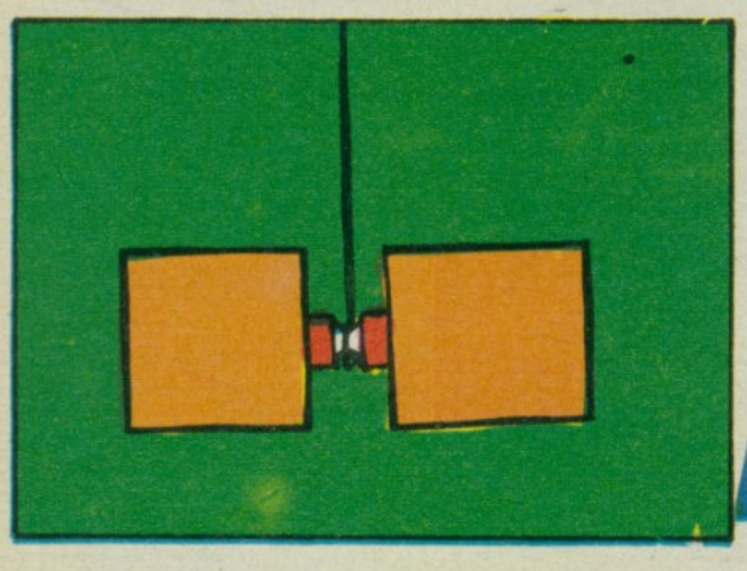

4

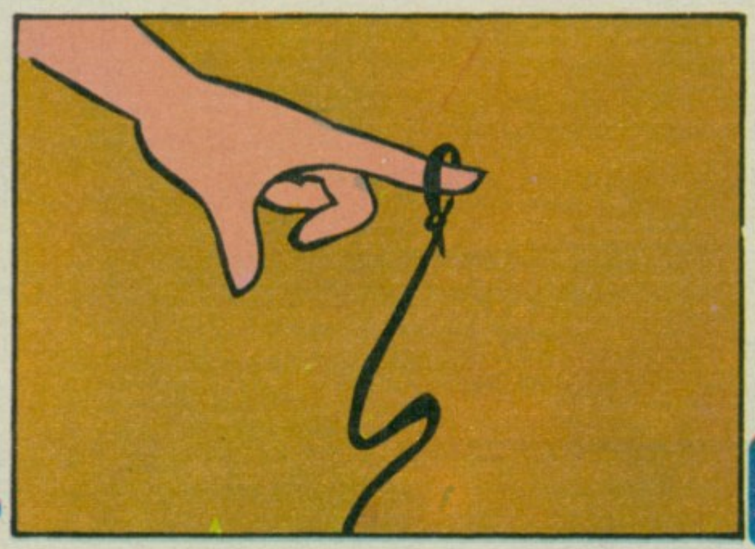

6

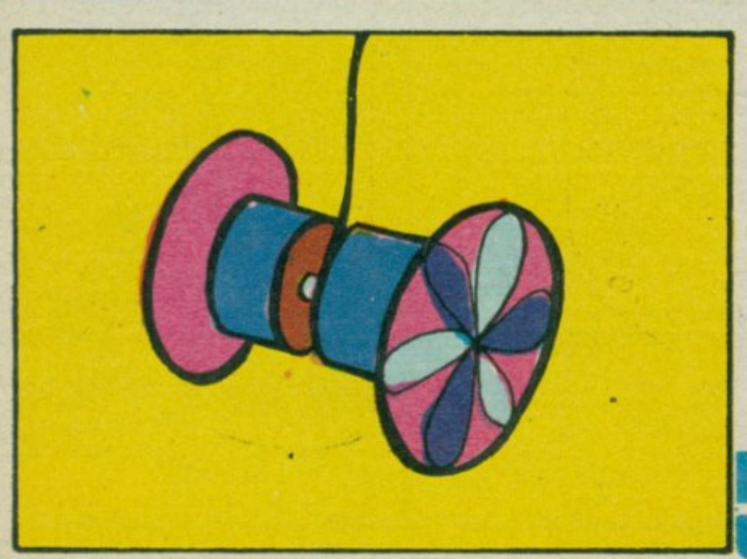

5

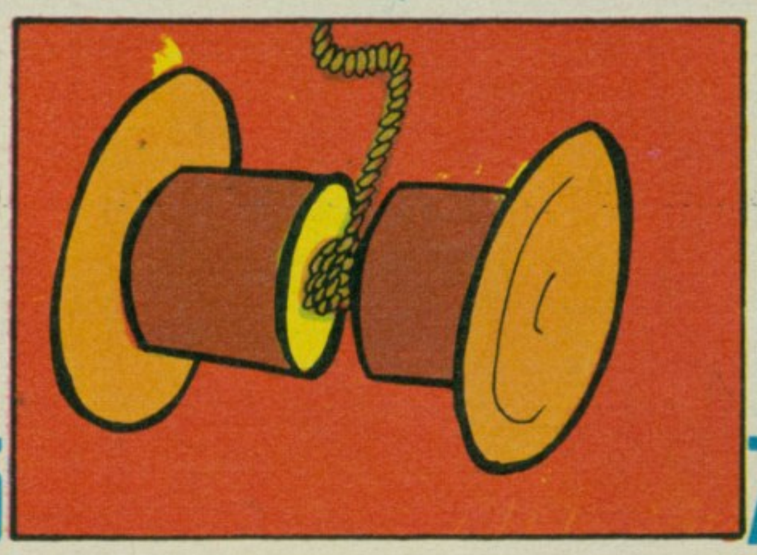

7

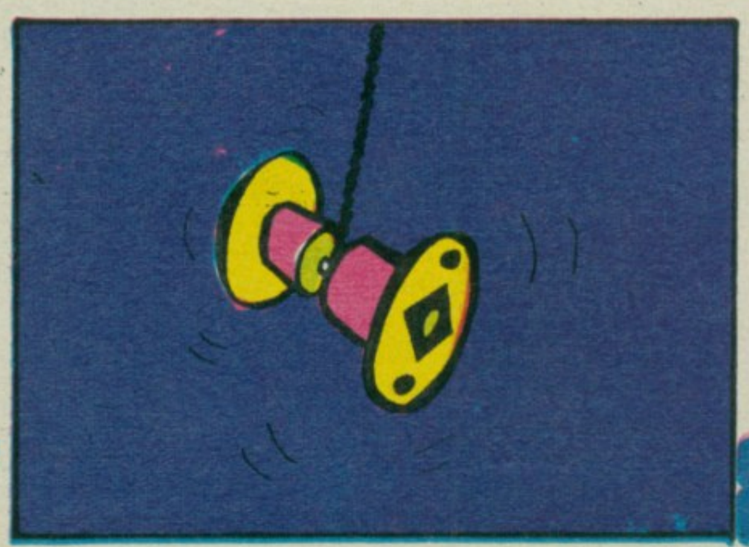

8

BILJANA L.P. 79

БРЖЕ, БРЖЕ, НАЈБРЖЕ

Медитеранске игре су по броју дисциплина богатије од олимпијских — има их двадесет пет. Следеће године на Олимпијским играма у Москви неће бити заступљена три спорта: рагби, стони тенис и тенис. Међутим, биће модерни петобој, дисциплина које нема у програму медитеранских игара.

Остале дисциплине, у којима ће се такмичити и представници медитеранских земаља на нашим борилиштима а које су и у олимпијском програму — **атлетика, бициклизам, дизање тегова, гимнастика (спортска), коњички спорт, стреличарство, стрељаштво, бокс, џудо, мачевање, рвање, фудбал, хокеј на трави, кошарка, одбојка, рукомет, ватерполо, једрење, кајак, пливање, скокови у воду и веслање** — у наредним бројевима биће присутне и на нашим страницама.

Атлетику, »краљицу спортова«, у основи чине три групе дисциплина: **трчање и ходање, скокови и бацања.** У трчању и ходању такмичарски циљ је да се одређена стаза пређе за што краће време, зато се и пласман одређује на основу измереног времена трајања трке . . .

Драги Забавниче,

Молим те да ми кажеш нешто више о атлетским дисциплинама које су у програму великих међународних такмичења.

Б. Беранац,
Сарајево

Реч дајемо Дарку Шаренцу, аутору књиге „Џепни лексикон 25 спортова“ који су у програму олимпијских и медитеранских игара. Издавач је „Спортска књига“ Београд, Македонска 19.

ТРЧАЊЕ И ХОДАЊЕ

Мушкарци: 100 м, 200 м, 300 м, **400 м, 800 м,** 1000 м, **1500 м,** 2000 м, 3000 м, **5000 м, 10000 м,** 15.000 м, 20000 м, 25000 м, 30000 м, **42195 м — маратон,** трчање на 1 час, **110 м са препонама,** 200 м са препонама, **400 м са препонама,** 1500 м са запрекама, **3000 м са запрекама,** трчање у природи (крос), **штафета 4 x 100 м,** 4 x 200 м, **4 x 400 м,** 4 x 800 м, 4 x 1500 м, 3 x 1000 м, 400 + 300 + 200 + 100 м, ходање 5000 м, 10000 м, **20000 м.** 30000 м, **50000 м.**

❋

Жене: 60 м, **100 м, 200 м, 400 м,** 600 м, **800 м, 1500 м, 3000 м, 100 м са препонама 400 м са препонама,** трчање у природи (крос) до 3000 м, штафете 4 x 60 м, **4 x 100 м,** 4 x 200 м, **4 x 400 м,** 4 x 800 м. (Дисциплине означене црним словима налазе се у програму олимпијских игара).

❋

Трчање: Скуп синхронизованих покрета који човеку омогућавају да се креће по чврстој подлози. Начелно, брзина трчања зависи од дужине и учесталости корака. Трчање сачињавају фазе одупирања и лета. У фази одупирања разликује се предње одупирање или амортизација и задње одупирање или одупирање (одскок). Замахује се слободном ногом и рукама.

❋

Подела: Дели се на спринтерске пруге (100 м до 400 м), средње (800 м до 2000 м), дуге (од 3000 м до 10000 м), најдуже (20 км, 25 км, 30 км) и маратон — 42195 м.

❋

Спринтерске трке: Стазе до 100 м трче се у правој линији. Дуже од 100 м (200 м и 400 м) трче се на стази са кривинама. Основни реквизит тркача је специјална обућа, такозване спринтерице. Имају на предњем делу по шест ексера (шиљака) до 25 мм (за пластична борилишта 9) ради спречавања отклизавања. Тежина спринтерице око 180 г.

❋

Полазак (старт): На старту стопала морају да додирују тле. Забрањена су било каква средства за одбацивање. Старт је начин за постизање потребне брзине за што краће време. Подела: на ниски и високи старт.

❋

Ниски старт: Тркач се ногама упире у стартне блокове (два коса ослонца за стопала, величине 10 x 50 цм), непомичне, без опруга. На команду стартера „на места“, тркач је испред својих блокова. Намешта ногу на блок. Руке су му иза стартне линије (не дотиче је). Клекне на колено задње ноге. Колено предње ноге подиже десетак сантиметара од тла. На команду „позор“ тркач преноси тежину на руке, подиже колено задње ноге са тла, одупре се ногама о блокове. Кад се тркачи умире, стартер даје знак за полазак. Два погрешна поласка дисквалификују тркача из трке, изузев у вишебојима где су дозвољена три. Старт се понавља све док не буде исправан.

❋

Високи старт: Изводи се на команду „позор“, за полазак — знак за полазак.

❋

Ветар: За признавање рекорда у трчањима до 200 м, брзина ветра не сме да пређе 2 м/сек.

❋

Трке на средњим пругама: Нема посебних правила за трке на 800 и 1500 м. Међутим, после првог завоја, тркачи на 800 м смеју да заузму место на стази по жељи.

❋

Трке на дуге и најдуже пруге: Трке на 3000, 5000 и 10000 м одржавају се на стазама. Оне на најдужим пругама одржавају се и на друмовима. Маратон се, међутим, увек трчи на друму (старт и циљ су обично на стадиону). Осим маратонских такмичара и ходача на 50 км, остали тркачи на дугим пругама не примају никакво окрепљење за време трке.

❋

Маратон: Техника трчања се у суштини не разликује од технике осталих тркачких дисциплина. Али, темпо је знатно спорији и гази се целим стопалом... Маратонац прима окрепљење за време трке на посебним станицама. Прва је постављена на око 5 км од старта, и остале су на сваких 5 км.

❋

Ходање: За разлику од технике трчања, атлетичар за све време ходања не сме да прекине везу са подлогом (једном ногом увек дотиче тле). Због тога може да буде опомењут само једанпут, а следећа казна је дисквалификација.

❋

Трчање преко препона: Улази у ред спринтерског трчања отежаног препонама, постављеним на стази. Да не би губио у времену, препонаш прелази препону посебном техником којом не ремети углавном хоризонтални ток кретања између препона. Трка започиње из ниског старта.

❋

Опис препона: Број препона — 10. Раздаљине међу њима одређене су дужином пруге и категоријом такмичара. Ширина 120 цм. Дужина основе 70 цм. Тежина најмање 10 кг. За мушкарце-сениоре на 110 м — висина препона 106,7 цм. На 200 м — 76,2 цм. На 400 м — 91,4 цм. За жене на 100 м — висина 84,3 цм, такође 10 препона, на 400 м — 76,5 цм (10 препона). Дозвољено је одступање у висини препоне од ± 0,3 цм. Препоне се израђују од метала или дрвета. Састоје се од два подножја и два носача. Носачи носе правоугаони оквир појачан једном или двема попречним летвама.

❋

Дисквалификација: Ако такмичар вуче стопало или ногу поред препоне. Ако прескочи препону која није у његовој стази. Ако намерно обори препону руком. Али, ако је препона ненамерно оборена ногом или руком, то не повлачи дисквалификацију. Такмичар прелази препону изнад ње и у њеној ширини.

❋

Трчање преко запрека: Техника трчања битно се не разликује од трчања на средњим и дугим пругама. Међутим, запрека се претрчава препонашком техником или техником са ослонцем једне ноге на запреку. Водена запрека се прелази обавезним наскоком на њу, после чега следи одгуравање и фаза лета преко јаме са водом. Трка започиње најчешће из високог старта... Трка 3000 м стипл има 28 сувих и 7 водених запрека. У сваком кругу (400 м), водена запрека је четврта по реду. Висина суве запреке креће се између 91,1 до 91,7 цм. Ширина је 3,66 м.

❋

Балван: На запреци је пресек 127 мм x 127 мм. Такмичар се при прелажењу запреке може помагати рукама. Може да стане на њу и да се одрази...

❋

Јама: Код водене запреке, ширина и дужина јаме такође 3,66 м. Дубина (на страни запреке) 78 цм али постепено прелази на ниво стазе у правцу трчања.

2 КУЋИЦЕ НА ТОЧКОВИМА

Као и у првом примеру објављеном у прошлом броју MERCEDES ADRIA GRAND LUX и овде се узима одговарајуће возило са шасијом и кабином, само се над возачком кабином конструише простор намењен искључиво спавању. Овде је, TRAVCO, тип америчког мотохоума за 4 особе чија је надградња израђена од челичних цеви, а унутрашње стране обложене специјалним полиестером. Монтиран је на шасији „доџа", унутрашњост му је врло богато опремљена клима-уређајем, сопственим генератором за струју, телевизором, стерео-уређајем и другим.

ПРИКОЛИЦА ДОБИЈА МОТОР

У овом примеру мотохоума узима се само серијска шасија са мотором одговарајућег типа на коју се монтира целокупна надградња. Каросерија је обично пластична, од полиестера, челична цевна конструкција обложена пластиком или алуминијумским лимом.

Овде имамо пример LAIKA MOTORPOLO 3, мотохоума из Италије. Базира се на шасији „мерцедеса 608 Д". Целокупна каросерија је железно рамске конструкције обложена алуминијумским лимом. Зидови су изоловани полиуретаном дебљине 35 мм. Унутрашњост је веома модерно опремљена и, наравно, комплетна. Има 3 кревета и помоћни лежај.

НА РАСКЛАПАЊЕ

Ово је занимљива варијанта код које се надградња помоћу хидрауличних ногу може скинути са шасије возила, а и веома је практично јер возило може да се користи и у друге сврхе. Такав је пример овога BAWEMO TIP 510 где је надградња од полиуретанског сендвич система. Постављен је на четири хидрауличне ноге које лако могу да се регулишу висински, а надградња је повезана са возачком кабином. Унутрашња опрема је комплетна, грејање помоћу плина, тоалетни простор са туш-кадом и хигијенским клозетом. Предвиђен је смештај за 4 особе.

Текст и цртеж:
Г. Гедл

LAICO

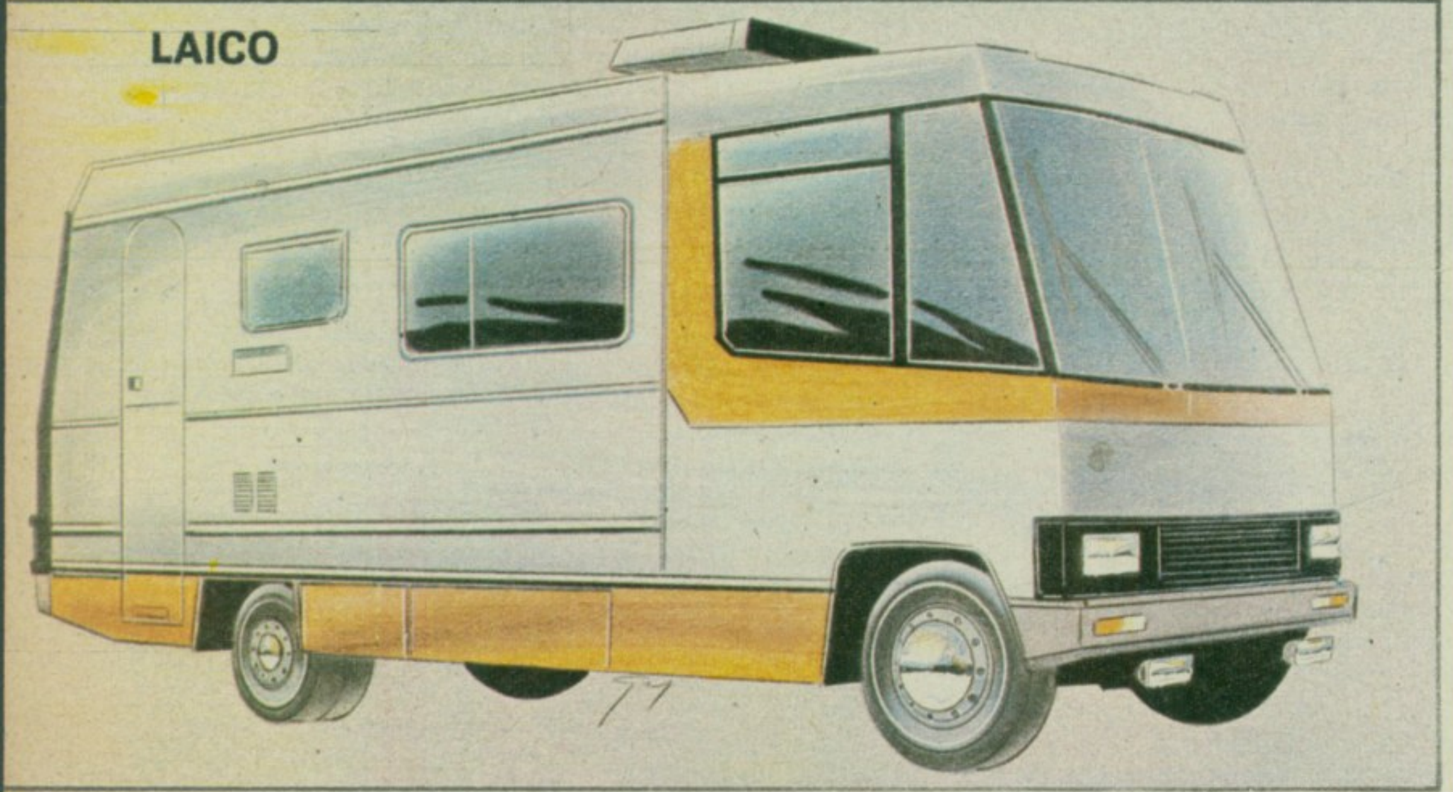

TRAVCO

1. кухињски блок
2. тоалетни простор
3. кауч који се може претворити у кревет
4. кревет изнад возачке кабине
5. фотеље
6. сто
7. ормар
8. фрижидер

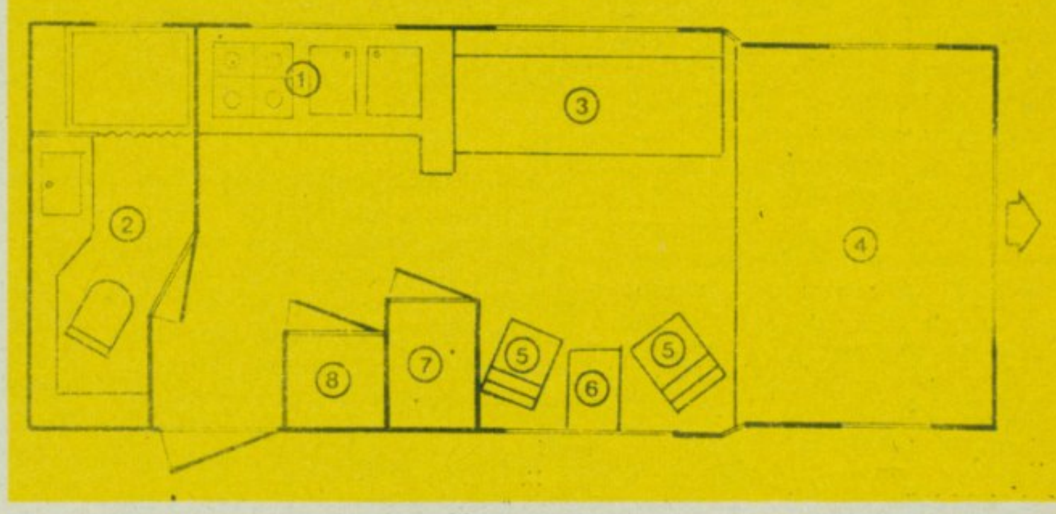

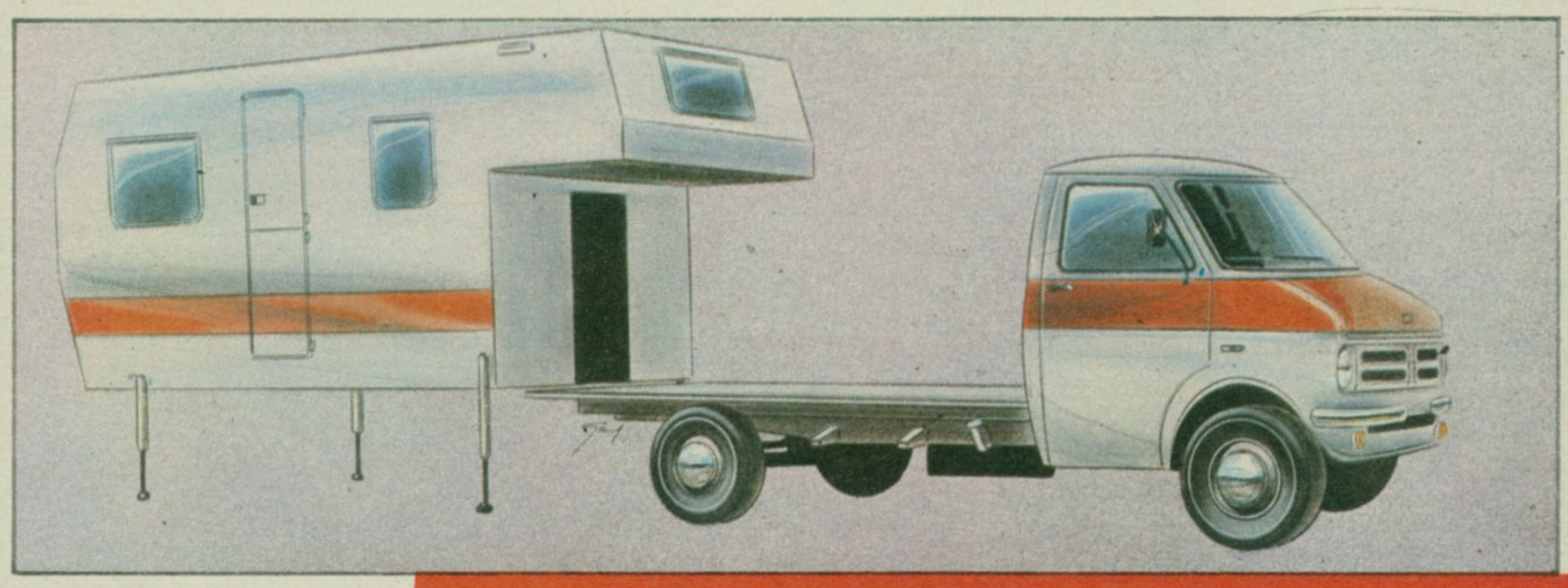

BAWEMO

1. кухињски блок
2. тоалетни простор
3. седишта која се претварају у лежаје
4. сто
5. ормар
6. кревет

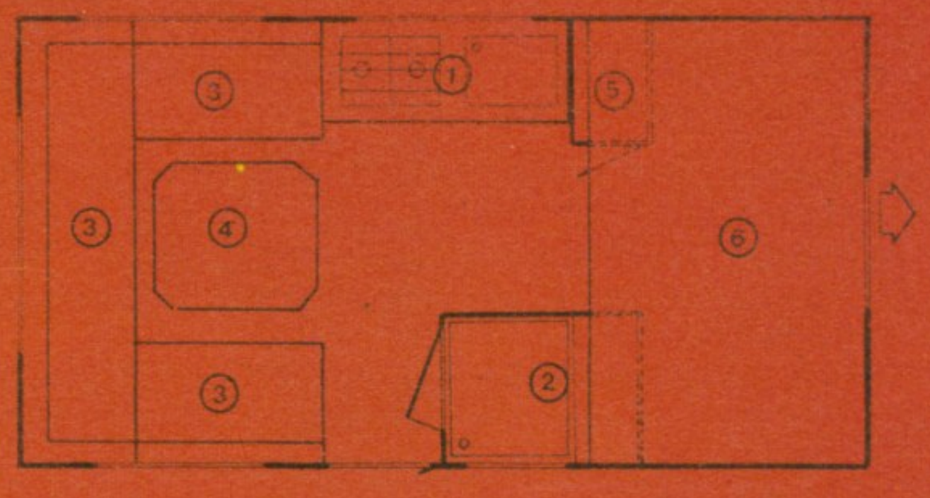

У КРУГУ ПОРОДИЦЕ:
НОВ ПОСАО

ОПЕТ КУДА ЗАКАСНИМ НА ПОС'О!

НЕ РАДИ

Е, САМО МИ ЈЕ ТО ФАЛИЛО!

ЈОШ МИ ЈЕ ОСТАЛО ПЕТ СЕКУНДИ... ЧЕТИРИ... ТРИ... ДВА...

... ЈЕДАН! УСПЕО САМ! СТИГ'О САМ НА ВРЕМЕ!

ЗБОГОМ ЗАУВЕК! ДОБИО САМ ОТКАЗ ЈЕР САМ ЗАКАСНИО ШЕСТ МИНУТА!

ТО ЈЕ МОГЛО И МЕНИ ДА СЕ ДОГОДИ!

СИТ САМ ТОГ ДОЛАСКА НА ВРЕМЕ!

ШТАААА? ЈЕ ЛИ МОГУЋЕ?

ТРАЖИМО СЛУЖБЕНИКА. ДОБРА ПЛАТА. ВРЕМЕ ДОЛАСКА НА ПОСАО И ОДЛАСКА НИЈЕ ОДРЕЂЕНО.

ШТА ЧЕКАМ?

МОЖЕТЕ ДА ТРАЖИТЕ ДРУГОГ ДА ДИРИНЧИ НА МОМ МЕСТУ, ДИРЕКТОРЕ!

БОКИЦЕ!

СВЕ САМ МУ САСУО У ЛИЦЕ! САД МИ ЈЕ ЛАКШЕ!

ЕВО МОГ НОВОГ ПРЕДУЗЕЋА!

ЈАВЉАМ СЕ НА ВАШ ОГЛАС!

ИМАТЕ СРЕЋУ! МЕСТО ЈЕ ЈОШ УПРАЖЊЕНО!

ТАКО, САДА СТЕ СЛУЖБЕНИК ОВЕ КУЋЕ!

БАШ САМ СРЕЋАН! И КАЖЕТЕ ДА ВРЕМЕ ДОЛАСКА НА ПОСАО НИЈЕ УТВРЂЕНО!

ТАЧНО! МОЖЕТЕ ДА ДОЂЕТЕ КАД ГОД ЖЕЛИТЕ ПРЕ СЕДАМ И ИЗИЋИТЕ ОДАВДЕ У БИЛО КОЈЕ ВРЕМЕ ПОСЛЕ ПЕТНАЕСТ ЧАСОВА!

КАКАВ ПРЕЛАЗ!

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

ЗОРАН МАОДУШ

ОТКРИЋЕ

Време се не враћа! Ми се можемо вратити у прошлост, али време не.

Ценi је седела у својој радној соби и учила. Сутра је имала завршни испит на колеџу и, мада је била сигурна да ће положити, желела је да добије што бољу оцену. Прво је текст снимила на магнетофон, а затим га укључила и пратила га у књизи. С времена на време подвлачила је у њој поједина места. Било јој је помало и досадно јер је тај текст знала већ готово напамет. Слушајући свој глас како монотоно одјекује с траке, Цени поче да размишља о свом оцу. Отац јој је био чувени проналазач, а мајка професор француског језика на Лондонском универзитету.

Еурека

Баш је мој тата велики човек, размишљала је заборављајући испит. И после пет стотина година, људи ће учити о њему и његовим проналасцима. Али, сад је претерао. Хоће да направи времеплов. Већ данима не излази из лабораторије. Тамо и једе и спава. Само, ја не верујем да ће успети. Па зар то није шашава идеја? Како се можеш вратити, мислим физички и материјално, у нешто што је прошло, у нешто чега више нема? Или — како отићи у нешто што тек треба да дође? Свака част његовим другим проналасцима, али мислим да му је ова идеја баш луцкаста и неостварљива. А и мама је смешна. Стално га подржава. Убеђена је да је он у стању све да направи. Кад се само сетим... Цени поче пригушено да се смеје ... како је славина месец дана капала, јер мој тата — велики проналазач, изумитељ начина да се енергија претвори у материју, човек који је усавршио ласер тако да се помоћу њега добија електрична енергија, изумитељ још читавог низа проналазака — није умео да промени гумицу на чесми. Кад се сетим како је ...

Цени се трже и престаде да се смеје, јер је чула како се врата нагло отварају. На вратима је стајао њен отац. У руци је држао некакву кутијицу и сав је сијао од среће.

— **Еурека!** — повика он одушевљено. — Цени, душо, успео сам! Пронашао сам га!

Он загрли кћерку, подиже је са столице и поче да је љуби. Затим стаде да игра с њом по соби, кличући све време:

— Успео сам, успео!! Успео сам! Успео!

У собу уђе Ценина мајка. Практична као и увек, она прво угаси магнетофон, а затим упита:

— Шта се то дешава овде? Мислила сам да Цени учи, а да ти, Кристофере, радиш у лабораторији. Ја морам код фризера, а затим на предавање. Ти, мала, седи и учи, а ти, матори ...

Није успела да заврши реченицу, јер Кристофер скочи према њој, загрли је и поче да је љуби.

— Дајана, мила, успео сам . Пронашао сам времеплов!

Дајана врисну усхићено и загрли мужа.

— Фантастично, драги! — узвикну и пољуби га. — Знала сам да ћеш успети!

Цени повуче оца за рукав.

— Тата, хоћеш ли да ме одведеш и да ми покажеш ту машину? — упита радознало. — Мора бити да је огромна и страшно компликована.

Црвено дугме

Кристофер отвори длан десне руке и показа им малу, четвртасту кутијицу, препуну дугмића и полугица.

— То је та справа, душо! — рече поносно. — То је времеплов. Врло је једноставан за руковање и може се носити у џепу. Ево, погледајте. Овде се намести датум оног времена у које желиш да одеш, притиснеш ово црвено дугме и — хоп, тамо си. Он ради на принципу ...

Цени га прекиде.

— Пусти принципе. Хоћеш ли да га испробаш? — упита.

Отац је помиловa по коси и климну главом. Затим молећиво погледа жену и кћерку.

Мислио сам да га испробамо заједно — рече тихо.

— Слажем се! — рече Дајана одушевљено. — Али, молим те, пази да не потраје дуго. Не смем да закасним. Имам веома важно предавање. Осим тога, Цени мора да учи.

— Станите поред мене и чврсто се држите за моје руке — рече Кристофер узбуђено. — Идемо прво у будућност. Кренимо, на пример, у двадесет и пети век. То није сувише далеко, али није ни сувише близу. Драге моје, немојте се бојати, неће нам се ништа десити. Овај апарат, иако минијатуран, мери истовремено промену атмосферског притиска, температуру, радиоактивно зрачење. Али, нећу да вас сада замарам тиме. Дакле, крећемо.

Цени се чврсто држала за очеву руку и посматрала нетремице како он подешава разну дугмад на апарату. Најзад повуче сићушну полугицу и насмеја се. Цени се уплаши. Имала је утисак да се растапа и хтеде да врисне, али јој се зацрне пред очима и све потону у мрак.

Нагло се будила. Пред очима су јој играли неки црни кругови, а затим се нагло разиђоше и Цени угледа оца и мајку како стоје поред ње. Она изненађено погледа око себе. Налазили су се на неком пустом месту. Нигде није било ниједне куће, ниједне птице или било какве животиње, ниједног дрвета на околним брдима. Докле је поглед допирао простирала се гола равница без иједне травке, окружена голим брдима. Кристофер, Цени и Дајана се збуњено погледаше и кренуше напред.

— Мене боле очи! — рече Цени и протрља очи.

— И мене такође! — додаде њена мајка.

Кристофер слеже раменима. Погледа жену и кћерку, па затим скрену поглед на кутијицу коју је чврсто држао у руци. Израз лица му се нагло измени. Он брзо поче да подешава дугмад.

— Шта се десило, Кристофере? — упита Дајана узнемирено.

— Морамо одмах да се вратимо — рече не подижући поглед са кутијице. Кад је све подесио, Кристофер погледа Дајану. — Овуда је прохујао или је још увек у току атомски рат. Озрачење је далеко изнад дозвољене границе.

Он притисну полужицу и они нестадоше.

Друго путовање

Цени отвори очи. Поново се налазила у својој соби, а ту су били и њени родитељи. Кристофер је помиловa по образу и рече:

— Не бој се душо, прошло је. Све је сад у реду. Сад ћемо мало да се вратимо у прошлост. Тамо нема опасности од озрачења. — Он поче да подешава дугмад на кутијици, па застаде и осврте се око себе. — Нешто ми овде смета. Све је на свом месту, па ипак ... — Он одмахну главом и настави подешавање дугмади. Затим загрли и жену и кћерку и притисну полужицу.

Нађоше се у малом селу. По кућама и алату који је лежао по двориштима могло се закључити да су доспели у петнаести или шеснаести век. Кристофер се почеша по глави и погледа свој времеплов.

— Ту нешто није у реду! — рече мирно. — Стигли смо даље него што сам га програмирао.

— Па шта мари? — упита Цени весело. — важно је да смо сада у далекој прошлости.

— Нисам сигуран да ништа не мари — промрмља њен отац замишљено. — А, сад шта је — ту је. Кренимо низ улицу.

Они кренуше полако између кућа. Село је било мало и бедно, смештено између два брда. Свуда около јурила су деца обучена у неке рите, а ни жене у двориштима нису биле боље одевене. Кристофер примети да их сви посматрају са нескривеним интересовањем. Он се пријатељски насмеши и узврати поглед. Изненада, осети како га неко вуче за рукав. Цени и Дајана грчевито су се припијале уз њега.

— Шта се десило? — упита мирно.

— Погледај ... по ... по ... погледај око нас! — Дајана је цвокотала од страха.

Кристофер се осврну и следи се. Њима у сусрет долазила је група

људи наоружана тољагама, луковима и стрелама. Сви су смркнуто гледали у њих троје и викали на неком непознатом језику.

Кристофер је, што је брже могао, подешавао времеплов.

— Брже, Кристофере, брже! — викала је Дајана уплашено. — Брже! Убиће нас, пожури!

Стреле већ почеше да лете према њима. Цени и Дајана заклоните се иза Кристофера, плачући.

— Држите се за мене! — напокон викну Кристофер и притисну полужицу.

Испред унезверене масе, њихова тела се расплинуше.

Повратак

Нађоше се у својој кући. Дајана се осврте по соби, а затим се опусти и насмеја се.

— Добро је, побегли смо!

— Мама, ја сам гладна — рече Цени плачно.

— Хајдемо сви у кухињу — одговори Дајана уморно. — Доста је било узбуђења за данас. Јешћемо и онда свако на своју страну. Ти Кристофере, у лабораторију, ја ћу код фризера и затим на предавање, а ти, мала, у собу и да спремаш сутрашњи испит. Је ли јасно? — Она се окрете и пође у кухињу.

— Мама! — врисну Цени.

Дајана се нагло окрете. На улазним вратима стајао је огроман, ћелав човек са неком врстом оружја у руци које је држао уперено на њих.

— Шта радите ви овде? — упита он неким чудним и доста искварењим енглеским језиком.

— Ваљда ми вас треба да питамо шта ви овде тражите — рече Дајана љутито. — Ово је наша кућа...

— Ваша кућа? — Изгледало је као да ће човека ударити кап. — Ваша кућа? — понови он још једном. — Јесте ли ви при себи? Или сте пијани? Ово је музеј, спомен-дом чувеног научника Кристофера Сертлајна који је живео крајем двадесетог века. О чему ви причате? Ко је још видео да неко у 22. веку има своју кућу? Излазите!

Кристофер климну главом.

— Ви сте потпуно у праву — рече мирно. — Ми смо погрешили и случајно залутали овамо. Одмах ћемо отићи. Само бих хтео да вас замолим да ми дате ваше новине ако сте их прочитали, наравно. — Он показа на новине које су човеку вириле из џепа. — Јесу ли данашње?

— Данашње су и прочитао сам их — рече човек. — Узмите их и губите се док нисам изгубио стрпљење.

— Најлепше вам хвала и извините на сметњи — рече Кристофер љубазно. Затим се окрете Дајани и Цени које су га гледале запрепашћено. — Хајдемо напоље!

— Али, Кристофере ... — покуша Дајана тихо.

— Идемо! — рече Кристофер одлучно.

Два века

Кад су изашли нису угледали добро познату улицу. Свуда около стајале су високе зграде разних облика и димензија. Дајана и Цени погледаше запрепашћено у Кристофера. Он само климну главом и рашири новине. Показа им датум: 23. 8. 2177. године.

— Налазимо се у 22. веку — рече тихо и осмехну се. — Сећате ли се, кад смо се први пут вратили из будућности, да сам рекао да ми нешто смета? Малочас сам схватио — већ онда смо промашили време. Све Ствари у Ценином соби биле су исувише уредно сложене, баш као у музеју. Само смо онда сувише брзо отишли ,па зато нисмо срели чувара. Сад се сигурно питате како смо доспели овамо и мислите да сам ја погрешио кад сам подешавао време на времеплову. Па, признајем да сам и ја то прво помислио. Али, нисам погрешио. Ми смо овде захваљујући једној простој чињеници коју сви знају: време не стоји, в р е м е т е ч е. То је суштина. И ту лежи проблем на који ја нисам рачунао. Док смо ми прошетали кроз прошлост и будућност, време је пролазило, текло неумитно. За нас је то трајало неколико тренутака, а у ствари протекло је равно 200 година. Није вам јасно? Ево, објаснићу вам простије. Проблем је у томе што смо се враћали у прошлост. Док смо ишли у будућност, време је на изглед стајало, понављам само на изглед, и то зато што смо ишли напред, у смеру у којем тече време. Међутим, кад смо кренули натраг, изгубили смо у времену, јер је време и даље ишло напред. Кад смо се вратили из будућности, ми се нисмо вратили у своје време, већ смо остали у **будућности**. Затим смо из будућности, а не из садашњости, отишли у прошлост. Кад је требало да се вратимо, вратили смо се тамо одакле смо и пошли — у будућност. Док смо ми ишли тамо — овамо, време није чекало. Дакле, као што сте видели, човек може да иде и у прошлост и у будућност, али време се не може ни зауставити нити вратити.

укрштене речи

ШКОЛСКИ ПРИБОР

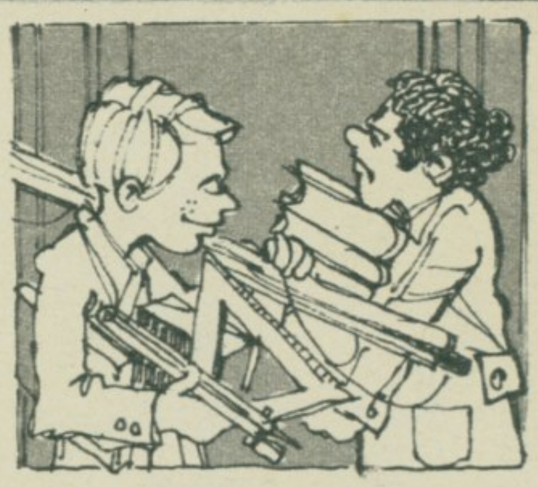

Школски дани су већ почели а са њима и школске бриге. Поред уџбеника и многих приручника треба користити и школски прибор у учионицама и кабинетима. Који, углавном зависи од предмета, а који треба уписати у укрштеницу под бројевима **1**, **2**, **3** и **4**, е то зависи од вас.

ДУТОР; ВЕ-МАК	1	ОСОБЕ КОЈЕ СЕ БОРЕ ПРОТИВ НЕПРАВДЕ	ХОЛИВУДСКА ГЛУМИЦА ГАРДНЕР	СТАНОВНИК ДРЖАВЕ У ЕВРОПИ	ОСТИН ЧЕМБЕРЛЕН	МЕСАРСКА СЕКИРА	2	СРЕДСТВО КОЈЕ ВРШИ ОКСИДАЦИЈУ	ГРАД НА ПЕЛОПОНЕЗУ
3									
ЖЕНА ЛЕВИЧАР									
ДОМАЋА ЖИВОТИЊА					ТЕСТИРАЊЕ / УКРАСНИ КАМЕН				
ШВЕДСКИ РЕДИТЕЉ ВИДЕРБЕРГ			ГРАД У МАРОКУ						
„УЛИЦА"			НЕПРОМОЧИВО ПЛАТНО / ОКЛЕВАЛАЦ						
ЧЕШКИ КОМПОЗИТОР ЈОЗЕФ				ЗНАК МАЂАРСКЕ 4			ПРВАК / ЖЕНСКО ИМЕ		
ОБАВЕСТ О ПОСЛАТОЈ РОБИ	ЛИНИЈА / КОЊ ЧРНЕ ДЛАКЕ					Н. Т. / СРЕДСТВО ЗА ПОДМАЗИВАЊЕ			ПРОТИВУДАРАЦ У МАЧЕВАЊУ
					СТАНОВНИК НОВОГ ЗЕЛАНДА				
КОСИ КВАДРАТ					ГРАД У ИТАЛИЈИ / РЕКА У СР НЕМАЧКОЈ				
РАШЧЛАЊИВАЊЕ								МЕТАР / „ТРИНИТРОТОЛУОЛ"	
НАСЛАГА, РЕЗЕРВА РУДЕ, НАФТЕ									
ВРСТА ПАПАГАЈА				ПРЕДУЗАМ					
ВРСТА ШТАМПАРСКИХ СЛОВА							ЗНАК ЗА ТАНТАЛ		

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: М, с, спортисти, МУСКАТ, рг, ентеријер, Дор, т, Ана, емисар, рогаљ, сет, мешава, ета, вј, Адам, КАРДИНАЛ, да, Саратов, Р, летине, Матановић, АФУСАЛИ, Е.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА", Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредник: Бојана Дожић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез.

Цена једног примерка 8 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	88.00 динара
6 месеци	176.00 динара
1 година	352.00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	176.00 динара
6 месеци	352.00 динара
1 година	704.00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „Политика" ООУР „Продаја" — претплата на лист „Политикин забавник"

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	$	38.—
СР НЕМАЧКА	DM	76.—
ШВЕДСКА	Škr	167.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	164.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr	64.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун „НИП" „Политика" код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054. са обавезном назнаком претплата на „Политикин забавник"

ПРИПРАВНИЧИК ПЕЦА

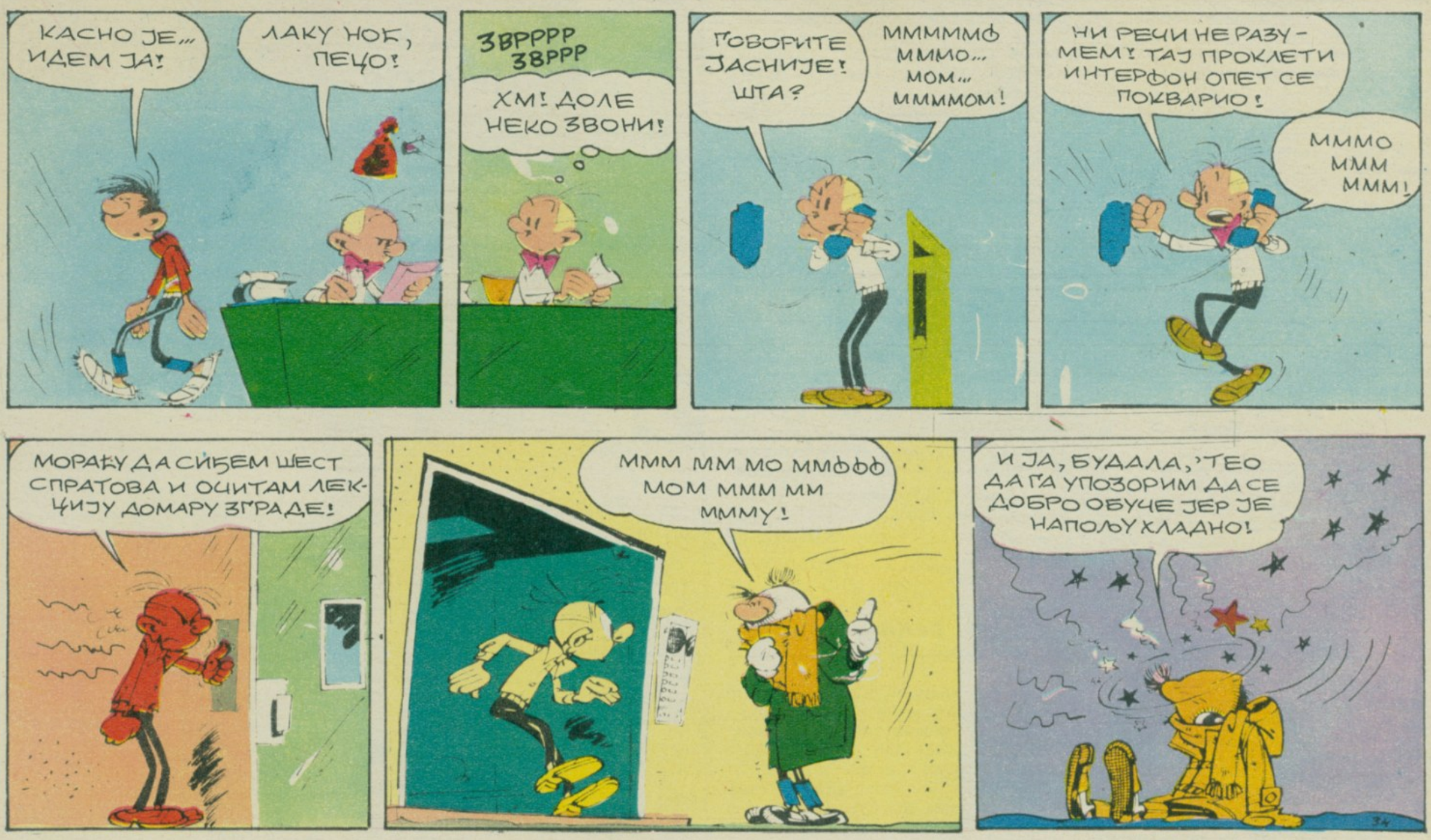

PEZ®

POLITIKIN ZABAVNIK

PEZ + ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК сваког месеца награђује 1.000 верних читалаца ЗАБАВНИКА и чланова PEZ КЛУБА.

У месецу септембру награда је PEZ РАСПОРЕД ЧАСОВА

Бројеве чланских карата награђених објавићемо 14. септембра у ЗАБАВНИКУ

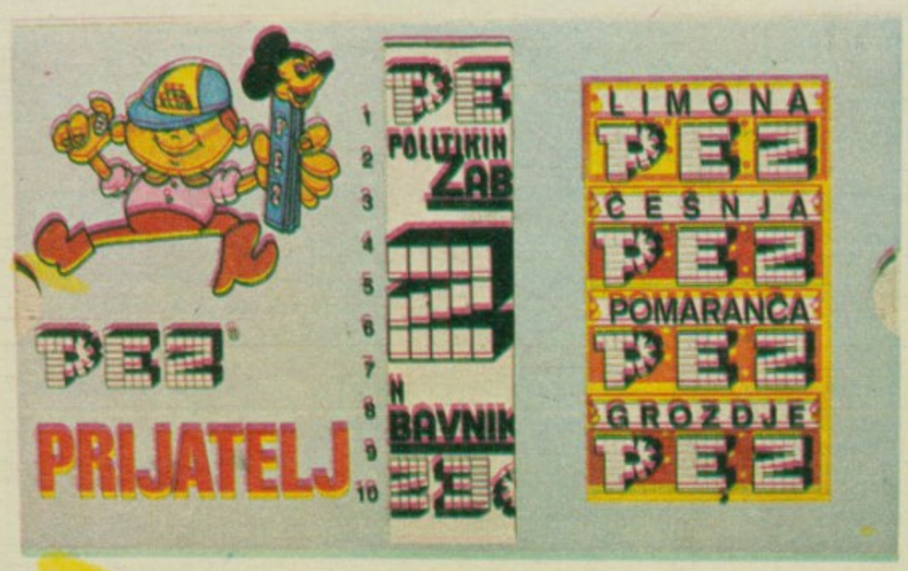

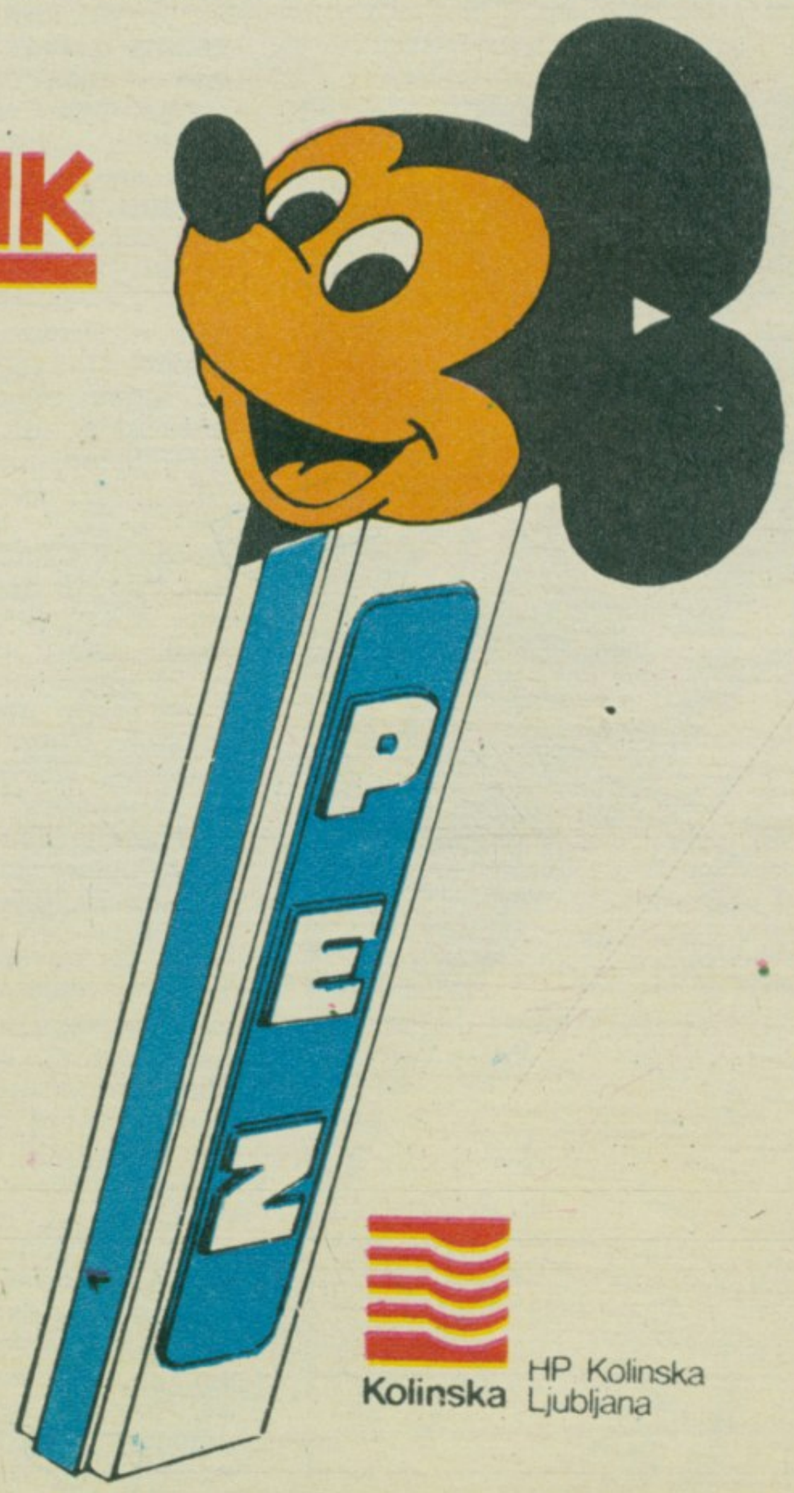

Kolinska HP Kolinska Ljubljana

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

МУЊЕВИТИ БИЦИКЛ

Пошто се ради о опклади желео бих да ми кажеш која је највећа брзина досад постигнута на бициклу.

Маријан Љубас
Д. Домјановића 47,
Ђаково

Најбржи бициклиста свих времена је др Алан В. Абот. Он је 25. августа 1973. на бициклу са зупчаником од 698 cm којим је возио иза ветробрана везаног на аутомобил, у Бонвилу (САД), постигао највећу пролазну брзину од 226,1 km на час.

НАЈВЕЋИ ГРАДОВИ

Који град има највише становника на свијету?

Тонин Гргин,
Сплит

Број становника једног града стално се мења, а пописи се не врше истовремено. Осим тога, критеријуми пописивања становништва нису увек исти: објављени подаци некад подразумевају само уже подручје града, некад и предграђа и приградска насеља, а некад чак и сасвим одвојена насеља која само формално припадају граду а до њега су километрима удаљена.

Три највећа града на свету су Токио, Њујорк и Шангај. Обично се каже да је Њујорк највећи град међу њима јер има 16,2 милиона становника. Међутим, толико људи има на ширем градском подручју, с предграђима, а на ужем подручју Њујорка живи 7,9 милиона. Највећи кинески град Шангај има око 11 милиона становника, а са приградским насељима преко 15. Главни град Јапана Токио имао је 1976. године 11,6 милиона становника — ако се рачунају и предграђа и лука Јокохама. А треба узети у обзир да су подаци о Токију од пре три године — он је међу градовима који најбрже расту: годишњи пораст становника му је преко 300 хиљада.

КАКО ДО ВАЗДУШНЕ ПУШКЕ

Да ли могу да добијем дозволу за ваздушну пушку и на који начин?

Бранко Перишић,
Кадињаче 6
Шабац

Да би се добила дозвола за ваздушну пушку потребно је да заинтересовано пунолетно лице (са навршених 18 година) поднесе захтев надлежном органу у станици милиције. Поред захтева потребно је и уверење да није под истрагом. А да би се купила ваздушна пушка, заинтересовани и за то мора да

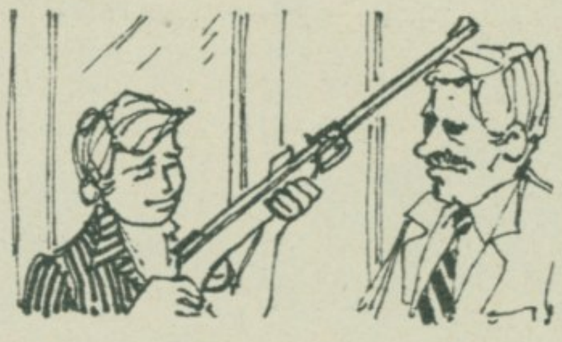

поднесе захтев, таксу (у Београду 24 динара) и уверење да није под истрагом. Иначе, продавац не сме да му прода оружје без одобрења надлежног органа. Са ваздушном пушком треба поново доћи у станицу милиције, са новим захтевом, овог пута за регистрацију оружја.

ЗБОГ ГЛАДИ И МАГИЈЕ

Читала сам књигу о људождерима па ме занима да ли су они заиста постојали.

Јелена,
Биоград на мору

Још су антички историчари писали о обичају људождерства код примитивних народа. А открићем Америке Европљани долазе у додир с ратничким племеном Караиди које је јело месо заробљених непријатеља. По том племену људождерство је названо и КАНИБАЛИЗАМ. Узрок је, највероватније, дуготрајна глад којој су били изложени људи у најстаријим временима. Када је почео да припитомљава животиње и када је себи могао да обезбеди храну за неко време, човек престаје да се храни људским месом. Међутим, и после тога људождерство се понегде задржало, али сад из религиозно-магијских разлога. Тиме што једу тело жртве, „преносе“ у себе и његову храброст и снагу, мислили су примитивни људи.

Људождерство се у Европи изгубило још у прастара времена. У свету је остало мало канибала — само у неким најпримитивнијим племенима до којих цивилизација још није допрла, рецимо, нека племена у Африци, Аустралији и Меланезији.

ТАТА ОД МИЉА

Како је настао шатровачки израз — ћале?

Милутин Живковић,
Чачак

Наши су стари звали оца ћале, а кад су му тепали говорили су му: ћалац, ћале, ћака, ћако... Данас се очевима обично говори „тата“, а кад им се каже „ћале“ најчешће се љуте, јер мисле да им се тиме вређа родитељско достојанство, а не знају да је то некад био израз од миља!

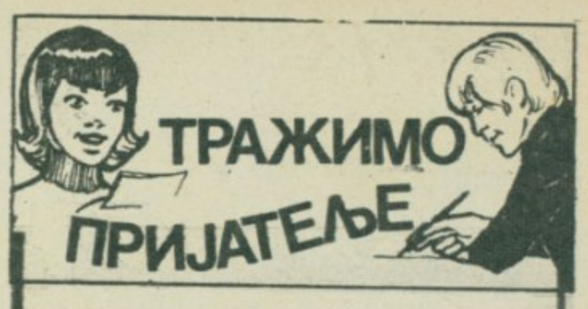

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

СССР, Харков-10, Ул. Основская, дом 15, кв 4, Биков Игор — 30 година жели пријатељство са вршњацима из Југославије. Сакупља постере поп-група, Цубокс, ЛП-ије...

Здравко Стефановски, 97330 Струга, Браће Миладинов 2а — 17 година, воли поезију и музику, свира на оргуљама

Србољуб Димић, 36103 Краљево, Мире Чукулића 1 — 13 година, навијач „Партизана“, сакупља значке и маркице

Ибрахим Пјанић, 78311 Козарац, Мутник бб — 17 година, сакупља постере и маркице

Југославка Цумић, 21228 Бачко Петрово Село, Петра Драпшина 19 — похађа VIII разред, сакупља разгледнице, значке и салвете

Ивана Скурла, 50000 Дубровник, Приморска 44 — 10 година, жели пријатељство са вршњацима из читаве Југославије

Слађана Ранђеловић, 11080 Београд, Карађорђева 2 — жели пријатељ са младима из читаве Југославије

Гордана Месић, 41000 Загреб, Прилаз ЈНА 14/III — 14 година, воли све што воле млади

Предраг Кандић, 11070 Нови Београд, Палмира Тољатија 28/5 — 15 година, воли музику и спорт

Дубравка Короша, 74270 Теслић, Суље Чаушевића 5 — 13 година, воли све што воле млади

Мирсад - Кадрић, 72262 Хан Била, ОШ „25. мај“, село Мехурићи — 14 година, навијач „Црвене звезде“, воли песм Здравка Чолића

WALT DISNEY

МИКИ

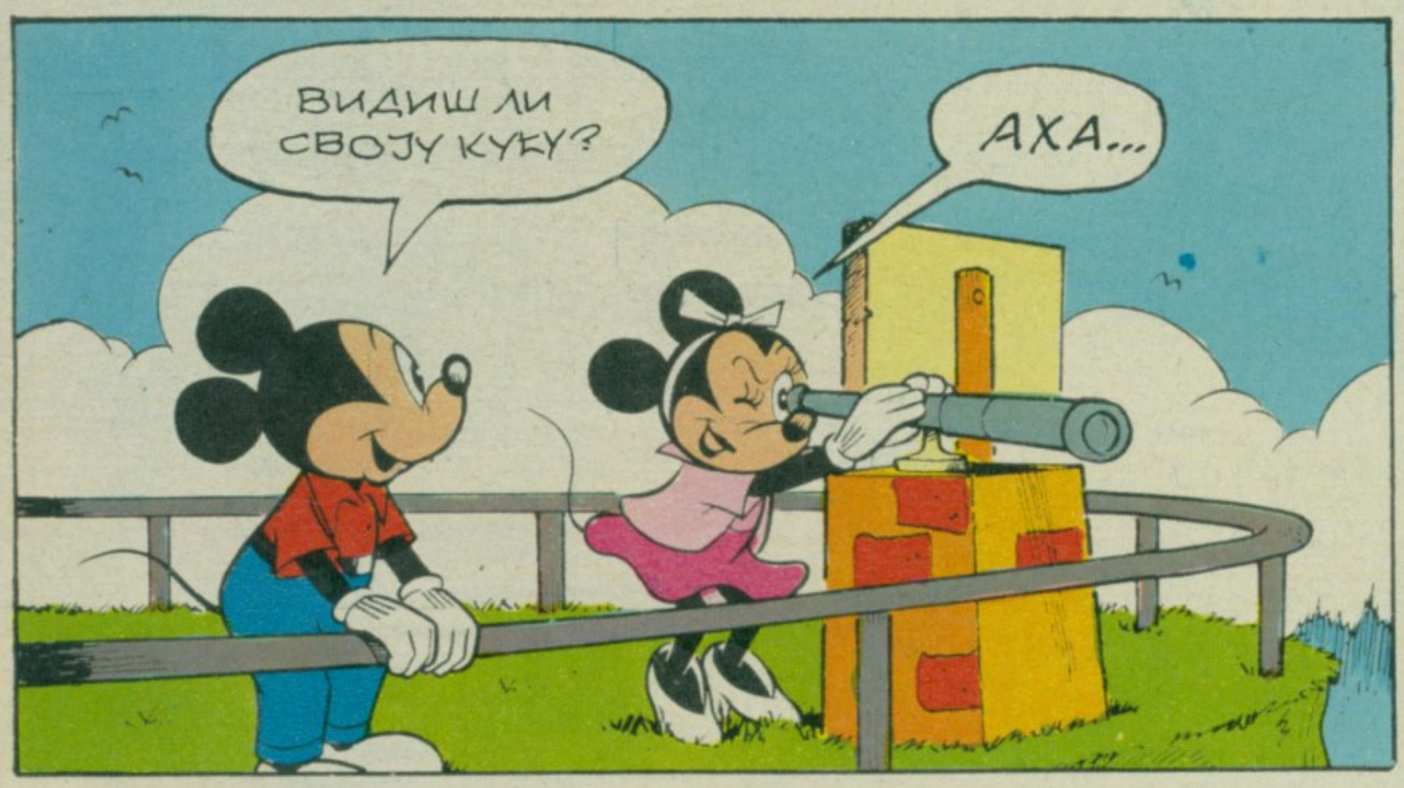

Copyright © 1979
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

5-27